

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Lukáš Sommer

**Mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek a jejich úprava
v českém právním řádu**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: doc. JUDr. Jan Brodec, LL.M., Ph.D.

Tematický okruh: Mezinárodní právo soukromé

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 10. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 224 515 znaků včetně mezer.

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé rigorózní práce, panu doc. JUDr. Janu Brodcevi, LL.M., Ph.D., za cenné připomínky a odborné rady, bez nichž by tato práce nevznikla.

Mgr. Lukáš Sommer

V Praze dne 31. 10. 2022

OBSAH:

1. Úvod.....	3
2. Evropský legislativní rámec zadávání veřejných zakázek.....	6
2.1 Vývoj regulace zadávání veřejných zakázek na území EU.....	7
2.2 Nové zadávací směrnice – obecná východiska	11
2.3 Nové zadávací směrnice – konkrétní parametry.....	14
3. Regulace zadávání veřejných zakázek v České republice.....	18
4. Mezinárodní aspekty při postupu zadavatele mimo režim zákona.....	29
4.1 Zvláštní pravidla stanovená mezinárodní smlouvou.....	31
4.2 Zvláštní pravidla stanovená mezinárodní organizací	32
4.3 Veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti.....	33
4.4 Analýza možnosti využít výjimku v konkrétním případě.....	34
5. Mezinárodní aspekty při spolupráci zadavatelů při zadávání veřejné zakázky...	43
6. Mezinárodní aspekty při účasti zahraničního dodavatele v zadávacím řízení....	49
6.1 Omezení účasti v zadávacím řízení pro některé dodavatele	49
6.2 K nástroji pro mezinárodní zadávání IPI	54
6.3 K sankčním opatřením proti Rusku	56
6.4 K jazykovým a komunikačním požadavkům zadavatele	62
6.5 K předkládání dokladů požadovaných zadavatelem.....	67
6.6 K jednotnému evropskému osvědčení.....	78
6.7 K předložení bankovní záruky české banky.....	80
6.8 K účasti zahraniční akciové společnosti v zadávacím řízení.....	84
7. Závěr	87
Seznam zkratk.....	92
Seznam použitých zdrojů.....	94

1. Úvod

Zadávání veřejných zakázek představuje velice specifickou oblast práva, která upravuje nakládání s veřejnými finančními prostředky. S ohledem na to se veřejné zakázky a způsob jejich zadávání těší zásadní důležitosti jak v Evropském společenství, resp. EU jako celku, tak i v jednotlivých členských státech EU. Hlavním účelem Evropského společenství bylo odstranění překážek obchodu, jež byly následkem diskriminačních a preferenčních postupů, a to již od jeho založení. Uvedené přímo dopadá i na proces zadávání veřejných zakázek. Jedná se o jedny z nosných principů, na nichž zadávání veřejných zakázek stojí, nicméně další důležitou hodnotou je také udržování vysoké úrovně hospodářské soutěže a konkurenceschopnosti. S ohledem na uvedené je proto cílem harmonizace právních předpisů o zadávání veřejných zakázek na unijní úrovni efektivně alokovat veřejné prostředky na vnitřním trhu a maximalizovat hospodářské schopnosti a zdroje.

Hlavními důvody, proč v rámci EU existuje zvláštní právní regulace veřejných zakázek a jejich zadávání, jsou:

- ekonomická důležitost – přibližně 11–13 % hrubého domácího produktu všech členských států tvoří veřejné zakázky, což má významný dopad na mnoho relevantních trhů fungujících na vnitřním trhu EU. Jelikož se jedná z toho hlediska o významnou oblast, EU veřejné zakázky zajímají a je tak do této oblasti zasahováno. Veřejní zadavatelé musí z uvedených důvodů postupovat podle normativně zakotvených zvláštních procesních pravidel, která budou garantovat naplnění cílů, jež si v oblasti ekonomického rozvoje EU klade;
- boj proti korupci a střetu zájmů;
- odstranění diskriminace – cílem právní úpravy EU je při zadávání veřejných zakázek odstranění zvýhodňování místních firem a domácích soutěžitelů na úkor podnikatelů z jiných členských zemí; a
- základní princip výběru nejvýhodnější nabídky – při zadávání veřejných zakázek je zásadou získat co nejlepší protiplnění za vynaložené veřejné prostředky.

Zásadním hlediskem jednotného trhu jsou veřejné zakázky a jejich úprava v unijním právu i ve vnitrostátních právních řádech přímo souvisí s několika základními principy primárního práva EU uvedenými ve SFEU:

- zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti (čl. 12 SFEU);
- volný pohyb zboží a zákaz množstevního omezení (čl. 28 a násl. SFEU);

- svoboda podnikání na území druhých členských států (čl. 43 a násl. SFEU); a
- svoboda poskytování služeb (čl. 49 a násl. SFEU).

Samotná úprava zadávání veřejných zakázek tedy vyvěrá jak z primárního práva EU, konkrétně ze SFEU, tak zejména ze směrnic přijatých dle čl. 288 SFEU. Tato právní úprava slouží jako harmonizační rámec vnitrostátního práva, tedy není přímo účinná vůči členským státům EU. V průběhu mnoha let právní úprava zadávání veřejných zakázek na úrovni EU prošla různorodými změnami, a to důsledkem vývoje procesu integrace a též vlivem vývoje trhu a ekonomiky.

Na mezinárodní úrovni je pramenem práva veřejných zakázek Dohoda o veřejných zakázkách (tzv. GPA). GPA vznikla v rámci Světové obchodní organizace (WTO) a jednotlivá pravidla GPA dopadají i na Českou republiku, jelikož EU je členem WTO. Hlavní účel GPA je zpřístupnit trh EU pro některé třetí státy, a naopak tyto státy pak mají závazek na oplátku poskytnout stejná opatření členským státům EU a rovněž mezi sebou navzájem. Principy a požadavky, které jsou obsažené v GPA, jsou implementovány do evropských zadávacích směrnic a díky tomu jsou v současnosti též reflektovány v ZZVZ. V současné době má GPA 21 smluvních stran zahrnujících 48 členů WTO.¹

Veřejné zakázky představují zásadní podíl na hrubém domácím produktu České republiky, ale i na hrubém domácím produktu evropských a mimoevropských států. Mezinárodní aspekty při zadávání veřejných zakázek hrají důležitou roli, jejich řádná normativní úprava je tak značně relevantní.

Důvodem stanovení mezinárodních aspektů zadávání veřejných zakázek a jejich úpravy v českém právním řádu jako tématu mé práce je jeho aktuálnost (s ohledem na aktuální ekonomickou krizi bude jistě docházet zejména k tomu, že zahraniční dodavatelé se budou ucházet o české veřejné zakázky a s ohledem na válku na Ukrajině bude docházet ke zbrojení) a dle mého názoru dostatečná neprobádanost tohoto tématu a názorová nejednotnost při využívání jednotlivých zkoumaných institutů.

Cílem mé práce je tedy zkoumání problematiky přeshraničního zadávání veřejných zakázek z pohledu České republiky jako členského státu EU a nástin možných postupů subjektů, kterých se jednotlivé situace dotýkají.

¹*Agreement of government procurement.* [online]. WTO. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm

Pro českou právní úpravu zadávání veřejných zakázek je zásadní regulace obsažená v příslušných evropských směrniciích, jelikož tato byla fakticky implementována do české právní úpravy. V úvodní části své práce se proto zabývám legislativní úpravou zadávání veřejných zakázek jak na úrovni EU, tak v České republice a jejím historickým vývojem.²

V další (analytické) části mé práce pokrývám stěžejní témata související s mezinárodními aspekty zadávání veřejných zakázek a aspekty dopadající na zadávání veřejných zakázek s mezinárodním přesahem. Za veřejnou zakázku s mezinárodním přesahem je v kontextu EU zpravidla považována taková zakázka, o kterou by mohli mít zájem dodavatelé z jiných členských států, a to z důvodu její hodnoty či možností jejího technického řešení anebo z důvodů jejího umístění v určité oblasti členského státu zadavatele.³ Analytická část mé práce je rozdělena do tří základních okruhů. V prvním okruhu této části pojednávám zejména o využití výjimek pro zadávání veřejných zakázek s mezinárodním aspektem. V druhém okruhu této části se zabývám mezinárodním aspektem spočívajícím ve spolupráci zadavatelů při zadávání veřejných zakázek. Třetí okruh analytické části mé práce obsahuje analýzu mezinárodních aspektů souvisejících s účastí zahraničního dodavatele v zadávacím řízení a vybraných dopadů zadávacích podmínek na účast zahraničních dodavatelů ve vztahu k veřejným zakázkám s mezinárodním přesahem.⁴

Hypotézy této práce jsou:

1. Mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek jsou správně a dostatečně reflektovány v české právní úpravě s ohledem na jejich úpravu na evropské a mezinárodní úrovni.
2. Zadávání veřejných zakázek v České republice je zajištěno v souladu s odpovídající úpravou bez ohledu na mezinárodní aspekt v rámci zadávacího řízení.

² Kapitola 2 s názvem „Evropský legislativní rámec zadávání veřejných zakázek“ a kapitola 3 s názvem „Regulace zadávání veřejných zakázek v České republice“

³ Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 4.

⁴ Kapitola 4 s názvem „Mezinárodní aspekty při postupu zadavatele mimo režim zákona“, kapitola 5 s názvem „Mezinárodní aspekty při spolupráci zadavatelů při zadávání veřejné zakázky“ a kapitola 6 s názvem „Mezinárodní aspekty při účasti zahraničního dodavatele v zadávacím řízení“

2. Evropský legislativní rámec zadávání veřejných zakázek

V rámci této kapitoly je proveden rozbor legislativního rámce zadávání veřejných zakázek na evropské úrovni a rovněž historický exkurz, a to za účelem pochopení vývoje evropské právní úpravy, která měla přímý dopad do úpravy zadávání veřejných zakázek v České republice, a tak i do úpravy mezinárodních aspektů ZZVZ.

Právní úprava zadávání veřejných zakázek v EU prochází trvalým vývojem, který zohledňuje měnící se požadavky veřejných subjektů coby zadavatelů. Sektor veřejných zakázek nabývá stále významnějšího postavení a pokrývá větší a větší část prostředků vynakládaných z veřejných rozpočtů. V úvahu je zároveň nezbytné brát i místní specifika v každé z členských zemí, jejich rozdílné přístupy k zadávání veřejných zakázek, hospodářskou situaci, stabilitu právního prostředí a vymahatelnost práva, postavení a fungování institucí pověřených kontrolními funkcemi, zabraňování střetu zájmů, boj s korupcí a organizovaným zločinem i mechanismy zasazující se o maximální transparentnost v průběhu zadávacího řízení, rovné zacházení a zákaz diskriminace vůči dodavatelům a naplnění principu přiměřenosti.

SEU ani SFEU neobsahuje žádná ustanovení konkrétně upravující zadávání veřejných zakázek. Proto orgány EU, zejména Evropská komise, na výše uvedený vývoj pochopitelně periodicky reagují a vyhodnocují efektivitu účinné regulace. Úprava je reflektována na úrovni sekundárního práva, které musí respektovat zejména zásady pro zadávání veřejných zakázek vyplývající ze zakládacích smluv. Koordinace postupu zadávání veřejných zakázek ze strany EU je založena na požadavcích vyplývajících z článků 26, 34 a 56 SFEU.⁵ Regulace na úrovni sekundárního práva je realizována především směrnicemi. Směrnice jsou jedním ze dvou základních sekundárních právních aktů EU. Jsou jimi upravovány nejzásadnější oblasti práva.⁶ Směrnice zavazují každý členský stát, jenž si sám volí formu, jakou bude směrnice do jeho práva provedena. Zřídka je u problematiky zadávání veřejných zakázek využívána forma nařízení, které má ve smyslu obecnou působnost, závaznost v celém rozsahu a přímou použitelnost v členských státech. Využití tohoto nástroje u veřejných zakázek by znamenalo zřejmě přílišný zásah do vnitrostátních právních řádů a tyto proto nejsou často využívány.

⁵ Lisabonská smlouva neboli Smlouva o fungování Evropské unie. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

⁶ Šišková, N. *Evropské právo 2: jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 113.

Směrnice tedy na rozdíl od nařízení ponechává na vůli členských států, příp. jejich vnitřních orgánů, formu a způsob implementace obsahu do vnitrostátního práva. Takový postup může přinést určitou disparátnost ve zněních a obsahu obdobných předpisů v různých členských státech.⁷ Tato různorodost je však ve vztahu k harmonizaci práva EU či jeho unifikaci značně problematická, jelikož může ve svém důsledku přinášet odlišná práva a povinnosti jednotlivých fyzických a právnických osob, jakož i vnitrostátních orgánů členských států.⁸

Podrobnější výkladovou rovinu proto doplňují rozhodnutí SDEU, která detailně interpretovala některé z neurčitých pojmů dříve v právní úpravě používaných. SDEU v souladu s čl. 19 SEU zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění zakládacích smluv.⁹ SDEU vytváří bohatou judikaturu v oblasti zadávání veřejných zakázek a ujasňuje jednotlivé instituty. Judikaturu SDEU tak lze považovat za jeden z pramenů práva EU, přestože rozhodnutí SDEU nemají obecnou závaznost, ale jsou závazná jen pro subjekty, pro které je konkrétní rozhodnutí určeno. Přestože tedy u judikatury SDEU neplatí precedenční právní princip, tak SDEU své dřívější rozhodnutí zohledňuje v následných rozhodnutích a díky tomu i soudy členských států rozhodují pod vlivem dřívějších rozhodnutí SDEU, jelikož předpokládají, že v případě, kdy by SDEU spor rozhodoval, rozhodl by dle své dřívější praxe.¹⁰

2.1 Vývoj regulace zadávání veřejných zakázek na území EU

V období 70. let 20. století lze vysledovat počátky společné úpravy zadávání veřejných zakázek v tehdejších EHP. Prvním předpisem vydaným ohledně této problematiky je směrnice Rady 71/305/EHS ze dne 26. července 1971 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce. Dalším předpisem vydaným o několik let později byla směrnice Rady 77/62/EHS ze dne 21. prosince 1976 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky. Touto směrnicí byly zavedeny tři základní zásady, a to že byly zakázány diskriminační techniky, oznámení o zadávání veřejných zakázek musela být

⁷ Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 99.

⁸ Kučera Z., Pauknerová M., Růžička, K., *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice. str. 65.

⁹ Smlouva o Evropské unii. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>

¹⁰ Šlosarčík, I. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, str. 111.

zveřejňována na celém území Evropského společenství a pro zadávání a vyhodnocování veřejných zakázek byla stanovena povinnost využití výhradně objektivních kritérií.¹¹ Legislativa tedy v této počáteční fázi byla rozdělena dle druhů veřejných zakázek a ve srovnání s nynější úpravou zadávání veřejných zakázek se rozsahem jednalo o značně kratší úpravu o zhruba třetinovém rozsahu. Celému počátku úpravy veřejných zakázek pak předcházela tzv. Generální program přijatý v roce 1962 Radou ministrů Evropských společenství, který v sobě obsahoval rozhodnutí o zrušení národních kvót a omezení týkajících se veřejných zakázek.

Přelom 80. až 90. let 20. století se vyznačuje rozšiřováním a posilováním spolupráce směřující k jednotnému trhu a navazující reformou v oblasti úpravy zadávání veřejných zakázek. V rámci této etapy došlo k zásadním změnám spočívajícím v revizi stávajících směrnic, tedy směrnice Rady 71/305/EHS ze dne 26. července 1971 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce a směrnice Rady 77/62/EHS ze dne 21. prosince 1976 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky prostřednictvím směrnice Rady 89/440/EHS ze dne 18. července 1989, kterou se mění směrnice 71/305/EHS o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce a směrnice Rady 88/295/EHS. Následně byla tato rozšířená úprava zkonsolidována v roce 1993 do finální podoby dvou textů. Těmito texty jsou směrnice Rady 93/36/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky a směrnice Rady 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce.

V roce 1990 byla poté rozšířena úprava zadávání veřejných zakázek tím způsobem, že se nově vztahovala i na zadávání tzv. sektorových veřejných zakázek, a to pomocí směrnice Rady 90/531/EHS ze dne 17. září 1990 o postupech při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. V letech 1992 a 1993 následovalo další rozšíření, v rámci kterého právní úprava nově pokrývala i zadávání veřejných zakázek, jejichž výsledkem bylo uzavření smluv o poskytování služeb, a to pomocí směrnice Rady 92/50/EHS ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na služby a na zadávání veřejných zakázek, jejichž výsledkem bylo uzavření smluv o poskytování služeb v oblasti sektorových veřejných zakázek pomocí

¹¹ Směrnice Rady 77/62/EHS ze dne 21. prosince 1976 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

směrnice Rady 93/38/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací.

Rok 1997 byl ve znamení zajištění souladu s GPA. EU toto reflektovala v další úpravě legislativy, a sice směrnicí Evropského parlamentu a Rady 97/52/ES ze dne 13. října 1997, kterou se mění směrnice 92/50/EHS, 93/36/EHS a 93/37/EHS, které koordinují postupy při zadávání veřejných zakázek na služby, dodávky a stavební práce, zaměřenou na veřejné zadavatele a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/4/ES ze dne 16. února 1998, kterou se mění směrnice 93/38/EHS o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací, pro sektorové zadavatele. Jak již bylo uvedeno, primárním účelem GPA je zpřístupnit trh EU pro některé třetí státy vně EU, přičemž tyto státy pak mají reciproční závazek zajistit stejná opatření členskými státy EU a též mezi sebou navzájem. Avšak GPA neupravuje zadávání veřejných zakázek uvnitř EU mezi jejími členskými státy, čímž vznikla nežádoucí situace, jelikož GPA poskytovala subjektům mimo EU větší výhody, než jaké měly členské státy EU mezi sebou. Na základě tohoto byly v roce 1997 přijaty výše uvedené směrnice k nápravě této situace. Dalším zajímavým aspektem těchto směrnic je také zajištění souladu s požadavky, resp. nastavení takové úpravy, že subjekty splňující požadavky plynoucí ze směrnic rovněž automaticky splňovaly požadavky stanovené GPA.¹²

Počátkem nového tisíciletí dochází k významné konsolidaci této právní úpravy. Do této doby byl základním znakem této úpravy velký počet předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek. Hlavními předpisy před legislativními změnami v roce 2004 byly:

- směrnice Rady 93/36/EEC ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky;
- směrnice Rady 93/37/EEC ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce;
- směrnice Rady 92/50/EEC ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na služby;

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/52/ES ze dne 13. října 1997, kterou se mění směrnice 92/50/EHS, 93/36/EHS a 93/37/EHS, které koordinují postupy při zadávání veřejných zakázek na služby, dodávky a stavební práce. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/4/ES ze dne 16. února 1998, kterou se mění směrnice 93/38/EHS o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

- směrnice Rady 93/38/EEC ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací;
- směrnice Rady 89/665/EEC ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce; a
- směrnice Rady 92/13/EEC ze dne 25. února 1992 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se uplatňování pravidel Společenství pro postupy při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací.

K další změně legislativy došlo hlavně z důvodu jejího zjednodušení, jelikož tato byla velice objemná, jak ostatně vyplývá z výše uvedeného. Dalším důvodem pro tuto změnu bylo též reflektování změn a nových praktik na trhu, a tímto celková modernizace procesů. Legislativní proces, který následoval, trval necelé čtyři roky a jeho výsledkem bylo přijetí dvou nových směrnic. Těmito novými směrnicemi jsou směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb.

Vzhledem ke skutečnosti, že základní principy zadávání veřejných zakázek vyplývající z předchozí úpravy zůstaly zachovány, dříve vytvořená rozhodovací praxe SDEU nepozbyla relevanci a kontinuitu. Avšak i přes výše uvedené přinesla nová úprava některé zásadní změny¹³:

- zjednodušení úpravy – došlo ke sjednocení tří směrnic do jedné směrnice včetně kodifikace předchozí judikatury SDEU do textu směrnice;
- vyšší flexibilita úpravy pro členské státy – nová úprava obsahovala zejména ustanovení pro rámcové dohody, nově i soutěžní dialog, ustanovení pro elektronizaci zakázek včetně elektronické aukce a výjimky ze směrnice Evropského parlamentu

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb pro subjekty a aktivity na trzích s velkou konkurencí;

- vyšší transparentnost – v nové úpravě byly zahrnuty změny ke zvýšení transparentnosti (např. povinnost posouzení a jeho následného zveřejnění), dále také změny pro pravidla specifikace a odkazování na evropské standardy, nově volitelné;
- přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokud jde o zvýšení účinnosti přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek; a
- v návaznosti na legislativu zadávání veřejných zakázek z roku 2004 byly přijaty další předpisy posilující používání harmonizovaného procesu zadávání veřejných zakázek v dalších oblastech, například v oblasti obrany a bezpečnosti.¹⁴

Konečně, v roce 2014 byly přijaty tři nové směrnice nahrazující dosavadní právní úpravu. Předmětná nová pravidla měly členské státy EU povinnost implementovat do vnitrostátních právních předpisů do konce dubna 2016. Jedná se o tyto směrnice:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES, tj. Klasická směrnice;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícím v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES, tj. Sektorová směrnice; a
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí, tj. Koncesní směrnice.

2.2 Nové zadávací směrnice – obecná východiska

Uvedený nejnovější balíček směrnic EU sestává z Klasické směrnice, Sektorové směrnice a Koncesní směrnice. Přijatá úprava tak zcela nahrazuje dosavadní předpisy.

Trojice nových zadávacích směrnic nepředstavuje žádnou výraznou koncepční změnu či úpravu. Jedná se spíše o mírnou evoluci, která je do značné míry zpřesňující a která

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

nerozšiřuje okruh svých adresátů, situací a dopadů regulace za limity vymezené dřívější právní úpravou. Účel směrnic byl totiž zcela opačný, jelikož cílem směrnic je snížit celkovou byrokratickou zátěž kladenou na zadavatele i dodavatele veřejných zakázek do takové míry, aby bylo možné se zaměřit na efektivnější realizaci předmětu veřejné zakázky za reálného dosažení nejlepšího poměru mezi zvolenými kritérii (kterými jsou nejčastěji cena, kvalita, navázané služby, ale i jiná), a to za trvalého prohlubování transparentnosti.

Nové zadávací směrnice reflektují ekonomický, sociální i technologický vývoj v Evropě v posledním desetiletí. Zejména rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií a s tím související posun v elektronizaci veřejné správy zapříčinil novou úpravu, jež zahrnuje možnosti ulehčení procesu zadávání, které přináší moderní technologie do zadávacích řízení, a to obzvláště vzhledem k systémové interoperabilitě a uživatelské přívětivosti. Další základní myšlenkou, která je vetkána v rámci celé právní úpravy veřejných zakázek je snaha o větší zapojení inovativních postupů při plnění předmětů daných veřejných zakázek. Možnosti sjednávání inovativního řešení s potenciálními dodavateli je zajištěno více prostoru, a to tím způsobem, aby byly možné kombinace know-how špičkových vývojových pracovišť, návrhů využívajících nejmodernější dostupnou techniku a efektivní naplňování konkrétních potřeb toho kterého zadavatele.¹⁵ Účelem výše uvedeného je zajistit rozvoj prostřednictvím technologií a postupů s vysokou přidanou hodnotou hospodářství členských států EU, což vede k udržení konkurenceschopnosti evropských ekonomik na globálních trzích a zachování vysokých standardů hospodářské soutěže.

Směrnice dále vedle standardů zvyšujících hospodářskou soutěž zajišťují ve vysoké míře přijetí opatření ze strany členských států EU do budoucna garantujících dodržování vysokých environmentálních, sociálních a pracovněprávních standardů. Dosažená úroveň ochrany životního prostředí, společnosti i osob v pracovněprávních vztazích totiž nemůže být oslabována prostřednictvím veřejných zakázek, naopak prostřednictvím veřejné zakázky by mělo docházet k naplňování cílů v těchto oblastech stanovených jednotlivými členskými zeměmi i EU jako celkem.

Směrnice dále zajišťují usnadnění přeshraničního zadávání veřejných zakázek tím způsobem, aby došlo k využití celého ekonomického potenciálu vnitřního trhu EU a byly

¹⁵ Viz body 47 a 95 recitálu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

vytvořeny přeshraniční podnikatelské příležitosti.¹⁶ Stále jsou však tomuto způsobu spolupráce kladeny mnohé překážky ze strany členských států EU, jelikož soukromým osobám zajímajícím se o tento způsob plnění je značnou mírou ztížen přístup k veřejným zakázkám rozdílností právní úpravy, jazykovými bariérami či nepodloženými obavami a nedůvěrou.

Dalším cílem zadávacích směrnic je usnadnění přístupu k zadávacímu řízení veřejných zakázek pro malé a střední podniky, které jsou označeny za klíčovou oblast ekonomiky vzhledem k potenciálu pro vytváření pracovních míst, růstu a inovacím. Malé a střední podniky mají nezastupitelnou roli na pracovních trzích, v oblasti zaměstnanosti i v oblasti sociální a ve významné míře se podílí na hospodářské produkci. Státy jsou vybízeny k zajištění jak vyšší účasti malých a středních podniků v zadávacích řízeních, tak jejich vyšší úspěšnosti v rámci realizace veřejných zakázek. Nicméně směrnice zapovídají stanovení povinných podílů úspěšnosti těchto uchazečů.¹⁷

Další oblastí, na kterou je zaměřena pozornost, je určení kritérií vyhodnocení nabídek. Z důvodu často kritizované praxe spočívající v preferenci nabídkové ceny jako jediného rozhodujícího kritéria ve snaze vyhnout se nařčením z nevhodného vynakládání veřejných prostředků bylo uvedeno doporučení zaměřit se na komplexnější posuzování plnění zahrnující kromě nabídkové ceny i další okolnosti plnění (například kvalitu, rychlost dodání, servis a obsluhu předmětu plnění) spjaté s předmětem veřejné zakázky. Rovněž se směrnice zasazují o poskytování podrobného vymezení hodnotících kritérií, jejich vah na celkovém vyhodnocení nabídky a odůvodnění užití konkrétního způsobu hodnocení zadavatelem v zadávacím řízení.¹⁸

¹⁶ Viz bod 73 recitálu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹⁷ Viz bod 124 recitálu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹⁸ Viz bod 92 recitálu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

2.3 Nové zadávací směrnice – konkrétní parametry

Evropský parlament a Rada EU schválily na návrh Evropské komise celkem tři směrnice harmonizující právní úpravu v členských státech EU v oblasti zadávání veřejných zakázek.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES

Tato (svým způsobem obecná) směrnice se vztahuje na veřejné zakázky, jejichž odhadovaná hodnota bez daně z přidané hodnoty se shoduje či převyšuje následující částky¹⁹:

- 5 186 000 EUR u veřejných zakázek na stavební práce;
- 134 000 EUR u veřejných zakázek na dodávky a služby zadávaných ústředními orgány státní správy a u soutěží o návrh pořádaných takovými orgány;
- 207 000 EUR u veřejných zakázek na dodávky a služby zadávaných veřejnými zadavateli na nižší úrovni a u soutěží o návrh pořádaných takovými zadavateli; a
- 750 000 EUR u veřejných zakázek na sociální a jiné zvláštní služby.²⁰

Dotčená Klasická směrnice se však nevztahuje na veřejné zakázky a soutěže o návrh, jejichž hlavním účelem je umožnit veřejným zadavatelům poskytovat nebo užívat veřejné komunikační sítě nebo poskytovat veřejnosti jednu či více služeb elektronických komunikací.²¹ Klasická směrnice se též nepoužije na případy, kdy plnění vyplývá z mezinárodní smlouvy či je zadáno mezinárodní organizací.²² V případech specifických zakázek z oblastí výzkumu a vývoje a obrany a bezpečnosti vymezuje Klasická směrnice své použití ve specifických případech.²³ Právní režim veřejné zakázky s předpokládanou

¹⁹ Čl. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²⁰ Řadíme sem například hotelové a restaurační služby, poskytování dávek, zdravotní služby a další služby poskytované pro veřejnost ve veřejném zájmu.

²¹ Čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²² Čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²³ Viz čl. 15 až 17 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

hodnotou, která je nižší než částky uvedené výše, je odkázán na národní úpravu, nicméně i v těchto případech musí být dodrženy základní zásady zadávání veřejných zakázek.

Základní zásady zadávání veřejných zakázek jsou definovány Klasickou směrnicí tak, že: *„Veřejní zadavatelé jednají s hospodářskými subjekty na základě zásady rovného zacházení a nediskriminace a postupují transparentním a přiměřeným způsobem.“*²⁴

Hlava II Klasické směrnice upravuje pravidla pro zadávání veřejných zakázek, v nichž stanoví podmínky výběru druhu zadávacího řízení (otevřené řízení dle čl. 27, užší řízení dle čl. 28, jednací řízení s uveřejněním dle čl. 29, soutěžní dialog podle čl. 30, inovační partnerství lze nalézt v čl. 31 a jednací řízení bez předchozího uveřejnění v čl. 32, poslední uvedený způsob by nicméně měl být vybrán pouze za mimořádných okolností či jako ultima ratio) a techniky a nástroje pro zadávání veřejné zakázky (rámcové dohody dle čl. 33, dynamické nákupní systémy v čl. 34, elektronické aukce podle čl. 35, elektronické katalogy v čl. 36 a centralizované nákupní činnosti v čl. 37). Dále je v Klasické směrnici podrobně popsán též průběh zadávacího řízení a podmínky komunikace mezi zadavateli a dodavateli, a to v čl. 21, 22 a 40–55.

Ve vztahu k požadavkům na kvalifikaci dodavatele, kromě důvodů pro vyloučení dle čl. 57 Klasické směrnice, vymezuje Klasická směrnice v čl. 58 i základní kvalifikační kritéria pro výběr dodavatele, a to vhodnost pro výkon odborné činnosti, ekonomickou a finanční situaci a technickou a odbornou způsobilost. Požadované doklady a osvědčení o kvalifikaci lze vést v databázi e-Certis. V Klasické směrnici je též v čl. 65 stanovena možnost omezení počtu zájemců veřejnými zadavateli, a to za použití objektivních a nediskriminačních kritérií za předpokladu zajištění minimálně stanoveného počtu zájemců. V užším řízení je minimální možný počet stanoven na pět zájemců a v jednacím řízení s uveřejněním, v soutěžním dialogu a v inovačním partnerství je minimální počet tři zájemci.

Dále je v čl. 67 Klasické směrnice stanovena povinnost vycházet při zadávání veřejných zakázek z ekonomicky nejvýhodnější nabídky, která je chápána jako kritérium ceny s dalšími objektivními kritérii. Členské státy mohou též stanovit, že zadavatelé nemohou použít pouze cenové kritérium jakožto jediné kritérium pro zadání veřejné zakázky, nebo omezit jejich použití na určité kategorie veřejných zadavatelů nebo veřejných zakázek.

²⁴ Viz čl. 18 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

Závěrečná část Klasické směrnice je věnována samotnému plnění veřejné zakázky (čl. 70–73), veřejným zakázkám na sociální a jiné zvláštní služby (čl. 74–77), soutěži o návrh (čl. 78–82) a správě na úseku veřejných zakázek (čl. 83–86).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2015/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy s poštovních služeb a o zrušení směrnice 2014/17/ES

Tato Sektorová směrnice stanovuje pravidla pro zadávání veřejných zakázek na dodávky, stavební práce a služby v oblastech plynárenství, teplárenství, elektrárenství, vodárenství, dopravních služeb, poštovních služeb a těžby a průzkumu těžby ropy, zemního plynu, uhlí a dalších paliv (tedy tzv. sektorových veřejných zakázek), a to v odhadované hodnotě bez daně z přidané hodnoty, jež se shoduje či převyšuje následující částky²⁵:

- 414 000 EUR u zakázek na dodávky a služby, jakož i u soutěží o návrh;
- 5 186 000 EUR u zakázek na stavební práce; a
- 1 000 000 EUR u zakázek na sociální a jiné zvláštní služby.

Výjimka z aplikace Sektorové směrnice je opětovně situace, kdy zakázka je soutěžena na základě mezinárodní smlouvy či z rozhodnutí mezinárodní organizace.²⁶ Mezi další výjimky patří zakázky na nákup vody a dodávky energie nebo paliv pro výrobu energie.²⁷

Sektorová směrnice aplikuje totožné obecné zásady a podmínky komunikace jako v předchozím (obecném) případě Klasické směrnice a ani průběh a podmínky řízení, podmínky transparentnosti a oznamování, techniky a nástroje pro zadávací řízení, výběr a kvalifikace uchazečů, zadání zakázek či plnění veřejné zakázky se zásadním způsobem neliší. Sektorová směrnice naopak na uvedenou úpravu v Klasické směrnici často přímo odkazuje.

²⁵ Čl. 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²⁶ Čl. 20 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²⁷ Čl. 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí

Koncesní směrnice představuje novinku, jelikož žádná podrobnější úprava systému koncesí nebyla do této doby v unijním právním řádu obsažena (s výjimkou koncesí na stavební práce). Tato skutečnost představovala riziko a právní nejistotu EU, spojené s možným odlišným výkladem zásad dle SFEU. V zájmu odstranění tohoto narušení vnitřního trhu je cílem Koncesní směrnice zajistit při udělování koncesí nad určitou mez minimální koordinaci vnitrostátních postupů na základě zásad SFEU, aby bylo zaručeno otevření koncesí hospodářské soutěži a přiměřená právní jistota.²⁸

Koncesní směrnice definuje koncesi jako úplatnou smlouvu, jejímž prostřednictvím jeden nebo více veřejných zadavatelů nebo zadavatelů svěřuje jednomu nebo více hospodářským subjektům provedení stavebních prací nebo poskytování a řízení služeb. Předmětem této smlouvy je zajištění stavebních prací nebo služeb prostřednictvím koncese, kdy protiplnění za tuto koncesi spočívá v právu braní užiteků vyplývajících z využívání provedených stavebních prací nebo z poskytování služeb nebo v tomto právu společně s platbou.²⁹

Koncesní směrnice se vztahuje na koncese, jejichž hodnota je rovna 5 186 000 EUR bez daně z přidané hodnoty nebo je vyšší, přičemž za hodnotu koncese se považuje celkový obrat koncesionáře bez daně z přidané hodnoty za dobu trvání koncese, odhadnutý zadavatelem, jako protiplnění za stavební práce a služby, jež jsou předmětem koncese, jakož i za dodávky, jež s těmito stavebními pracemi a službami souvisejí.³⁰

Výjimky z aplikace Koncesní směrnice se udělují především jiným veřejným zadavatelům a v oblasti vodního hospodářství. Specifický režim je pak nastaven pro oblast obrany a bezpečnosti.³¹

²⁸ Viz recitál 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

²⁹ Viz recitál 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

³⁰ Čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

³¹ Čl. 12 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

3. Regulace zadávání veřejných zakázek v České republice

S ohledem na výše uvedený rozbor evropské právní úpravy tato kapitola navazuje pojednáním o aktuální české právní úpravě zadávání veřejných zakázek, jež je reflexí evropské právní úpravy. Současně je v této kapitole pojednáno o nejvýznamnějších institutech zadávání veřejných zakázek.

Zadávání veřejných zakázek v České republice se aktuálně řídí ZZVZ, který byl platformou pro implementaci nových zadávacích směrnic. V ZZVZ byla taktéž reflektována i příslušná judikatura SDEU. Zákonodárce se v ZZVZ, na rozdíl od původního ZVZ, příliš neodchyluje od evropské úpravy a nevolí přísnější postupy než v zadávacích směrnicích. ZZVZ obsahuje úpravu zadávání pro veřejné, sektorové a dotované zadavatele a také právní úpravu koncesí.

ZZVZ je transpozicí především těchto předpisů EU:

- Klasické směrnice;
- Sektorové směrnice;
- Koncesní směrnice;
- Bezpečnostní směrnice;
- směrnice Rady ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (89/665/EHS);
- směrnice Rady 92/13/EHS ze dne 25. února 1992 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se uplatňování pravidel Společenství pro postupy při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokud jde o zvýšení účinnosti přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek; a
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/55/EU ze dne 16. dubna 2014 o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek.

První tři zmíněné směrnice, jakožto aktuální materie, ze kterých vychází zadávání veřejných zakázek na evropské úrovni, se objevují v české legislativě poprvé a hlavním důvodem vzniku ZZVZ byla právě nutnost transpozice těchto unijních předpisů. Společně se

ZZVZ vznikl i doprovodný zákon č. 135/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek.

Na základě Koncesní směrnice byl nahrazen zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), a úprava zadávání veřejných zakázek, které jsou koncesemi, byla vtělena do části osmé ZZVZ.

ZZVZ přinesl v té době nový přístup k zadávání veřejných zakázek a aktuálně tedy je zajištěna vyšší flexibilita zadavatelů, je stanoveno méně kazuistických pravidel a zákon je sám o sobě více srozumitelný.

Vedle původních zásad, tj. zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, je v ZZVZ poprvé výslovně zakotvena i zásada přiměřenosti, která mimo jiné přispívá i k posílení ochrany řádné hospodářské soutěže.³² Na základě této zásady přiměřenosti má zadavatel povinnost nastavit zadávací podmínky tím způsobem, aby byly přiměřené vzhledem k účelu, který je těmito podmínkami a ZZVZ sledován. Zásada přiměřenosti platí též pro stanovení délky lhůt, nastavení kvalifikačních předpokladů, nastavení hodnocení atd. Zadavatel by v tomto ohledu neměl stanovovat příliš přísné požadavky a měla by být zmírněna formálnost celého procesu zadávání. Avšak i nadále je hlavní zásadou při postupu zadávání veřejných zakázek transparentnost, což má zajistit vysokou protikorupční ochranu a umožnit i vyhodnocování a porovnávání efektivity nákupních procesů a ekonomické vhodnosti. Transparentnost je zajištěna i prostřednictvím uveřejňovacích povinností zadavatele. Nástrojem ke splnění těchto povinností je profil zadavatele, který slouží k neomezenému dálkovému přístupu i k informacím a údajům o veřejné zakázce, a rovněž Věstník veřejných zakázek a Úřední věstník EU.

Jedním z dalších v té době nových ustanovení je ustanovení o střetu zájmů. Je stanoveno, že osoby, které se budou podílet na zadávání veřejných zakázek, musejí podepsat písemné čestné prohlášení, kterým prohlásí, že u nich střet zájmů neexistuje.³³ Následně závisí jen na zadavateli, aby se ujistil, že skutečnost odpovídá tomuto prohlášení. Též v úpravě průběhu procesu zadávacího řízení nastaly velké změny, čímž byla zvýšena flexibilita zadavatele a snížily se formální požadavky na jeho průběh. Došlo k posílení neekonomických aspektů (environmentální, sociální, inovační aspekty) veřejného zadávání za účelem podpory

³² Viz § 6 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

³³ § 44 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

i netržních faktorů, které by měly být vhodně reflektovány při veřejném zadávání. Dále není povinnost stanovit zadávací lhůtu. Byly výslovně zavedeny nové instituty – inovační partnerství, in-house zadávání, možnost uskutečnění dodatečné změny smluv atd., které byly za účinnosti předchozí právní úpravy částečně dovozovány judikaturou a rozhodovací praxí. Nově má také zadavatel možnost vyloučit ze zadávacího řízení uchazeče, o kterém ví, že neplní zakázku včas, řádně či způsob provedení není v dohodnuté kvalitě. Podmínkou ovšem je, že musí prokázat, že uchazeč se těchto závažných pochybení dopustil v posledních třech letech.

ZZVZ vstoupil v účinnost dne 1. 10. 2016, což bylo pět měsíců poté, co Česká republika uplynula lhůta pro transpozici předmětných směrnic stanovená Evropskou komisí.

Důvodová zpráva k ZZVZ

Důvodová zpráva k ZZVZ³⁴ v části Hodnocení dopadů regulace (RIA) uvádí, že jedněmi z největších zadavatelů mezi roky 2010–2014 byly obce a veřejné podniky. Změna zákona byla nutná zejména z pohledu četnosti zadávání veřejných zakázek, kdy naprostá většina zadavatelů v daném období zadala veřejnou zakázku pouze jednou, tj. u těchto zadavatelů nebylo možné očekávat velkou míru zkušeností, a proto bylo potřeba co nejvíce zjednodušit procesní postup. V roce 2014 zadalo přibližně 3 200 zadavatelů přes 15 000 veřejných zakázek, v roce 2013 zadalo přibližně 3 500 zadavatelů 16 000 veřejných zakázek a v dalších předchozích letech byla tendence klesající.

V daném období 2010–2014 byl dále měřen podíl jednotlivých zakázek s tím, že největší podíl byl zadáván v otevřeném řízení a na druhém místě následovalo zjednodušené podlimitní řízení. Ekonomicky nejvýhodnější nabídka převládala u zadavatelů jako hodnotící kritérium, dílčí kritéria byla nejčastěji záruční podmínky a termíny dodání. Z hlediska hodnoty spadal největší podíl zakázek do hodnoty 10 milionů Kč.

Hodnocení dopadů regulace (RIA) dále zmiňuje, že významný podíl veřejných zakázek byl v daných letech zadáván malým a středním podnikům. EU i Česká republika se snažily o větší začlenění těchto podniků do veřejných soutěží, jelikož jsou nepostradatelnou

³⁴ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 298.

³⁵ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 75.

součástí ekonomiky (vysoký podíl na hrubém domácím produktu a zaměstnanosti, inovace atd.).³⁵

Dále se hodnotilo využívání zakázek v jednacím řízení bez uveřejnění za rok 2014. Česká republika s 15 % využití byla na prvním místě mezi státy EU. Hlavními důvody pro využívání jednacím řízení bez uveřejnění byla nedostatečná soutěž o předchozí zakázku (a to zejména kvůli stavebním vícepracím a zakázkám zadaným přímo z legislativních či technických důvodů), vícepráce, technická a legislativní omezení. K tomu důvodová zpráva konkrétně uvádí, že: „*Jakékoliv argumenty ve smyslu, že JŘBU může být i relativně konkurenčním zadávacím postupem, se ukazují liché při pohledu na reálná data, protože alespoň k nějaké soutěži vícera uchazečů dochází jen cca v 10 % JŘBU. Nejproblematictějšími odvětvími jsou stavebnictví a IT, kde nejčastěji vznikají uvedená pochybení zadavatelů při přípravě projektů.*“³⁶

Bylo provedeno dotazníkové šetření a analýza tehdejšího stavu. Z uvedeného vyplynuly nejčastější problémy při zadávání veřejných zakázek, kterými jsou administrativní náročnost procesu, komplikovaná a měnící se právní úprava, obcházení zákona, pomalé rozhodování ÚOHS, výrazný podíl administrátorů veřejných zakázek u malých zadavatelů, morálka soutěžitelů, neschopnost uznat vítěze, redundantní dokládání dokumentů, absence dat, na základě kterých by bylo možno provádět přezkum, kontrolu a zajistit transparentnost (konkrétnější stanovení identifikovaných problémů lze nalézt v důvodové zprávě k ZZVZ).³⁷

Z posouzení problematických oblastí následně vyplynuly některé cíle, které měly být dosaženy. Jedná se zejména o tyto operativní cíle:

- snížení délky zadávání veřejných zakázek;
- snížení administrativní a časové náročnosti zadávacího řízení;
- snížení počtu rušených zakázek;
- snížení počtu zaslaných námitek;
- snížení počtu případů k řešení ÚOHS;
- snížení počtu jednacích řízení bez uveřejnění;
- zvýšená míra využití kritéria ekonomické výhodnosti;

³⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: ASPI [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 75.

³⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: ASPI [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 28.

³⁷ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: ASPI [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 31.

- zvýšená míra využití soutěží o návrh; a
- snížení rozdílu mezi očekávanou a dosaženou cenou (a to i na základě správného nastavení předpokládané ceny).³⁸

Jak již bylo zmíněno výše, hlavním problémem předešlého ZVZ byla zejména přílišná administrativní náročnost postupů a samotná složitost právního předpisu, která ztěžovala orientaci v dané problematice. ZZVZ měl zjednodušit právní úpravu, čímž by došlo především ke zrychlení procesu zadání veřejných zakázek. Pro dosažení stanovených cílů je nutné, aby bylo možné příkazy i vynucovat, proto ZZVZ obsahuje:

- možnost vyloučit dodavatele, který nabídne mimořádně nízkou nabídkovou cenu;
- institut námitek, které bude moci podat ten dodavatel, kterému postupem zadavatele souvisejícím se zadáváním veřejné zakázky hrozí nebo vznikla újma;
- dohled ÚOHS nad dodržováním pravidel stanovených ZZVZ; řízení o přezkoumání úkonů zadavatele bude zahajováno na písemný návrh stěžovatele nebo z moci úřední;
- institut zákazu plnění smlouvy, který bude moci ÚOHS ukládat ve stanovených případech; a
- katalog přestupků, za které bude moci ÚOHS uložit pokuty až do výše 10 % z ceny zakázky nebo do 20 milionů Kč.³⁹

Důvodová zpráva v závěru své druhé části zdůrazňuje, že regulace ve směrnících, na základě kterých došlo k implementaci do národního předpisu, směřuje k jednotnému trhu a ne naopak, tj. nedochází ke konfliktu se svobodou podnikání, a tedy že je subjektům zaručen přístup k zakázkám i v jiných členských státech EU.⁴⁰

Hodnocení korupčních rizik vychází z vládního programového dokumentu Akční plán boje s korupcí na rok 2015, který byl přijat usnesením vlády č. 1057 ze dne 15. prosince 2014 a který konkretizuje koncepci boje s korupcí na roky 2015–2017⁴¹, a ze Zprávy o boji proti

³⁸ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 35.

³⁹ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 129.

⁴⁰ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 141.

⁴¹ *Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017*. [online]. Vláda ČR. Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2015-az-2017/>

korupci v EU ze dne 3. 2. 2014 (více informací ohledně daného tématu v důvodové zprávě k ZZVZ).

Další část důvodové zprávy představuje návrhy variant řešení pro nejdůležitější části ZZVZ. V této části je nejdříve obsažen popis současného stavu, nalezení problému, předpokládaný cíl, kterého by se mělo dosáhnout, návrhy variant řešení a předpokládané náklady a přínosy. Jedná se např. o:⁴²

- možnost pružného zadávání hodnotově nižších zakázek a zároveň dostatečnou kontrolu řádnosti, transparentnosti a přehlednosti postupu (limity pro nepovinný postup dle ZZVZ);
- snížení administrativní zátěže, vyšší flexibilitu a rychlost zadávání veřejných zakázek na stavební práce spolu s udržením přiměřené transparentnosti zadávání předmětných veřejných zakázek (zjednodušené podlimitní řízení);
- efektivnější zadávání veřejných zakázek a zajištění možnosti zadavatele realizovat veřejné zakázky vlastními prostředky a kapacitami v případě, že plnění veřejné zakázky je realizováno subjektem, který není běžným účastníkem hospodářské soutěže a nad kterým zadavatel vykonává kontrolu (in-house výjimky);
- umožnění za předem stanovených podmínek smluvní spolupráce mezi veřejnými zadavateli (horizontální spolupráce);
- podpora vědy a inovací a stavebních prací, které zatím nejsou dostupné na trhu při novém druhu zadávacího řízení stanoveného směrnicí (inovační partnerství);
- častější rozdělování veřejných zakázek na dílčí části v případech, kdy rozdělení povaha veřejných zakázek umožňuje, tento přístup umožňuje účast malých a středních dodavatelů, kteří by sami nemohli zajišťovat celé plnění v rámci veřejných zakázek (dělení veřejných zakázek);
- zadávání zakázek financovaných z veřejných zdrojů pouze subjektům s transparentní vlastnickou strukturou, která by umožňovala vysledovat konflikt zájmů a případné nepřipustné napojení konkrétního subjektu na osoby působící ve veřejném sektoru. Snížení korupčního potenciálu (transparentní vlastnická struktura);

⁴² *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. str. 42 až 76.

- zajištění potřeb zadavatele před uzavřením smlouvy s uchazečem (nový koncept jistoty jako smluvní pokuty);
- zachování dostatečné míry konkurence, čímž se dosáhne efektivně vysoutěžené ceny pro zadavatele a podpoří dosažení vyšší hodnoty za peníze (omezování počtu zájemců) atd.

K charakteru ZZVZ

Jak již bylo výše uvedeno, právní úprava zadávání veřejných zakázek v České republice je v současnosti obsažena v ZZVZ. Nicméně se nejedná o jediný pramen práva v této oblasti, naopak, právní úprava zadávání veřejných zakázek je obsažena v celé řadě dalších, primárně podzákonných předpisů. Tyto většinou regulují pouze specifickou oblast zadávání veřejných zakázek, a z určitého důvodu nejsou inkorporovány přímo v ZZVZ.

Hlavním účelem existence právní úpravy zadávání veřejných zakázek je efektivní vynakládání veřejných prostředků, které je zabezpečováno vytvořením soutěžního prostředí při jejich zadávání.

ZZVZ je právním předpisem smíšeného charakteru, dochází v něm k prolínání soukromoprávních a veřejnoprávních aspektů.⁴³ Za část veřejnoprávní lze považovat předmět úpravy, schválení systému certifikovaných dodavatelů probíhající ve správním řízení dle Správního řádu, zápis do seznamu kvalifikovaných dodavatelů nebo dozor nad dodržováním zákona, tedy konkrétně v rámci řízení o přezkoumání úkonů zadavatele, které probíhá podle ZZVZ se subsidiárním použitím Správního řádu.

Z rozhodovací praxe ÚOHS ke staré úpravě v ZVZ a z judikatury správních soudů⁴⁴ vyplývá, že zadávací řízení je soukromoprávní povahy. Tyto závěry lze použít i na ZZVZ vzhledem k tomu, že k úpravě zadávacího řízení v ZZVZ oproti staré úpravě nedošlo. Smlouvy, k jejichž uzavření zadávací řízení směřuje, mají soukromoprávní charakter též.

Soukromoprávní charakter lze vysledovat zejména z § 39 odst. 1 věty druhé ZZVZ, která říká: „*Pokud pravidla pro průběh zadávacího řízení tento zákon nestanoví, určí je zadavatel v souladu se zásadami podle § 6*“. Jeden z významů této věty lze považovat za projev soukromoprávní zásady „co není zakázáno, je dovoleno“. Subsidiární použití občanského zákoníku lze dovodit na základě § 9 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského

⁴³ Viz usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/2000 ze dne 10. 1. 2001.

⁴⁴ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, č. j. 5 Afs 77/2010-148, nebo rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 1. 2013, č. j. 62 Af 64/2011-41.

zákoníku, nicméně prakticky půjde především o aplikaci části první hlavy I tohoto zákona, jakkoliv ultimátním limitem pro postup zadavatele je dodržování zásad zadávání veřejných zakázek stanovených v § 6 ZZVZ.

V obdobném duchu se vyjadřuje komentářová literatura, která uvádí, že: *„Komentované ustanovení zároveň dopadá na situace, kdy Zákon výslovně neupravuje specifický postup v rámci zadávacího řízení, v takovém případě je zadavatel oprávněn v souladu se zásadou legální licence postupovat podle pravidel, které si sám stanoví, zároveň je však limitován povinností postupovat v souladu se zásadami stanovenými v § 6 Zákona, tj. zásadou transparentnosti, rovného zacházení, zákazu diskriminace a přiměřenosti.“*⁴⁵

Některé ze zásadních institutů zadávání veřejných zakázek

Na základě výše předpokládané hodnoty rozděluje ZZVZ veřejné zakázky na nadlimitní, podlimitní a veřejné zakázky malého rozsahu. Toto je určitým odklonem od zadávacích směrnic. ZZVZ stanoví pravidla pro zadávání veřejných zakázek v rámci všech tří uvedených druhů, nicméně Klasická směrnice stanoví závazná pravidla pouze pro zadávání nadlimitních veřejných zakázek, a úprava zadávacího procesu veřejných zakázek podlimitních a veřejných zakázek malého rozsahu je ponechána zcela v působnosti členských států.

Za nadlimitní veřejné zakázky jsou považovány veřejné zakázky, jejichž předpokládaná hodnota překročila limit stanovený prováděcím předpisem pro jednotlivé kategorie zadavatelů a druhy veřejných zakázek.⁴⁶ Tímto prováděcím předpisem je nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek. S ohledem na skutečnost, že dané finanční limity jsou odvozeny od prahových hodnot stanovených na úrovni EU, které by měly být každé 2 roky revidovány, znamená přenesení konkrétních finančních limitů pro nadlimitní veřejné zakázky do samostatného předpisu elegantnější řešení, než by byla pravidelná 2letá novelizace finančních hodnot stanovených přímo v ZZVZ⁴⁷. Nadlimitní veřejné zakázky, a to ať již klasické nebo sektorové, musí být ze strany zadavatelů povinně zadávány v rámci režimu ZZVZ, ovšem

⁴⁵ Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 150.

⁴⁶ Viz § 25 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁴⁷ Obdobně též Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 85.

s možnostmi uplatnění jistých výjimek vyplývajících přímo ze ZZVZ pro určité specifické skupiny veřejných zakázek.

Za podlimitní veřejnou zakázku ZZVZ považuje ty veřejné zakázky, jejichž předpokládaná hodnota sice nedosahuje hodnoty řadící je mezi nadlimitní veřejné zakázky ve smyslu předchozího odstavce, zároveň ovšem svou předpokládanou hodnotou převyšují finanční limity stanovené pro veřejné zakázky malého rozsahu.⁴⁸ Bude se tedy jednat o veřejné zakázky, jejichž předpokládané hodnoty činí v případě veřejných zakázek na dodávky nebo veřejných zakázek na služby nejméně 2.000.000,- Kč bez daně z přidané hodnoty nebo v případě veřejných zakázek na stavební práce nejméně 6.000.000,- Kč bez daně z přidané hodnoty a které současně nedosáhnou finančního limitu stanoveného pro nadlimitní veřejné zakázky příslušné kategorie. Podlimitní veřejné zakázky již mohou být zadávány formou zjednodušeného zadávání veřejných zakázek, a to prostřednictvím zjednodušeného podlimitního řízení. Další zjednodušení zadávání podlimitních veřejných zakázek pak ZZVZ přináší ve vztahu k sektorovému zadavateli. Zatímco zadavatel zadávající podlimitní veřejnou zakázku je oprávněn pro zadání této veřejné zakázky využít zjednodušeného podlimitního řízení, zadavatel zadávající sektorovou veřejnou zakázku nemusí na základě § 158 odst. 1 ZZVZ v případě podlimitních veřejných zakázek (a stejně tak i veřejných zakázek malého rozsahu) vůbec postupovat v režimu ZZVZ.

Veřejné zakázky, jejichž předpokládaná hodnota nedosahuje 2.000.000,- Kč bez daně z přidané hodnoty (pro veřejné zakázky na dodávky a pro veřejné zakázky na služby), resp. nedosahuje 6.000.000,- Kč bez DPH (pro veřejné zakázky na stavební práce), ZZVZ označuje jako veřejné zakázky malého rozsahu, které není zadavatel povinen dle výjimky uvedené v § 31 ZZVZ zadávat v režimu ZZVZ vůbec; veřejný zadavatel je nicméně i při využití této výjimky povinen dodržet základní zásady zadávacího řízení, tj. zásadu transparentnosti, rovného zacházení, přiměřenosti a nediskriminace inkorporované do § 6 ZZVZ.⁴⁹

ZZVZ dopadá především na zadavatele veřejných zakázek a na dodavatele účastnící se příslušného zadávacího řízení (popřípadě soutěže o návrh), případně činící určité specifické úkony se zadávacím řízením související. Takto je vymezena hlavní osobní působnost tohoto

⁴⁸ Viz § 26 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁴⁹ Viz § 27 a § 31 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

zákona s tím, že zvláštního postavení požívá ÚOHS, který je orgánem vykonávajícím dohled nad dodržováním ZZVZ.

Jakkoliv je místní působnost ZZVZ teritoriálně ohraničena územím České republiky, neznamená to, že by v některých případech účinky ZZVZ neměly přeshraniční charakter, například při vymezení požadavků na prokázání splnění kvalifikace zahraničními dodavateli či při aplikaci některých zákonných výjimek, o čemž pojednává analytická část této práce. Při teritoriální působnosti zákona je tak pro zadavatele veřejných zakázek rozhodující národní právní úprava a při zadávání veřejné zakázky, popřípadě aplikaci zákonné výjimky, je třeba vycházet z textu tohoto zákona.

Z jiného úhlu pohledu lze veřejné zakázky třídit na základě kritéria odvislého od předmětu plnění příslušné veřejné zakázky. Lze tak rozlišit veřejné zakázky na dodávky, na stavební práce a na služby.

Veřejnou zakázkou na dodávky je veřejná zakázka, jejímž předmětem je pořízení věcí, zvířat nebo ovladatelných přírodních sil, pokud nejsou součástí veřejné zakázky na stavební práce. Pořízením se rozumí zejména koupě, nájem nebo pacht.⁵⁰

Veřejnými zakázkami na stavební práce jsou takové zakázky, jejichž předmětem je poskytnutí činností uvedených v oddílu 45 hlavního slovníku jednotného klasifikačního systému, anebo veřejné zakázky, jejichž předmětem je zhotovení stavby, přičemž není rozhodné, zda jde o stavby pro bydlení, stavby pro individuální rekreaci, stavby vojenské, stavby uskutečňované pro bezpečnost státu, stavby vodohospodářských děl apod. Stavbou je pro účely ZZVZ výsledek stavebních nebo montážních prací vytvářející jednotný celek, který je sám o sobě dostatečný k plnění hospodářské nebo technické funkce. Bez ohledu na právní formu spolupráce mezi zadavatelem a dodavatelem se za veřejnou zakázku na stavební práce považuje rovněž zhotovení stavby odpovídající požadavkům stanoveným zadavatelem, přičemž za odpovídající požadavkům stanoveným zadavatelem se považuje stavba, u níž má zadavatel rozhodující vliv na druh nebo projekt stavby.⁵¹ Vedle toho je za veřejnou zakázku na stavební práce třeba považovat i takovou zakázku, jejímž předmětem je i projektová činnost, která souvisí s těmito stavebními pracemi. Komentářové literatura uvádí, že: *„Zadavatel je odpovědný za určení, zda taková projektová činnost souvisí s poptávanými*

⁵⁰ Viz § 14 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁵¹ Viz § 14 odst. 3 a 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

*stavebními pracemi, či nikoliv, a v závislosti na této kategorizaci rozhodne o způsobu zadání veřejné zakázky.*⁵²

Definice pojmu veřejné zakázky na služby je prostřednictvím ZZVZ pojata poněkud vágně. ZZVZ totiž pro tento pojem aplikuje negativní definici, a tak je za veřejnou zakázku na služby považována jakákoli veřejná zakázka, která nenaplnuje definici veřejné zakázky na stavební práce.⁵³

V případě kombinovaných veřejných zakázek zahrnujících plnění spočívající jak v dodávce zboží, tak i v poskytnutí služby, nebo jak v dodávce zboží, tak v provedení stavebních prací, případně jak v provedení stavebních prací, tak i poskytnutí služby, je pro určení toho, zda jde o veřejnou zakázku na dodávky, stavební práce či služby, nutné aplikovat tři zákonem stanovená pravidla.

Prvním pravidlem je, že veřejné zakázky, které v sobě zahrnují více druhů veřejných zakázek, se zadávají v souladu s pravidly platnými pro druh veřejné zakázky odpovídající hlavnímu předmětu této veřejné zakázky. Druhým je, že pokud obsahují veřejné zakázky dodávky i služby a nejedná se o veřejnou zakázku na stavební práce, určí se hlavní předmět podle části předmětu veřejné zakázky s vyšší předpokládanou hodnotou. Třetím, nejobecnějším pravidlem (které přichází na řadu, pokud není možné druh veřejné zakázky určit podle předchozích dvou pravidel) je pravidlo, že v ostatních případech se hlavní předmět určí podle základního účelu veřejné zakázky.⁵⁴

⁵² Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 59.

⁵³ Viz § 14 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁵⁴ Viz § 15 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

4. Mezinárodní aspekty při postupu zadavatele mimo režim zákona

V rámci této části mé rigorózní práce se zabývám mezinárodními aspekty v případě, kdy zadavatel postupuje mimo režim ZZVZ, přičemž tento aspekt je promítnutý do způsobu, resp. pravidel, na jejichž základě jsou příslušné veřejné zakázky realizovány. I v rámci postupu mimo režim zákona se jedná o veřejnou zakázku, a proto by tato oblast neměla být opomíjena.

Postup zadavatele mimo režim zákona z důvodu možnosti aplikace mezinárodních pravidel přímo souvisí s prameny práva vznikajícími na mezinárodní úrovni. Jedním z nich je i již výše uvedená GPA, která vznikla v rámci WTO a která je právně závaznou mezinárodní dohodou vztahující se k přístupu na trhy s veřejnými zakázkami. Tato mezinárodní dohoda pak může být přímo aplikována na zadávání veřejných zakázek na základě mezinárodní výjimky, jak bude analyzováno dále.

Další mezinárodní pravidla, která mohou být aplikována na zadávání veřejných zakázek, jsou pravidla mezinárodní organizace NSPA. NSPA je z pozice struktury exekutivním orgánem NSPO. Členy NSPO jsou všechny členské státy NATO a ty jsou tak zastoupeny i v dozorčí radě této organizace a spolupodílí se na řízení agentury a dohlíží na její činnost. Od svého založení NSPA zajišťuje v rámci aliance spojení mezi průmyslem a národnostními státy aliance. Pomáhá zprostředkovávat například akvizice zbraňových systémů a munice, dodávky paliva, přístavní služby, letištní logistiku, lékařské a stravovací služby.⁵⁵

Vedle závazných norem (tzv. hard law), vydávaných (nad)národními orgány s legislativní pravomocí, dále existuje celá řada standardizovaných pravidel a principů, které mají pouze doporučující charakter nebo jsou závazné jen pro subjekty, které se jim dobrovolně podřídí, zejména v podobě vícestranných dohod (tzv. soft law). Soft law tudíž sice nedisponuje mocenskou sankcí, ale jeho dopad může být přesto právně významný. Soft law často slouží k harmonizaci či unifikaci mezinárodních standardů. Může mít podobu modelového zákona, kodexu principů nebo třeba souboru doporučení vysoce postavených činitelů.

Ve vztahu k zadávání veřejných zakázek se jedná zejména o Komisi OSN pro mezinárodní obchodní právo (tzv. UNCITRAL), jejímž účelem je sjednávání unifikačních

⁵⁵ *NATO support and procurement agency (NSPA)* [online]. NSPA. [cit.2022-9-6]. Dostupné z: <https://www.nspa.nato.int/about/nspa>.

vzorových předpisů, mnohostranných mezinárodních úmluv, legislativních doporučení, poskytování informací o judikátech vycházejících z jednotlivých unifikačních dokumentů a technická pomoc při provádění právních reforem.⁵⁶ UNCITRAL vydal v roce 1994 vzorový zákon UNCITRAL o veřejných zakázkách zboží, staveb a služeb a průvodce pro inkorporaci do vnitřního právního řádu, který byl následně vzorem pro jednu ze starších právních úprav zadávacího řízení v českém právním řádu. Přestože tedy vzorový zákon nepředstavuje závazný pramen práva ve formálním smyslu, jeho vliv na legislativu mnoha zemí v oblasti práva veřejných zakázek byl a je markantní. Účelem vzorového zákona je pomoc státům při zavádění moderního a efektivního právního rámce pro zadávání veřejných zakázek. Vzorový zákon představuje pro jednotlivé státy pouze možnost, nikoli tedy závazek, jak upravit zadávání veřejných zakázek ve svých právních řádech. Je pak pouze na národním normotvůrci, zda a v jakém rozsahu vzorový zákon do svého právního řádu implementuje.

Mezinárodní výjimka pro zadání veřejné zakázky mimo zadávací řízení je upravena v § 29 ZZVZ. Ustanovení § 29 písm. e) ZZVZ stanoví, že zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, je-li zadávána podle zvláštních pravidel stanovených mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi Českou republikou a jiným než členským státem nebo jeho částí a zahrnuje dodávky, služby nebo stavební práce určené pro společnou realizaci nebo využití projektu smluvními stranami; uzavření takové smlouvy sdělí Česká republika Evropské komisi. Ustanovení § 29 písm. f) ZZVZ pak stanoví, že zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, je-li zadávána podle závazných pravidel mezinárodní organizace. Konečně § 29 písm. g) ZZVZ stanoví, že zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, je-li zadávána podle pravidel mezinárodní organizace nebo mezinárodní finanční instituce a 1. je plně hrazena touto organizací nebo institucí, nebo 2. je z převážné části hrazena touto organizací nebo institucí a zadavatel se s ní dohodl na použití takových pravidel pro zadávání veřejné zakázky.

Dotčené výjimky spadají pod širší kategorii tzv. mezinárodních výjimek (výjimek pro veřejné zakázky zadávané podle mezinárodních pravidel). Pro tyto výjimky platí, že zadavatel postupuje podle pravidel stanovených mezinárodní organizací či jinou institucí, anebo dle pravidel sjednaných v rámci mezinárodní smlouvy, což vylučuje jinak povinnou aplikaci ZZVZ, resp. obligatorní postup v zadávacím řízení dle ZZVZ.

⁵⁶ *Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit.2022-6-9]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/komise-osn-pro-mezinarodni-obchodni-pravo-uncitral--221755/>

Obecně je nutno podotknout, že podmínky užití výjimek je třeba vykládat restriktivně, jak vyplývá mimo jiné z rozhodovací praxe SDEU a českých soudů, aby takto nedocházelo k obcházení povinnosti postupovat dle striktních pravidel stanovených ZZVZ. Krajský soud v Brně⁵⁷ mj. uvedl, že: *„Správnost výkladu žalovaného plyne již z východiska Soudního dvora o potřebě restriktivního výkladu výjimky spočívající v možnosti použít jednací řízení bez uveřejnění, jak plyne z jeho rozsudku ze dne 14.9.2004 ve věci C-385/02 (Komise proti Itálii). Přestože se v této věci Soudní dvůr nevyjadřoval ke stavu skutkově totožnému, jaký je ve věci právě posuzované, plyne z něj, že ustanovení (směrnic), která umožňují výjimky z pravidel zadávání veřejných zakázek (a za takovou výjimku v dané věci Soudní dvůr považoval právě „odklon“ od přísnějšího postupu formou jednání bez uveřejnění), musí být vykládána restriktivně, přitom důkazní břemeno ohledně existence výjimečných podmínek odůvodňujících aplikaci výjimky nese ten, kdo se jich dovolává (tj. zadavatel)“.*

4.1 Zvláštní pravidla stanovená mezinárodní smlouvou

Výjimka dle písm. e) výše zmíněného ustanovení ZZVZ⁵⁸ se týká zadávání podle zvláštních pravidel stanovených mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi Českou republikou a jiným než členským státem nebo jeho částí a zahrnuje dodávky, služby nebo stavební práce určené pro společnou realizaci nebo využití projektu smluvními stranami; uzavření takové smlouvy sdělí Česká republika Evropské komisi.

Předpokladem aplikace této výjimky je proto existence mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a nečlenským státem, skutečnost, že tato smlouva obsahuje zvláštní pravidla, která upravují dotčený postup, a dále pak existence společného cíle, který je takovou smlouvou vytyčen. Je nicméně namístě zmínit, že i když bude mezinárodní smlouvou vytyčeno určité plnění naplňující společný cíl smluvních stran, nemusí mít takové plnění nutně povahu veřejné zakázky, jak judikoval Krajský soud v Brně ve svém rozsudku sp. zn. 62 Af 15/2015⁵⁹. V takovém případě by nebylo třeba podle ZZVZ postupovat vůbec.

⁵⁷ Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 95/2013-74 ze dne 13. 1. 2015.

⁵⁸ Vychází z čl. 9 odst. 1 písm. a) Klasické směrnice (resp. čl. 15 písm. a) směrnice 2004/18/ES): 1. Tato směrnice se nevztahuje na veřejné zakázky a soutěže o návrh, jež je veřejný zadavatel povinen zadat nebo organizovat v souladu se zadávacími řízeními odlišnými od řízení stanovených touto směrnicí a stanovenými: a) právním nástrojem, z něhož vyplývají mezinárodněprávní závazky, jako je mezinárodní dohoda uzavřená v souladu se Smlouvami mezi členským státem a jednou nebo více třetími zeměmi nebo jejich částmi, která se týká stavebních prací, dodávek nebo služeb za účelem společné realizace nebo využívání projektu jejími signatáři.

⁵⁹ Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 15/2015-224 ze dne 21. 4. 2016.

Rozhodne-li se veřejný zadavatel postupovat za využití této výjimky, musí být své rozhodnutí samozřejmě schopen bez dalšího odůvodnit. V tomto ohledu je nicméně vhodné upozornit, že na jedné straně veřejnému zadavateli sice odpadá povinnost postupovat podle ZZVZ, na druhou stranu je však povinen dodržet pravidla stanovená příslušnou mezinárodní smlouvou, která bude zpravidla upravovat odlišné postupy oproti zadávacímu řízení dle ZZVZ. Česká republika je pak povinna uzavření takové smlouvy na základě takového postupu sdělit Evropské komisi.

Tato dohoda striktně vzato nesměřuje k realizaci projektu v materiálním slova smyslu, nicméně příkladem takové mezinárodní smlouvy může být především GPA. Tato dohoda se vztahuje na veřejné zakázky s hodnotou přesahující určité finanční limity stanovené v této dohodě a vyjádřené ve zvláštních právech čerpání a usiluje o vytvoření vyváženého mnohostranného rámce práv a povinností týkajících se veřejných zakázek s cílem dosáhnout liberalizace a rozšíření světového obchodu. Jedním z hlavních účelů této dohody je, aby veřejní zadavatelé členských států EU byli zavázáni plnit povinnosti podle této dohody (a dalších mezinárodních dohod) vůči hospodářským subjektům ze třetích zemí, které jsou signatáři této dohody.

4.2 Zvláštní pravidla stanovená mezinárodní organizací

Mimo zadávací řízení lze zadat rovněž veřejné zakázky na dodávky, služby nebo stavební práce, které jsou zadávány podle závazných pravidel mezinárodních organizací. Podobně jako v předchozím případě bude nutné nejdříve naplnit požadavek, aby šlo pojmově o veřejnou zakázku a zároveň aby taková zakázka byla zadávaná podle pravidel mezinárodní organizace.⁶⁰ Smyslem vynětí je předcházet možným konfliktům mezi pravidly mezinárodní organizace a zákona, a tedy fakticky umožnit realizovat postup závazně stanovený mezinárodní organizací.

V tomto případě musí být naplněny dvě podmínky, a to i) veřejná zakázka je zadávána na základě závazných pravidel a ii) tato pravidla vytvořila mezinárodní organizace. Nezbytnou podmínkou takového postupu je tedy závaznost úpravy ze strany mezinárodní

⁶⁰ Viz § 29 písm. f) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

organizace.⁶¹ Mezinárodní organizace je pojem mezinárodního práva veřejného a je jím myšlena organizace mezistátní povahy.

V případě poslední z mezinárodních výjimek se naopak jedná o situace, kdy i) mezinárodní organizace vynakládá finanční prostředky ze svého rozpočtu (prostřednictvím zadavatele) a ii) má vlastní pravidla pro zadávání veřejných zakázek, podle kterých zadavatel postupuje, proto není nutné souběžné podřízení postupu pravidlům zadávacího řízení. Komentovaná výjimka také pokrývá situace, kdy veřejná zakázka není hrazena výlučně mezinárodní organizací, ale pouze z převážné části, a došlo k dohodě se zadavatelem o tom, že k jejímu zadání budou použita (obecně nezávazná) pravidla mezinárodní organizace namísto ZZVZ.

Ve stejném rozsahu jako pro mezinárodní organizace lze danou výjimku uplatnit v případě mezinárodních finančních institucí, podle jejichž pravidel lze zadávat veřejné zakázky (bude se jednat například o rozvojové projekty, jež financuje Evropská investiční banka).

Tato výjimka je důvodem toho, že tyto organizace si nastavují vlastní pravidla pro to, aby z jejich zdrojů byly financovány projekty, a to bez ohledu na to, zda tato pravidla jsou či nejsou v souladu se ZZVZ. Klasická směrnice⁶² ve vztahu k uvedenému stanoví, že tyto zakázky jsou z její působnosti vyňaty, jelikož jsou zadávány „mezinárodními organizacemi, jejich jménem a na jejich účet“.

4.3 Veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti

V rámci ZZVZ tvoří samostatnou kategorii veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti. Nejinak je tomu i v případě mezinárodních výjimek, kdy se jedna z výjimek vztahuje na veřejné zakázky (na dodávky, služby nebo stavební práce), pokud je uzavřena pro Českou republiku závazná mezinárodní smlouva týkající se pobytu ozbrojených složek jiných států na území České republiky, případně pokud dle příslušné mezinárodní smlouvy je třeba vyslat ozbrojené složky České republiky mimo její území.⁶³

⁶¹ Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 156.

⁶² Bod 22 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

⁶³ Viz § 29 písm. t) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Ozbrojené složky České republiky jsou legislativní zkratkou. Jedná se o ozbrojené síly České republiky (Armádu České republiky, Hradní stráž a Vojenskou kancelář prezidenta republiky)⁶⁴ a ozbrojené bezpečnostní sbory České republiky (Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace; nikoliv však obecní policie)⁶⁵. Vymezení toho, co bude třeba rozumět ozbrojenými silami jiných států, vyplývá ze zahraničních právních předpisů. V daném případě jsou z povinnosti realizovat zadávací řízení vyloučeny veřejné zakázky, kterými mají být bezprostředně zajištěny potřeby vysílaných ozbrojených složek (na území České republiky či mimo její území).

V této souvislosti je třeba dodat, že český zákonodárce šel v rámci transpozice čl. 17 odst. 1 písm. b) Klasické směrnice nad rámec nezbytně nutného, když tuto výjimku vztáhl i na ozbrojené bezpečnostní sbory.

Pro veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti dále platí další dvě výjimky, a to výjimka dle § 191 odst. 2 písm. f) a g) ZZVZ, podle něhož nemusí být v zadávacím řízení zadány veřejné zakázky, pokud jsou zadávány podle zvláštních pravidel stanovených mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi Českou republikou a jiným členským státem, resp. pokud jsou veřejné zakázky zadávány podle pravidel mezinárodní organizace, která nakupuje sama pro své potřeby, nebo zejména pokud pravidla mezinárodní organizace stanoví, že členské státy musí určité zakázky zadávat podle těchto pravidel. Předmětné výjimky mají širší dopad než obecné výjimky dle § 29 písm. e) a f) ZZVZ. Současně podle § 191 odst. 1 ZZVZ platí, že při zadávání zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti není zadavatel oprávněn využít výjimku podle § 29 písm. g) ZZVZ. Dotčené výjimky jsou oprávněni využít i zadavatelé, kteří zadávají sektorovou veřejnou zakázku.

4.4 Analýza možnosti využít výjimku v konkrétním případě

Příkladem, kdy je možné uvažovat o využití některé z mezinárodních výjimek, a to konkrétně výjimky dle § 191 odst. 2 písm. g) ZZVZ, je nákup vojenského materiálu a služeb

⁶⁴ Dle § 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁶⁵ Dle § 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

souvisejících s údržbou a opravami zbraní a zbrojních systémů ze strany České republiky prostřednictvím NSPA.

V posuzovaném případě se jedná o veřejnou zakázku v oblasti obrany, resp. bezpečnosti. O této výjimce lze uvažovat vzhledem k tomu, že zadání veřejné zakázky na nákup vojenského materiálu prostřednictvím NSPA by se mělo řídit procedurálními pravidly mezinárodní organizace NSPO, přičemž pro Českou republiku by vyplývala povinnost zadat zakázku v souladu s procedurálními pravidly NSPO, pokud by bylo jejím úmyslem učinit nákup vojenského materiálu a souvisejících služeb prostřednictvím NSPA.

Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem

Zprostředkování nákupu vojenského materiálu se za předpokladu, že se zároveň jedná o zahraniční obchod, řídí rovněž ZOVM. Tento právní předpis upravuje podmínky provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem, přičemž ve vztahu ke kontextu ZZVZ lze konstatovat, že upravuje náležitosti zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti se zahraničními aspekty, tedy zejména podmínky vydání povolení, licencí a certifikací k obchodu s vojenským materiálem a následnou kontrolu.

Obchodem s vojenským materiálem pro účely ZOVM rozumí – kromě jiného – nejen samotný nákup vojenského materiálu, ale i zprostředkování nákupu vojenského materiálu od zahraniční osoby.⁶⁶ Seznam vojenského materiálu, jehož koupě může být zajištěna prostřednictvím agentury NSPA, je obsažen v příloze č. 1 vyhlášky č. 210/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, a to v souladu s příslušnými předpisy EU.

ZOVM nákup vojenského materiálu a služeb souvisejících s údržbou a opravami zbraní a zbrojních systémů prostřednictvím NSPA explicitně neupravuje, ani žádným způsobem nevymezuje konkrétní zákonné požadavky na osobu zprostředkovatele takového nákupu. ZOVM nedefinuje ani akt realizace zprostředkování nákupu vojenského materiálu od zahraniční osoby.

Pod pojmem „zahraniční osoba“ ZOVM rozumí každou fyzickou nebo právnickou osobu s bydlištěm (u fyzické osoby) nebo sídlem (u právnické osoby) mimo území České

⁶⁶ Viz § 2 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

republiky. Může se tedy jednat o osoby s bydlištěm nebo sídlem v ostatních členských státech EU, jakož i ve státech mimo území EU.

Z uvedeného vyplývá, že zajištění nákupu vojenského materiálu agenturou NSPA obecně bude spadat pod skutkovou podstatu obchodu s vojenským materiálem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) ve spojení s odst. 1 písm. c) téhož ustanovení ZOVM, pokud se nákup vojenského materiálu následně uskuteční mezi Českou republikou jako zadavatelem na straně jedné a fyzickou nebo právnickou osobou s bydlištěm, resp. sídlem mimo Českou republiku jako dodavatelem na straně druhé.

Pokud by NSPA na základě jí provedeného zadávacího procesu popřála plnění od dodavatele – právnické nebo fyzické osoby se sídlem, resp. bydlištěm v České republice, pak je možno konstatovat, že tato skutečnost by na posouzení právního vztahu neměla žádný vliv. Jakkoli je možno konstatovat, že dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) ZOVM má element zahraniční osoby v pozici dodavatele vojenského materiálu podstatný význam a ZOVM v této věci nepředvídá žádnou odchylku ani výjimku, je třeba si na druhé straně uvědomit, že NSPA po provedeném zadávacím procesu uzavírá smlouvu jménem NATO, nikoli jménem zákazníka/zadavatele. K přechodu vlastnictví z NATO na zákazníka přechází až následně po realizaci předmětu plnění, a tedy v tomto okamžiku dochází de facto k „nákupu“ vojenského materiálu od zahraniční osoby – od NATO. Lze proto konstatovat, že skutečnost, že koncovým dodavatelem poptávaného plnění bude tuzemská fyzická či právnická osoba, nemá na postup zadavatele žádný právní dopad. Lze pouze očekávat jednodušší logistiku předmětu plnění.

Primární právo EU

Při posuzování výše specifikované problematiky z pohledu práva EU je třeba primárně vycházet zejména z relevantních ustanovení SEU a SFEU. Obě tyto smlouvy zohledňují významné postavení politiky pro oblast bezpečnosti a obrany, přičemž berou ohled rovněž na závazky členských států EU vůči Severoatlantické alianci.

Čl. 42 SEU obsahuje ustanovení o společné bezpečnostní a obranné politice členských států EU s tím, že je zvlášť zohledněna skutečnost, že politika EU se nedotýká zvláštní povahy bezpečnostní a obranné politiky některých členských států a současně uznává závazky některých členských států uskutečňujících svou společnou obranu v rámci NATO, to vše za předpokladu, že jsou tyto závazky a povinnosti slučitelné s rámcem bezpečnostní a obranné

politiky EU. Členství České republiky v EU, jakož i podílení se České republiky na společné bezpečnostní a obranné politice EU, tedy nebrání v tom, aby Česká republika zakoupila vojenský materiál a s ním související služby prostřednictvím NSPA a aby bylo zadávací řízení v této souvislosti prováděno na základě zvláštních procedurálních pravidel organizace NSPO. Předpokladem pro takový postup ovšem zůstává, že závazky České republiky vůči NATO jsou v rámci předmětného nákupu vojenského materiálu prostřednictvím NSPA slučitelné s bezpečnostní a obrannou politikou EU.

Článek 346 SFEU upravuje případy, kdy členské státy mohou využít výhrady národních předpisů bez toho, aniž by porušily předpisy EU. Ustanovení tohoto článku stanoví, že členský stát není povinen poskytovat takové informace, jejichž uveřejnění by podle jeho názoru mělo odporovat podstatným bezpečnostním zájmům daného členského státu. Podle stejného ustanovení SFEU pak platí, že členský stát může učinit taková opatření, která považuje za nezbytná pro ochranu podstatných zájmů své bezpečnosti a která jsou spjata s výrobou zbraní, střeliva a válečného materiálu nebo obchodem s nimi. V této souvislosti však citované ustanovení ukládá, že tato opatření nesmějí nepříznivě ovlivnit podmínky hospodářské soutěže na vnitřním trhu s výrobky, které nejsou určeny výlučně k vojenským účelům.

Výjimky zakotvené v čl. 346 SFEU jsou členské státy oprávněny aplikovat bez dalšího. Ve vztahu k celé SFEU jako i k SEU je však nutné je vykládat úzce⁶⁷. Předmětné ustanovení nevyjímá relevantní zakázky v oblasti obrany a bezpečnosti ze SFEU obecně, jelikož představuje jen liberační důvod, který členský stát za jistých okolností opravňuje odklonit se od ustanovení evropského práva, kterými je vázán⁶⁸, aniž by však stanovovalo povinnost členského státu uvedené výjimky využít.

Lze poznamenat, že vzhledem k plné harmonizaci práva veřejných zakázek České republiky a EU, uvedené ustanovení SFEU koresponduje s výše citovaným ustanovením ZZVZ, tedy s § 191 odst. 2 písm. g) ZZVZ. Pokud by Česká republika měla v úmyslu obchodovat, resp. nakoupit vojenský materiál pro účely bezpečnosti a obrany České republiky prostřednictvím NSPA, pak s ohledem na výjimku dle čl. 346 SFEU je takový její zamýšlený postup v souladu s citovaným právem EU.

⁶⁷ Viz blíže Rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009, ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo a Rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009, ve věci C-284/05, Komise Evropských společenství proti Finské republice.

⁶⁸ Viz blíže rozsudek SDEU ze dne 16. 9. 1999 ve věci C-414/97, Komise Evropských společenství proti Španělskému království.

Česká republika tak jako každý členský stát EU zároveň nese důkazní břemeno o tom, že jí užité postupy a prostředky byly nezbytné k zabezpečení jejích podstatných bezpečnostních zájmů⁶⁹. K prostředkům pro zachování podstatných bezpečnostních zájmů členských států patří prostředky vhodné pro krátkodobou nebo dlouhodobou ochranu před vnitřním a/nebo vnějším nepřítelem, jakož i prostředky vhodné pro zachování mezinárodní bezpečnosti. Hranice diskreční pravomoci členských států spočívá jednak v nepřipustnosti odvolání se členského státu na pouhé ekonomické motivy a jednak v dodržování zásady přiměřenosti, dle které musí být zvolené prostředky na zabezpečení bezpečnostních zájmů rovněž nezbytné⁷⁰. Zadavatel proto nemůže odůvodnit užití výjimky při nákupu vojenského materiálu pouze ekonomickou výhodností takového postupu, či dokonce pouze politicky motivovanou státní podporou pro zbrojní společnosti, aniž by takový postup současně neměl reálnou vazbu na obrané schopnosti vlastních nebo spojeneckých obranných sil.

Zadavatel je oprávněn využít výjimky dle čl. 346 SFEU pouze tedy, pokud prokáže, že vojenský materiál, který prostřednictvím NSPA zakoupil anebo má v plánu zakoupit, je obsažen ve shora uvedeném seznamu a že tento materiál je skutečně určen pro vojenské účely. Pokud by měl zadavatel zájem pořídit prostřednictvím NSPA jakýkoliv vojenský materiál, který v předmětném seznamu obsažen není, byl by takový postup zadavatele v rozporu s právem EU. Zadavatel musí současně dbát na to, aby tímto postupem nepříznivě nenarušil podmínky hospodářské soutěže na trhu EU s výrobky, které nejsou určeny výlučně k vojenským účelům.

Další podstatnou skutečností, na kterou musí zadavatel dbát při koupi vojenského materiálu prostřednictvím NSPA, je to, zda zakoupený materiál není určen ke dvojímu užití (jinak též k tzv. „dual-use“). Režim „dual-use“ definuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí režim EU pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití, a jedná se o zboží, software a technologie, které se dají využívat jak k civilním, tak i k vojenským účelům.

⁶⁹ Viz blíže rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo, rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-284/05, Komise Evropských společenství proti Finské republice, a rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-284/05, Komise Evropských společenství proti Finské republice.

⁷⁰ Viz blíže rozsudek SDEU ze dne 30. 9. 2003 ve věci T-26/01, Fiocchi Munizioni SpA proti Komise Evropských společenství, rozsudek SDEU ze dne 16. 9. 1999 ve věci C-414/97, Komise Evropských společenství proti Španělskému království, a rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo.

Výjimku dle čl. 346 odst. 1 písm. b) SFEU není možno aplikovat na materiál určený ke dvojímu použití⁷¹, a to navzdory skutečnosti, že výše citovaný seznam vojenského materiálu obsahuje i několik výrobků, jejichž užití je možné jak pro civilní, tak i vojenské účely. Příkladem mohou být toxické látky. Rozlišení mezi výlučně vojenským materiálem a materiálem určeným ke dvojímu užití se odvíjí od skutečnosti, zda byl daný výrobek vyvinut a zkonstruován čistě pro vojenské účely, nebo je plánováno jeho (byť i částečné) užití pro civilní účely⁷². Aplikace čl. 346 SFEU je vyloučena tehdy, pokud se nepodaří prokázat užití čistě pro vojenské účely, případně pokud výzbroj určená k dvojímu užití bude užita rovněž na civilní účely. Tento závěr potvrzuje i čl. 346 odst. 1 písm. b) SFEU druhá část věty, podle které (jak již bylo citováno výše) národní prostředky týkající se vojenského materiálu nesmí narušit podmínky volné hospodářské soutěže ve vztahu k materiálu, který nebyl samostatně určen pro použití k vojenským účelům⁷³.

Sekundární právo EU

Na úrovni sekundárního práva EU je pro posuzovanou problematiku významná zejména Bezpečnostní směrnice. Do její působnosti spadá rovněž zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti, jejichž předmětem jsou dodávky vojenského vybavení, včetně dílů, součástí nebo montážních bloků.⁷⁴ Jak stanoví SFEU, prostřednictvím nových pravidel zakotvených v této Bezpečnostní směrnici a vztahujících se na oblast zadávání zakázek na zbraně, střelivo a válečný materiál má být použití čl. 346 SFEU omezeno jen na výjimečné případy.

Tato Bezpečnostní směrnice se nevztahuje na veřejné zakázky, které se řídí zvláštními procedurálními pravidly mezinárodní organizace a které musí být zadávány členskými státy v souladu s uvedenými pravidly. Z uvedeného lze tedy dovodit, že na nákup vojenského materiálu prostřednictvím NSPA se uvedená Bezpečnostní směrnice aplikovat nebude. Je

⁷¹ Viz rozsudek SDEU ze dne 8. 4. 2008 ve věci C-337/05, Komise Evropských společenství proti Italské republice.

⁷² Viz blíže rozsudek SDEU ze dne 7. 6. 2012 ve věci C-615/10, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, *Insinõritoimisto InsTiimi Oy*.

⁷³ Viz blíže *Interpretační sdělení komise Evropských společenství o uplatňování článku 296 Smlouvy s ohledem na zadávání zakázek v oblasti obrany* ze dne 7. 12. 2006. [online]. Komise Evropských společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0779&from=EN>.

⁷⁴ Čl. 2a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

namíste též připomenout, že tato Bezpečnostní směrnice byla transponována do českého právního řádu, tj. do ZZVZ.

Možnost zadání za využití výjimky a související rizika

Analýzou provedenou výše je možné dospět k závěru, že předmět plnění této veřejné zakázky je možno podřadit pod mezinárodní výjimku dle § 191 odst. 2 písm. g) ZZVZ. Zadavateli je tak dána možnost, nikoliv však povinnost, vyjmout veřejnou zakázku z působnosti ZZVZ a nepostupovat tak při jejím zadávání podle ZZVZ, ale podle pravidel stanovených mezinárodní organizací, v tomto případě organizací NATO.

Zadavatel tak má v zásadě tři základní možnosti dalšího postupu: (i) zadání veřejné zakázky v některém z druhů zadávacích řízení dle ZZVZ, (ii) přímé zadání veřejné zakázky mimo režim ZZVZ, nebo (iii) pořízení předmětu plnění dle pravidel mezinárodní organizace.

Zadavatel je tedy oprávněn postupovat zcela mimo režim ZZVZ a současně nezávisle na jakýchkoli jiných pravidlech, nicméně je zavázán postupovat tak, aby nedošlo k nepříznivému ovlivnění podmínek hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU na daném segmentu trhu. V takovém případě je tedy zadavatel oprávněn zadat veřejnou zakázku „přímo“ jedinému dodavateli. Pro tento postup nejsou předepsány žádné formální ani obsahové požadavky. Současně není vyloučeno, aby zadavatel i v tomto případě postupoval dle pravidel mezinárodní organizace a předmět plnění poptal např. prostřednictvím agentury NSPA.

Aplikace jakékoli výjimky, která omezuje plné uplatnění základních svobod, na jejichž principu spočívá EU, musí být vždy interpretována velice restriktivně. Současně je třeba konstatovat, že charakter výjimky je vyhraněně individuální, a tedy je nezbytné posuzovat aplikaci každé výjimky dle jejích specifických a neopakovatelných okolností. S uvedenou skutečností se pak nezbytně pojí jistá výkladová obtížnost, na kterou lze nahlížet jako na jeden z rizikových faktorů. V případě nesprávné aplikace některé výjimky se zadavatel vystavuje postihu ze strany kontrolních orgánů, ať již ÚOHS nebo Evropské komise. V této souvislosti je třeba rovněž uvést, že zadavatel nese plnou odpovědnost za správnost svého postupu, a tedy je povinen „unést“ důkazní břemeno užití některé z výjimek. Rovněž tak je jeho odpovědností pořídit a uchovat všechny relevantní podklady, které aplikaci konkrétní výjimky aprobují.

SDEU opakovaně judikoval, že výjimky týkající se plného uplatnění základních svobod (tedy i článku č. 346 SFEU) musí být vykládány restriktivně, aby byl v maximální možné míře ochráněn a naplněn jejich smysl. SDEU se takto vyslovil např. ve svých rozsudcích C-372/05 ve věci Komise/Německo, odst. 69, a C-284/05, ve věci Komise/Finsko, odst. 46⁷⁵. Právní věta vyslovená v těchto rozsudcích je de facto totožná a uvádí, že „...*podle ustálené judikatury týkající se odchylek od základních svobod, musejí být odchylky stanovené v člancích 296 ES a 297 ES vykládány restriktivně ...*“.

Výše zmíněné rozsudky se věnují i problematice důkazního břemena při uplatňování těchto výjimek. Této otázce se pak samostatně věnuje rovněž rozsudek SDEU C-414/97 ve věci Komise/Španělsko⁷⁶. Z odkazovaných rozsudků vyplývá, že každý členský stát EU nese důkazní břemeno o tom, že jím užitá postupy a prostředky jsou nezbytné k zabezpečení jeho podstatných bezpečnostních zájmů. V případě užití některé z výjimek, např. dle čl. 346 SFEU, je tedy na členském státu EU, aby dokázal, že její aplikace byla nezbytná k zajištění bezpečnosti státu. Např. rozsudek SDEU C-372/05 ve věci Komise/Německo⁷⁷ tak konkrétně uvádí, že „...*přísluší členskému státu, který se dovolává článku 296 ES, aby prokázal potřebu využít odchylky stanovené v daném článku za účelem ochrany podstatných zájmů své bezpečnosti.*“ Obdobně rozsudek SDEU C-414/97 ve věci Komise/Španělsko⁷⁸ vyslovuje: „...*je na členském státu, který se snaží opírat o tyto výjimky, aby poskytl důkazy o tom, že dotčené osvobození nepřekračuje v těchto případech stanovený rámec ...*“.

Jak již bylo uvedeno výše, výjimky dle čl. 346 SFEU je možno užit pouze tehdy, pokud se prokáže, že vojenský materiál pořizovaný prostřednictvím NSPA je obsažen ve společném vojenském seznamu. Zakázky na dodání „dual-use“ materiálu pak musí být zadávány dle příslušné úpravy práva veřejných zakázek. V této souvislosti vyslovuje rozsudek SDEU C-337/05 ve věci Komise/Itálie⁷⁹, že „...*dotčené výrobky musí být určeny výlučně k vojenským účelům. Z toho vyplývá, že nákup zařízení, jehož využití k vojenským účelům je málo pravděpodobné, musí nezbytně splňovat pravidla o zadávání veřejných zakázek...*“.

⁷⁵ Viz blíže rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo, a rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-284/05, Komise Evropských společenství proti Finské republice.

⁷⁶ Rozsudek SDEU ze dne 16. 9. 1999 ve věci C-414/97, Komise Evropských společenství proti Španělskému království.

⁷⁷ Rozsudek SDEU ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo.

⁷⁸ Rozsudek SDEU ze dne 16. 9. 1999 ve věci C-414/97, Komise Evropských společenství proti Španělskému království.

⁷⁹ Rozsudek SDEU ze dne 8. 4. 2008 ve věci C-337/05, Komise Evropských společenství proti Italské republice.

5. Mezinárodní aspekty při spolupráci zadavatelů při zadávání veřejné zakázky

Další část rigorózní práce se zabývá spoluprací zadavatelů na mezinárodní úrovni. Aspekt mezinárodní spolupráce zadavatelů může být považován za marginální, ale dle mého názoru se jedná o relevantní oblast, která by neměla být opomíjena. V současné době je aktuální zejména spolupráce zadavatelů zadávajících sektorové veřejné zakázky (odvětví plynárenství, vodárenství či výroby elektrické energie), často jako příslušníků nadnárodních koncernů. Předmětem této části práce je tak posouzení úpravy mezinárodní spolupráce zadavatelů.

Ustanovení § 8 odst. 1 ZZVZ stanoví, že zadává-li veřejnou zakázku více zadavatelů společně a alespoň jedna z těchto osob je zadavatelem podle práva jiného členského státu, je rozhodným právem pro zadávání veřejné zakázky a jeho přezkum právo České republiky nebo právo takového členského státu. Rozhodné právo se určí a) mezinárodní smlouvou, nebo b) dohodou osob zúčastněných na společném zadávání, nepostupuje-li se podle písmene a). Odstavec 2 tohoto ustanovení určuje, že zadává-li veřejnou zakázku osoba, kterou založil nebo zřídil zadavatel společně se zadavatelem se sídlem v jiném členském státě, dohodnou se tyto zadavatelé, že rozhodným právem pro zadávání veřejné zakázky a jeho přezkum je právo členského státu, ve kterém takto založená nebo zřízená osoba a) má sídlo, nebo b) vykonává svou činnost. Ustanovení § 10 odst. 1 ZZVZ návazně stanoví, že postup podle § 8 ZZVZ není možný v případě koncesí a v případě veřejných zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti. Volba jiného práva členského státu podle § 8 ZZVZ není možná také, pokud by měla takto zadávaná veřejná zakázka být zadávána postupem pro sektorovou veřejnou zakázku, ačkoliv se o sektorovou veřejnou zakázku podle části sedmé ZZVZ nejedná. Dále ZZVZ v § 10 odst. 2 stanoví, že prostřednictvím spolupráce zadavatele při zadávání veřejné zakázky se zadavatel nesmí vyhýbat dodržování jiných právních předpisů.

Přeshraniční spolupráci zadavatelů upravoval také ZVZ, dle jehož původního znění bylo nutné příslušnou veřejnou zakázku důsledně dělit podle hraničního principu, což v mnoha případech naráželo na obtížnou realizovatelnost. Teprve od účinnosti novely ZVZ, provedené zákonem č. 55/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, byla určujícím faktorem volba rozhodného práva, přičemž účastníci společného

zadávání mohli za rozhodné právo zvolit právo České republiky nebo právo kteréhokoli jiného členského státu EU.⁸⁰

Z výše uvedeného ustanovení⁸¹ vyplývá, že zadavatelé mají možnost zadávat veřejnou zakázku i ve spojení se zadavatelem se sídlem v jiném členském státě⁸². Z důvodu existence mezinárodního prvku v takovém případě je nutné určit rozhodné právo. Dle § 8 odst. 1 ZZVZ jde buď o právo určené mezinárodní smlouvou, nebo dohodou zúčastněných osob.

Zvláštní případ je upraven v § 8 odst. 2 ZZVZ, který se týká právnické osoby (zadavatele) založené společně českým a zahraničním zadavatelem. V takovém případě se bude tento společně zřízený zadavatel řídit rozhodným právem na základě dohody zakládajících subjektů, kteří mohou volit mezi právem sídla tohoto společně zřízeného zadavatele nebo právem místa výkonu jeho činnosti.

Výše uvedené se netýká pouze zadávání veřejných zakázek, ale také jejich přezkumu. Pokud by například český a německý zadavatel společně zadávali veřejnou zakázku v Německu, bude se německým právem řídit jak zadávání, tak i případný přezkum postupu zadavatelů přezkumnými orgány.⁸³

Toto ustanovení českého ZZVZ navazuje na bod 73 preambule Klasické směrnice, který byl vymezen s ohledem na potřebu stanovení kolizních norem v případě zadávání veřejných zakázek: *„Společné zadávání veřejných zakázek veřejnými zadavateli z různých členských států v současné době naráží na konkrétní právní problémy z hlediska konfliktů vnitrostátních právních předpisů. Nehledě na skutečnost, že směrnice 2004/18/ES implicitně umožňovala přeshraniční společné zadávání veřejných zakázek, čelí veřejní zadavatelé nadále značným právním a praktickým obtížím při nákupech od centrálních zadavatelů v jiných členských státech nebo při společném zadávání veřejných zakázek. Tyto obtíže by měly být odstraněny, aby veřejní zadavatelé měli možnost těžit maximum z potenciálu vnitřního trhu, pokud jde o úspory z rozsahu a sdílení rizik a přínosů, zejména pro inovativní projekty s velkou mírou rizika, kterou z racionálního hlediska nemůže nést jediný veřejný zadavatel.*

⁸⁰ Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, str. 38.

⁸¹ Ve spojení s důvodovou zprávou k předmětnému ustanovení.

⁸² Ve smyslu § 6 odst. 3 písm. a) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁸³ Blíže viz *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

[...] Tato pravidla by měla stanovit podmínky pro přeshraniční využívání centrálních zadavatelů a určit použitelné právní předpisy pro zadávání veřejných zakázek, včetně použitelných právních předpisů pro opravné prostředky, v případě přeshraničních spojených řízení, doplňující kolizní pravidla nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/200884. Veřejní zadavatelé z různých členských států mohou navíc zakládat společné subjekty vytvořené podle vnitrostátního práva nebo práva Unie. Pro takovou formu společného zadávání veřejných zakázek by měla být stanovena zvláštní pravidla. Nicméně veřejní zadavatelé by neměli využívat možnosti pro přeshraniční společné zadávání za účelem obcházení imperativních norem veřejného práva, v souladu s právem Unie, jež se na ně vztahují v členském státě, kde se nacházejí. Takové normy by mohly zahrnovat například ustanovení o transparentnosti a přístupu k dokumentům nebo specifické požadavky pro zpětnou dohledatelnost citlivých dodávek.“

Ve vztahu k výše uvedeným pravidlům v bodě 73 preambule Klasické směrnice je vhodné zde uvést několik poznámek.

První poznámkou je, že se povahou jedná o kolizní normy, tj. normy, které určují možné rozhodné právo v případě právních vztahů s mezinárodním prvkem. Při aplikaci kolizní normy nezáleží na obsahu hmotněprávních norem, kterých bude použito, ani na výsledku jejich použití. Dle kolizní metody jsou si jak tuzemská, tak zahraniční právní úprava rovny. Kolizní norma tedy neobsahuje věcnou úpravu, přikazuje použití jiných věcných norem a ohraničuje oblast použití jiných norem.⁸⁵ K tomu je nutno zdůraznit, že i když zadavatelé jsou ve většině případů subjekty práva veřejného, tak zadávání veřejných zakázek a právní vztahy z něho vycházející jsou vztahy soukromoprávní⁸⁶, a proto na ně dopadá úprava pomocí kolizních norem navazujících na Nařízení Řím I.

Zvláštností současné úpravy však je, že kolizní norma určuje rozhodné právo jak pro hmotné právo, tak i pro příslušnost přezkumného orgánu, tedy v konečném důsledku i pro právo procesní. Zadavatel dle českého zákona se tak může dostat (bude-li rozhodným právem dle komentovaného ustanovení jiné než české právo) zcela z české jurisdikce, a tedy například i z přezkumné pravomoci ÚOHS, a podléhat pravomoci a působnosti zahraničního přezkumného orgánu.

⁸⁵ Kučera Z., Pauknerová M., Růžička, K., *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice, str. 99.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 2/2013-46 ze dne 24. 4. 2013.

Druhá poznámka také souvisí s kolizní povahou norem, a to konkrétně ve vztahu k imperativním normám veřejného práva. Imperativní normy lze charakterizovat jako nutně použitelné normy, jejichž použitím je sledována ochrana veřejného zájmu a které nelze vyloučit ani při použití zahraničního právního řádu. Konkrétně je definice imperativní normy uvedena v čl. 9 Nařízení Řím I, který stanoví, že: „*Imperativní ustanovení jsou ustanovení, jejichž dodržování je pro stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu podle tohoto nařízení použilo.*“⁸⁷

Česká úprava je v tomto ohledu ještě přísnější, neboť z ní vyplývá, že „*prostřednictvím spolupráce zadavatele při zadávání veřejné zakázky se zadavatel nesmí vyhýbat dodržování jiných právních předpisů*“.⁸⁸ Zásadním zpřísněním v tomto případě je, že se zadavatel nesmí vyhýbat nejen imperativním normám veřejného práva daného státu, ale ani dodržování jiných právních předpisů. Důvodová zpráva k ZZVZ v této souvislosti hovoří také o technických a ekologických normách či o pracovněprávních předpisech⁸⁹.

V Klasické směrnici je explicitně řešena přeshraniční spolupráce zadavatelů, a to konkrétně v čl. 39 Klasické směrnice. Předmětný článek nabízí taxativní výčet možných způsobů jednání, a to nejen v případě využití klasického zadávacího řízení, ale také v situaci, kdy je realizováno centralizované zadávání, dynamický nákupní systém či je uzavírána rámcová dohoda. Klasická směrnice uvádí, že několik veřejných zadavatelů z různých členských států může společně zadat veřejnou zakázku, uzavřít rámcovou dohodu nebo provozovat dynamický nákupní systém s tím, že pokud příslušná práva a povinnosti nebyla upravena mezinárodní dohodou mezi dotčenými členskými státy, uzavřou zúčastnění veřejní zadavatelé dohodu, v níž se stanoví a) povinnosti stran a příslušná ustanovení vnitrostátního

⁸⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

⁸⁸ § 10 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

⁸⁹ *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. s. 298. k § 10.

práva a b) interní organizace zadávacího řízení, včetně jeho vedení, rozdělení stavebních prací, dodávek nebo služeb, které mají být zadány, a uzavírání smluv.⁹⁰

ZZVZ zvláštní pravidla pro rámcové dohody či dynamický nákupní systém nestanoví, i pro tyto instituty se tak použijí obecná pravidla v § 8 ZZVZ. V případě, že příslušná mezinárodní dohoda neexistuje či jednotlivá konkrétní práva a povinnosti v ní nejsou upraveny, záleží na vůli dotčených zadavatelů, kteří si je upraví vzájemnou dohodou. V takové dohodě je pak nezbytné stanovit především povinnosti stran s odkazy na příslušná ustanovení vnitrostátního práva, přičemž zadavatelé si mohou rozdělit povinnosti mezi sebou a stanovit jako příslušná ustanovení vnitrostátního práva ustanovení práva kteréhokoli členského státu, v němž se nachází některý ze zúčastněných zadavatelů. Je vhodné, aby uvedená dohoda dále obsahovala pravidla interní organizace zadávacího řízení včetně skutečnosti, kdo uvedeného řízení povede, rozdělení plnění, jež je předmětem veřejné zakázky, a pravidla pro uzavírání smluv. Zadavatelé jsou tak povinni podle předmětného článku Klasické směrnice nejen uzavřít vzájemnou dohodu o jednotlivých skutečnostech, které nejsou mezinárodní smlouvou mezi dotčenými členskými státy upraveny, ale zároveň uvést toto rozdělení povinností, přičemž příslušná ustanovení vnitrostátního práva musí být v případě společně zadávaných veřejných zakázek uvedena v zadávací dokumentaci.

Z uvedeného je zřejmé, že příslušný článek Klasické směrnice problematiku přeshraniční spolupráce zadavatelů řeší podrobněji, než je tomu v ZZVZ, uvedené však vyplývá především ze samotného účelu zadávacích směrnic, které jsou rámcovou úpravou pro veřejné zadávání v rámci EU.

Smyslem institutu společného zadávání dle § 8 ZZVZ je, aby se český zadavatel mohl spojit se zahraničním zadavatelem/zadavateli. Jedná se o speciální úpravu k § 7 ZZVZ, který stanoví podmínky pro společné zadávání bez mezinárodního prvku. Ustanovení § 8 ZZVZ hovoří o členských státech, což neoznačuje pouze členské státy EU, ale v souladu s legislativní zkratkou v § 6 odst. 3 písm. a) ZZVZ jde o členské státy EU, EHP nebo Švýcarskou konfederaci⁹¹. Relevantními subjekty proto v tomto případě budou ty subjekty, kteří jsou zadavateli právě podle práva těchto členských států.

⁹⁰ Čl. 39 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

⁹¹ Členské státy EHP, tedy Island, Lichtenštejnsko a Norsko (vedle EU). Jde v principu o členské státy Evropského sdružení volného obchodu, avšak s výjimkou Švýcarska, které účast v EHP odmítlo. Na území

A contrario, na společné zadávání s osobou, která je zadavatelem podle práva jiného státu, než je členský stát, se daná úprava neuplatní, což platí i v případě, pokud by zahraniční osoba nenaplnovala definici zadavatele dle právního řádu příslušného členského státu. V takových případech by musel český zadavatel vždy naplnit podmínky ZZVZ. Případný jiný postup by pak musel být naplněním některé ze zákonných výjimek či postupem dle zvláštní mezinárodní smlouvy.

Spornou otázkou zákonné úpravy je, jakým právem se má řídit samotná smlouva, jejíž uzavření bude cílem společně zadávané veřejné zakázky. Tato otázka totiž není v zákoně ani ve směrnících upravena. Rozhodné smluvní právo bude zpravidla definováno v zadávacích podmínkách či bude stanoveno v souladu s příslušnými právními předpisy, zejména zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. I v tomto případě by však bylo vhodné, aby bylo zachováno použití shodného právního řádu pro zadávací řízení i smluvní vztah (pokud nejsou dány důvody pro jiný postup, například si lze představit, že na základě jednoho společného zadávacího řízení si každý ze zadavatelů uzavře vlastní smlouvu, která se bude řídit právem jeho státu).

Společné zadávání výše uvedeným způsobem není možné u veřejných zakázek, které mají povahu koncesí podle § 174 ZZVZ, či u zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti podle § 187 ZZVZ. Ustanovení § 10 ZZVZ stanovuje pak také další limity možného využití mezinárodní spolupráce. Zmínit je také třeba ustanovení § 9 odst. 7 ZZVZ, které se použije v případě přeshraničního centralizovaného zadávání, v němž je stanoveno jednoduché kolizní pravidlo, že rozhodným právem v takovém případě je právo členského státu, ve kterém má centrální zadavatel (podle práva jiného členského státu) sídlo.

Dalším zpřisňujícím aspektem české právní úpravy je, že spoluprací se zahraničním zadavatelem, který vykonává relevantní činnost, nesmí nastat situace, že by se český zadavatel, jehož zakázka s relevantní činností nesouvisí, spojil se zahraničním zadavatelem zadávajícím zakázku s relevantní činností související, a tak se vyhnul přísnějšímu postupu podle práva České republiky.⁹²

Evropského hospodářského prostoru byla od 1. 1. 1994 rozšířena platnost čtyř základních zásad (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu). Švýcarská konfederace je v legislativní zkratce uváděna zvlášť, neboť je členem Evropského sdružení volného obchodu, avšak není již členem Evropského hospodářského prostoru, a vztahy s EU si upravuje bilaterálně.

⁹² § 10 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

6. Mezinárodní aspekty při účasti zahraničního dodavatele v zadávacím řízení

V rámci této části mé rigorózní práce pojmenovávám osm institutů, které taktéž obsahují významné mezinárodní aspekty, přičemž tyto jsou klíčové pro zahraniční dodavatele, kteří se hodlají účastnit zadávacího řízení veřejné zakázky v České republice. Bude se jednat zejména o české veřejné zakázky s mezinárodním přesahem.

Tři z těchto institutů jsou zcela zásadní pro to, zda se vůbec zahraniční subjekt bude moci účastnit zadávacího řízení v České republice, resp. nevystaví-li se hrozbě vyloučení ze zadávacího řízení, další instituty jsou následně ve vztahu k zahraničním dodavatelům stěžejní v tom ohledu, že jim reálně ztěžují či mají jiný významný dopad na jejich účast v zadávacím řízení.

6.1 Omezení účasti v zadávacím řízení pro některé dodavatele

Ustanovení § 6 odst. 3 ZZVZ stanoví, že zadavatel nesmí omezovat účast v zadávacím řízení těm dodavatelům, kteří mají sídlo v a) členském státě EU, EHP nebo Švýcarské konfederaci, nebo b) jiném státě, který má s Českou republikou nebo s EU uzavřenu mezinárodní smlouvu zaručující přístup dodavatelům z těchto států k zadávané veřejné zakázce.

Toto ustanovení negativním způsobem stanovuje výjimku z obecného pravidla zákazu diskriminace ve smyslu § 6 odstavce 2 ZZVZ. Dotčené ustanovení vymezuje dvě skupiny států:

a) členské státy (ve smyslu legislativní zkratky) – jasné definiční vymezení, tedy členské státy EU, EHP nebo Švýcarské konfederace;

b) jiné státy na základě mezinárodní smlouvy zaručující přístup k veřejné zakázce – jedná se o širší a neurčitou skupinu, neboť ne každá mezinárodní smlouva umožňuje plný přístup na trh smluvní strany.

Pod písm. b) dotčeného ustanovení jednoznačně spadají smluvní strany GPA uzavřené v rámci WTO⁹³. V současnosti jsou signatáři této dohody EU, Arménie, Austrálie, Černá Hora, Čína, Hongkong, Island, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Lichtenštejnsko,

⁹³ Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 51.

Moldávie, Nizozemí ve vztahu k Arubě, Norsko, Nový Zéland, Singapur, Švýcarsko, Tchaj-wan, Ukrajina a USA.⁹⁴ Od 1. 1. 2021 je samostatnou smluvní stranou GPA též Velká Británie, která ke dni 31. 1. 2020 ukončila své členství v EU.⁹⁵ Přístup na trh je v rámci těchto států zaručen v rozsahu příslušných příloh ke GPA. Zjednodušeně lze uvést, že tato dohoda zaručuje subjektům se sídlem v některém z dotčených států přístup k nadlimitním veřejným zakázkám veřejných zadavatelů (české finanční limity pro nadlimitní veřejné zakázky jsou stanoveny shodně s GPA).

Dále lze do této skupiny řadit státy přidružené k EU, které lze rozdělit na kandidátské země a přidružené země bez výhledu na členství⁹⁶. Pro obě kategorie bude nicméně platit, že přístup na trh EU nebude v jejich případě úplný, a je proto nutné vždy brát v úvahu konkrétní dojednané podmínky.

Kandidátskými zeměmi EU jsou v současnosti⁹⁷:

Albánie – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 74 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.⁹⁸

Bosna a Hercegovina – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 74 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.⁹⁹

Černá Hora – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 76 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰⁰

Makedonie (Republika Severní Makedonie) – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 72 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰¹

⁹⁴ *Parties, observers and accessions* [online]. Dostupné zde: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

⁹⁵ *Brexit. Veřejné zakázky*. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/evropska-unie/spoluprace-v-ramci-eu-a-mezinarodni-spoluprace/brexit/verejne-zakazky>.

⁹⁶ *Enlargement and European Neighborhood Policy*. [online]. Evropská Unie. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/international-public-procurement/enlargement-and-european-neighborhood-policy_cs.

⁹⁷ *Enlargement and European Neighborhood Policy*. [online]. Evropská Unie. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/international-public-procurement/enlargement-and-european-neighborhood-policy_cs.

⁹⁸ *Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Albania, of the other part* ze dne 28. 4. 2009. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

⁹⁹ *Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and Bosnia and Herzegovina, of the other part* ze dne 30. 6. 2015. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰⁰ *Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part* ze dne 29. 4. 2010. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

Srbsko – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 76 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰²

Turecko – v oblasti veřejných zakázek se ještě nevedou dialogy a ani neexistuje Dohoda o stabilizaci a přidružení.¹⁰³

(Potenciální kandidát) Kosovo – má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 79 odst. 2 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰⁴

Moldávie – dne 23. 6. 2022 Evropská rada rozhodla o udělení statutu kandidátské země EU, má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 274 odst. 3 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰⁵

Ukrajina – dne 23. 6. 2022 Evropská rada rozhodla o udělení statutu kandidátské země EU, má zajištěn přístup k zakázkám členských států EU na základě čl. 154 odst. 3 Dohody o stabilizaci a přidružení.¹⁰⁶

Přidružené země bez aktuálního výhledu na členství mají uzavřené příslušné asociační dohody, které mimo jiné zahrnují přístup k veřejným zakázkám. Konkrétně se v současnosti uvedené týká Gruzie. Jako poslední kategorii lze uvést státy, se kterými má EU uzavřené smlouvy o volném obchodu¹⁰⁷. Jedná se například o některé státy Jižní Ameriky, Střední Ameriky, ale rovněž třeba Japonsko¹⁰⁸ či Jižní Koreu¹⁰⁹. Před zamezením účasti dodavatelů z některé země tedy bude vždy namístě zjistit, zda existuje smluvní vztah s danou zemí, který takové zamezení zakazuje.

¹⁰¹ *Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and former Yugoslav Republic of Macedonia, of the other part* ze dne 26. 3. 2001. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰² *Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Serbia, of the other part* ze dne 18. 10. 2013. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰³ *Negotiation status of Turkey*. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰⁴ *Stabilisation and association agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community, of the one part, and Kosovo, of the other part* ze dne 16. 3. 2016. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰⁵ *Association agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and the Republic of Moldova, of the other part* ze dne 30. 8. 2014. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰⁶ *Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part* ze dne 29. 5. 2014. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

¹⁰⁷ *Přehled vyjednávaných obchodních dohod mezi EU a třetími zeměmi*. leden 2018. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-obchodni-dohody/2018/1/Obchodni-dohody---sjednavane_2.pdf.

¹⁰⁸ *Agreement between the European Union and Japan for an economic partnership*. [online]. Evropská Unie. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157228.pdf#page=314.

¹⁰⁹ *Free trade Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and the Republic of Korea, of the other part* ze dne 14. 5. 2011. Evropská Unie. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém].

Lze tedy dovodit, že v případě dodavatelů se sídlem mimo výše uvedené skupiny států (jde například o Indii či Ruskou federaci) je možné omezit, resp. zamezit jejich přístup k veřejným zakázkám v České republice. Případně je možné omezit přístup i výše uvedeným státům v té části veřejných zakázek, ve které konkrétní dohoda (což se nejmó výrazněji projeví v případě smluvních stran GPA) je vylučuje z účasti na podlimitních a sektorových veřejných zakázkách. Je však nutné zmínit, že s některými smluvními státy GPA jsou uzavřeny samostatné dohody o volném obchodu, které v částech o veřejných zakázkách navazují na GPA, jako je tomu například v případě Japonska.

Spornou může být aplikace uvedeného omezení, kterou ZZVZ blíže nespecifikuje. Pokud zadavatel v zadávací dokumentaci nic neuvede, tj. nestanoví příslušnou zadávací podmínku, která by omezovala účast v uvedeném smyslu, je účast ve veřejné zakázce otevřena jakémukoliv dodavateli i ze třetích zemí (jakkoliv v takovém případě mohou vznikat zásadní problémy vůbec v možnosti na území EU podnikat). Chce-li zadavatel omezení využít, je v takovém případě nepochybně povinen uvést tuto výhradu (tedy negativně formulovanou citaci § 6 odst. 3 ZZVZ) v zadávací dokumentaci.

ZZVZ však nestanoví, jaký postup nastane, pokud by přes uvedené omezení podal nabídku i subjekt, jehož omezení § 6 odst. 3 ZZVZ připouští. Logicky se nabízející vyloučení zřejmě nepřichází v úvahu, neboť dle § 48 odst. 1 ZZVZ může zadavatel vyloučit účastníka jen z důvodů stanovených ZZVZ (v § 48 či v jiném ustanovení ZZVZ), přičemž ZZVZ tuto možnost nikde nestanoví.

Lze uvažovat o dvou přístupech, jak se v dané chvíli zadavatel může zachovat. Prvním je, že se na takovou nabídku bude pohlížet, jako by nebyla podána, analogicky případu dle § 28 odst. 2 ZZVZ, kdy by se k ní vůbec nepřihlíželo. Dodavatel by se tak vůbec nestal uchazečem. Druhým možným případem je vyloučení dle § 48 odst. 2 písm. a) ZZVZ z důvodu toho, že údaje předložené tímto účastníkem zadávacího řízení, tj. údaj o jeho sídle, nesplňují zadávací podmínku stanovenou v uvedeném smyslu. Jestliže zadavatel využije omezení ve smyslu § 6 odst. 3 ZZVZ a v zadávací dokumentaci stanoví, že se zadávacího řízení nemohou účastnit dodavatelé mající sídlo v jiném státu než ve státech stanovených v § 6 odst. 3 ZZVZ, tak se lze přiklonit k závěru, že dodavatele majícího sídlo mimo tyto státy lze vyloučit dle § 48 odst. 2 písm. a) ZZVZ, jelikož taková nabídka zcela jednoznačně nesplňuje stanovenou zadávací podmínku, dle které se zadávacího řízení takoví dodavatelé nemohou účastnit.

Uvedené ustanovení se s ohledem na své zařazení v obecné části ZZVZ použije pro všechna zadávací řízení i postupy mimo zadávací řízení. Pro sektorové veřejné zakázky však platí také specifické ustanovení § 168 ZZVZ. Na základě tohoto ustanovení je oprávněn zadavatel zadávající sektorovou veřejnou zakázku vyloučit účastníka, který podal nabídku obsahující převažující podíl dodávek z třetích zemí, případně takovou nabídku znevýhodnit při hodnocení.

Pravidlo o možnosti vyloučit účastníka s takovou nabídkou se dle dikce dotčeného ustanovení uplatní pouze v případě sektorových veřejných zakázek na dodávky. Konkrétně ZZVZ opravňuje takového zadavatele vyloučit účastníka zadávacího řízení, je-li podíl hodnoty dodávek, včetně programového vybavení používaného v zařízeních telekomunikačních sítí, původem ze států, s nimiž EU neuzavřela dohodu zajišťující srovnatelný a účinný přístup pro dodavatele z EU na trhy těchto zemí, určený přímo použitelným předpisem EU, vyšší než 50 % z celkové hodnoty nabízených dodávek. Platí, že do podílu dodávek původem z těchto států se nezahrnují dodávky ze států, na které byla rozhodnutím Rady EU rozšířena oblast působnosti Sektorové směrnice. To neplatí, pokud vyhlášená mezinárodní smlouva uzavřená Českou republikou stanoví jinak. ZZVZ v souvislosti s tímto postupem výslovně hovoří o vyloučení účastníka zadávacího řízení, které je upraveno v § 48 odst. 1 ZZVZ (na rozdíl od postupu dle § 6 odst. 3 ZZVZ, kde je formalita tohoto úkonu neupravena). Vyloučení účastníka zadávacího řízení je povinen zadavatel ve svém rozhodnutí samozřejmě náležitě odůvodnit, přičemž předpokladem posouzení této skutečnosti je požadavek na specifikaci původu dodávek v zadávacích podmínkách.

Další pravidlo ve vztahu k těmto veřejným zakázkám stanoví na rozdíl od předchozího pravidla povinnost, nikoliv možnost, zadavatele upřednostnit nabídku, kterou nemohl odmítnout na základě shora uvedeného 50% pravidla, je-li z hlediska hodnotících kritérií více nabídek rovnocenných.¹¹⁰ ZZVZ nicméně stanoví dva korektivy k povinnosti použití dotčeného ustanovení. Prvním korektivem je, že za rovnocenné nabídky se pro účely tohoto ustanovení považují nabídky, jejichž cenový rozdíl není vyšší než 3 %. Zákon tedy pracuje s fikcí rovnocennosti nabídek a zároveň stanoví, kdy se již nabídka nepovažuje za rovnocennou, zejména z toho důvodu, aby zájem na plnění z vybraných států nepřevážil hospodárnost a efektivitu vynakládání veřejných prostředků. Druhým korektivem je pak

¹¹⁰ § 168 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

možnost zadavatele tohoto postupu nevyužít, pokud by v jeho důsledku byl nucen pořizovat zařízení s odlišnými technickými parametry, než jsou parametry jeho stávajícího zařízení, což by mělo za následek neslučitelnost nebo technické obtíže při provozu a údržbě nebo nepřiměřené náklady.

6.2 K nástroji pro mezinárodní zadávání IPI

Dne 29. 8. 2022 vstoupilo v platnost nové Nařízení IPI zavádějící nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek, tzv. IPI. Cílem přijatého Nařízení IPI je zlepšení přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb EU na trhy s veřejnými zakázkami a koncesemi v třetích zemích. Nařízení IPI dále stanoví postupy, kterými Evropská komise provádí šetření údajných opatření nebo postupů třetích zemí namířených proti hospodářským subjektům, zboží a službám z EU a zahajuje konzultace s dotyčnými třetími zeměmi.¹¹¹

Nařízení IPI tedy umožní zavést nový nástroj obchodní politiky, který podnikům z EU zajistí přístup na trhy s veřejnými zakázkami ve třetích zemích a rovné zacházení, čímž se zvýší jejich obchodní příležitosti. Trhy EU s veřejnými zakázkami patří k největším světovým trhům a jsou do značné míry otevřeny hospodářské soutěži. Naproti tomu evropské podniky nemají vždy rovnocenný přístup na trhy s veřejnými zakázkami ve třetích zemích, kde jsou často vystaveny diskriminačním restriktivním praktikám. IPI podpoří větší reciprocitu při otevírání trhů s veřejnými zakázkami a zlepšení přístupu na tyto trhy.¹¹² Díky Nařízení IPI tak bude zajištěno, aby nebyly subjekty z EU na trzích třetích zemí diskriminovány či znevýhodňovány.

IPI umožní Evropské komisi zahájit šetření a konzultace s třetí zemí, u níž existuje podezření, že uplatňuje restriktivní opatření závažně a opakovaně omezující přístup dodavatelů, zboží nebo služeb z EU na svůj trh s veřejnými zakázkami. Pokud šetření takové praktiky potvrdí a třetí země nesouhlasí s jejich odstraněním, může Evropská komise v reakci na to zavést opatření, která omezí či dokonce zamezí přístup dodavatelům z této třetí země na

¹¹¹ Čl. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹¹² *Nařízení zavádějící nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek bylo zveřejněno.* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/narizeni-zavadejici-nastroj-pro-mezinarodni-zadavani-verejnych-zakazek-bylo-zverejneno--268773/>.

unijní trhy s veřejnými zakázkami. Toto omezení může mít formu úpravy bodového hodnocení či vyloučení nabídek, tj. vyloučení účastníka ze zadávacího řízení.¹¹³

Opatření v rámci nástroje by mělo být vždy přijato v zájmu EU. V rámci posouzení zájmu EU by měly být celkově zohledněny všechny různé zájmy, včetně zájmů hospodářských subjektů EU. Opatření v rámci nástroje se poté stanoví na základě kritéria přiměřenosti opatření v rámci nástroje s ohledem na opatření či postup třetí země a dostupnost alternativních zdrojů dodávek pro dotčené zboží a služby s cílem zabránit významnému negativnímu dopadu na veřejné zadavatele. Opatření v rámci nástroje lze vztáhnout pouze na veřejné zakázky s předpokládanou hodnotou nejméně 15 000 000 EUR bez DPH u stavebních prací a koncesí a nejméně 5 000 000 EUR bez DPH u zboží a služeb. Opatření se dále nevztahuje na zboží a služby pocházející z nejméně rozvinutých zemí.¹¹⁴

Ve výjimečných případech nicméně může veřejný zadavatel rozhodnout, že opatření v rámci IPI na zadávací řízení neuplatní. Toto rozhodnutí může učinit v případě, že požadavky zakázky splňují pouze nabídky od hospodářských subjektů pocházejících ze třetí země, na niž se vztahuje opatření v rámci nástroje, nebo rozhodnutí neuplatnit opatření v rámci nástroje je odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu, jako je veřejné zdraví nebo ochrana životního prostředí. Jestliže se však veřejný zadavatel rozhodne na základě jednoho z těchto důvodů opatření neuplatnit, je povinen poskytnout Evropské komisi informace o této skutečnosti včetně odůvodnění neuplatnění opatření, a to do 30 dnů ode dne uzavření smlouvy na veřejnou zakázku.¹¹⁵

V souladu s Nařízením IPI tak může být účast dodavatelů ze třetích zemí omezena či znemožněna prostřednictvím stanoveného opatření Evropskou komisí, které bude mít i přímý dopad na zadávací řízení zadávané v rámci České republiky.

¹¹³ Recitál bod 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹¹⁴ Čl. 4 a 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹¹⁵ Čl. 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

6.3 K sankčním opatřením proti Rusku

Dne 24. 2. 2022 byl zahájen ruský útok na Ukrajinu, čímž byla odstartována rusko-ukrajinská válka. Všechny členské státy EU tuto agresivní invazi Ruska na Ukrajinu důrazně odsoudily jako nevyprovokované porušení ukrajinské svrchovanosti a územní celistvosti Ruskem a vyzvaly ruskou vládu, aby okamžitě stáhla své ozbrojené síly v souladu s příslušnými dohodami. Jelikož Rusko od svých kroků na Ukrajině neodstoupilo, EU přistoupila k několika různým ekonomickým sankcím pro Rusko a jeho občany, aby Rusko odradilo od destabilizačních kroků na Ukrajině.

Cílem těchto sankcí je oslabit hospodářskou základnu Ruska a tím ochromit schopnost Ruska vést válku. První soubor sankcí byl přijat dne 23. 2. 2022 a jeho součástí byly individuální sankce proti konkrétním osobám, omezení hospodářských vztahů s částmi Doněcké a Luhanské oblasti a omezení přístupu Ruska ke kapitálovým a finančním trhům a službám v EU. Druhý soubor sankcí přijatý dne 25. 2. 2022 obsahuje hospodářské sankce vztahující se na odvětví financí, energetiky, dopravy a technologií, pozastavení zjednodušeného vízového režimu. Třetí soubor sankcí přijatý ve dnech 28. 2. a 2. 3. 2022 obsahuje uzavření vzdušného prostoru EU všem ruským letadlům, zákaz transakcí s Ruskou centrální bankou, zákaz používání systému SWIFT pro sedm ruských bank a zákaz poskytování eurobankovek Rusku. Čtvrtý soubor sankcí přijatý dne 15. 3. 2022 obsahuje zákaz veškerých transakcí s některými státem vlastněnými podniky, zákaz poskytování služeb v oblasti úvěrového hodnocení jakýmkoliv ruským osobám či subjektům, zákaz nových investic do ruského odvětví energetiky, zákaz vývozu luxusního zboží do Ruska a zákaz dovozu železa a oceli z Ruska do EU. Pátý soubor sankcí přijatý dne 8. 4. 2022 obsahuje zákaz dovozu uhlí a dalších tuhých fosilních paliv z Ruska, uzavření přístavů EU všem ruským plavidlům, zákaz vstupu ruských a běloruských silničních dopravců do EU, zákaz dovozu dřeva, cementu, mořských plodů a lihovin z Ruska, zákaz vývozu tryskového paliva a dalšího zboží do Ruska a řadu cílených ekonomických opatření. Šestý soubor sankcí přijatý dne 3. 6. 2022 zákaz dovozu surové ropy a rafinovaných ropných produktů z Ruska, zákaz využívání systému SWIFT pro další banky a další individuální sankce. Sedmý soubor sankcí přijatý dne 21. 7. 2022 obsahuje zákaz dovozu zlata pocházejícího z Ruska, posílení kontrol vývozu zboží dvojího užití, rozšíření

stávajícího zákazu přístupu do přístavů na plavební komory, upřesnění stávajících opatření a další individuální sankce. Prozatím poslední osmý soubor sankcí přijatý dne 6. 10. 2022 obsahuje cenový strop týkající se námořní přepravy ruské ropy pro třetí země, doplnění položek na seznam zboží podléhajícího omezení, které by mohlo přispět k vojenskému a technologickému posílení Ruska, zákaz poskytování kryptopeněženek ruským osobám, zákaz obchodování se zbraněmi, civilními palnými zbraněmi, střelivem, vojenskými vozidly a polovojenským vybavením, zákaz vývozu výrobků z oceli z Ruska, zákaz poskytování architektonických a inženýrských služeb, poradenských služeb v oblasti IT a právních poradenských služeb Rusku a další individuální sankce.¹¹⁶

Vyjma individuálních sankcí, které jsou namířeny proti konkrétním ruským a běloruským osobám uvedeným na příslušných sankčních seznamech a které spočívají ve zmrazení a zákazu zpřístupnění finančních prostředků a hospodářských zdrojů těmto osobám, má přímý dopad na zadávání veřejných zakázek nařízení Rady (EU) 576/2022 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícími situaci na Ukrajině, tj. Sankční nařízení. Toto nařízení v čl. 5k odst. 1 stanoví, že *„se zakazuje zadat nebo dále plnit jakoukoli veřejnou zakázku nebo koncesní smlouvu spadající do oblasti působnosti směrnic o zadávání veřejných zakázek, jakož i čl. 10 odst. 1, 3, odst. 6 písm. a) až e), odst. 8, 9 a 10, článků 11, 12, 13 a 14 směrnice 2014/23/EU, článků 7 a 8, čl. 10 písm. b) až f) a písm. h) až j) směrnice 2014/24/EU, článku 18, čl. 21 písm. b) až e) a písm. g až i), článků 29 a 30 směrnice 2014/25/EU a čl. 13 písm. a) až d), f) až h) a j) směrnice 2009/81/EC:*

- a) jakémukoli ruskému státnímu příslušníkovi, fyzické či právnické osobě nebo subjektu či orgánu se sídlem v Rusku*
- b) právnické osobě, subjektu nebo orgánu, které jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny některým ze subjektů uvedených v písmeni a) tohoto odstavce, nebo*
- c) fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu, které jednají jménem nebo na pokyn některého ze subjektů uvedených v písmeni a) nebo b) tohoto odstavce*

¹¹⁶ Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu [online]. Rada Evropské unie. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/#sanctions>.

včetně subdodavatelů, dodavatelů nebo subjektů, jejichž způsobilost je využívána ve smyslu směrnic o zadávání veřejných zakázek, pokud představují více než 10 % hodnoty zakázky, nebo společně s nimi.“

Sankční nařízení tak primárně dopadá na osoby s ruskou státní příslušností, s ruským sídlem a osoby, které jsou těmito osobami ovládány či jednájí jejich jménem. Současně dopadá i na všechny poddodavatele, kteří poskytují plnění v hodnotě více než 10 % zakázky, a to bez ohledu na to, zda se jedná o kvalifikační poddodavatele nebo poddodavatele „prosté“.

Ze Sankčního nařízení vyplývá, že se zakazuje zadat veřejnou zakázku nebo dále plnit veřejnou zakázku výše uvedeným osobám. Pod pojmem zadat veřejnou zakázku je nutno v souladu s výkladem pojmů dle ZZVZ chápat uzavření smlouvy na veřejnou zakázku.¹¹⁷ Sankční nařízení tak primárně těmto osobám nezakazuje samotnou účast v zadávacím řízení a teoreticky se tyto osoby mohou nadále zadávacích řízení účastnit, nicméně taková osoba se nesmí stát vybraným dodavatelem, se kterým by měla být uzavřena smlouva. Jejich účast je tak v tomto ohledu již nepravděpodobná, jelikož dodavatel, který by se nemohl stát vybraným dodavatelem, nemá žádný důvod pro podání nabídky a účast v zadávacím řízení. Účinnost tohoto zákazu byla Sankčním nařízením stanovena od 9. 4. 2022.

Další zákaz dle Sankčního nařízení stanoví, že výše specifikované osoby nesmí nadále plnit veřejné zakázky. Tento zákaz se tedy vztahuje na již uzavřené smlouvy, ze kterých je plněno, tj. nevztahuje se na již ukončené smlouvy. U tohoto zákazu nicméně Sankční nařízení stanoví, že je účinný až od 11. 10. 2022. Účel této odložené účinnosti je přitom zřejmý. Jelikož se bude jednat o živé smlouvy, musí mít zadavatelé dostatek času, aby si zajistili předmětné plnění jiným způsobem a aby tak nezůstali ze dne na den bez potřebného plnění.

Oba zákazy se přitom vztahují na veškeré smlouvy uzavírané či již uzavřené na plnění veřejných zakázek, tj. nikoliv pouze na smlouvy na základě řádného zadávacího řízení, ale i na smlouvy v jednacím řízení bez uveřejnění nebo smlouvy bez zadávacího řízení na základě určité výjimky. Sankční nařízení se však vztahuje pouze na nadlimitní veřejné zakázky, tj. na veřejné zakázky malého rozsahu a podlimitní veřejné zakázky nařízení nedopadá.

Sankční nařízení dále v odstavci druhém čl. 5k stanoví výjimky z těchto zákazů, když uvádí, že odchylně mohou příslušné orgány povolit zadání a další plnění veřejných zakázek zaměřených na oblasti uvedené pod písm. a) až f) tohoto odstavce. Mezi tyto oblasti patří

¹¹⁷ Dle § 2 odst. 1 ZZVZ platí, že zadáním veřejné zakázky se pro účely tohoto zákona rozumí uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce.

například provoz, údržba, vyřazování z provozu a nakládání s radioaktivním odpadem, mezivládní spolupráce v oblasti kosmických programů, nákup, dovoz nebo přeprava zemního plynu a ropy nebo nákup, dovoz nebo přeprava uhlí a jiných pevných fosilních paliv. Tato výjimka se však automaticky nevztahuje na všechny veřejné zakázky z těchto oblastí, ale pro každý konkrétní případ musí být udělena individuální výjimka příslušným orgánem na základě posouzení konkrétních aspektů dané věci. V České republice udělování těchto výjimek náleží do působnosti Finančního analytického úřadu.

Jak již bylo uvedeno, předmětný zákaz uzavření smlouvy na veřejnou zakázku byl účinný v podstatě okamžitě, jelikož jeho platnost je stanovena prvním dnem, který následuje po dni vyhlášení v Úředním věstníku EU (tj. dne 9. 4. 2022). Sankční nařízení je přitom přímo použitelné ve všech členských státech a je tak nutné jej přímo aplikovat právě od 9. 4. 2022. Jelikož sankční předpisy EU jsou přímo použitelné, zadavatel je musí v procesu zadávání veřejných zakázek respektovat, aniž by byly transponovány do ZZVZ, a to ihned od jejich účinnosti bez ohledu na to, kdy bylo zadávací řízení zahájeno.¹¹⁸ Zadavatelé tak však neměli téměř žádný časový prostor se na tyto povinnosti dostatečně připravit. Účinnost Sankčního nařízení mohla nastat v různých fázích zadávacího řízení, a to před zahájením zadávacího řízení, po zahájení zadávacího řízení, ale před uplynutím lhůty pro podání nabídek, nebo po uplynutí lhůty pro podání nabídek.

Jestliže zadavatel ještě nezahájil zadávací řízení, tak by bylo dle mého názoru vhodné do zadávacích podmínek stanovit podmínku reflektující předmětné Sankční nařízení. Přestože, jak již bylo výše uvedeno, Sankční nařízení je přímo použitelné i bez výslovné zadávací podmínky, tato podmínka může zvýšit transparentnost následného posouzení dopadů Sankčního nařízení. Taková podmínka by tak měla stanovit, že zadavatel bude posuzovat vybraného dodavatele vzhledem k Sankčnímu nařízení a jak konkrétně bude při tomto posouzení postupovat (k nejhodnějšímu postupu viz dále). Současně lze též doporučit, aby bylo Sankční nařízení reflektováno v rámci smluvních podmínek, tj. aby bylo výslovně stanoveno, že na vybraného dodavatele ani jeho poddodavatele Sankční nařízení nesmí dopadat, a byl stanoven mechanismus, pokud by v průběhu plnění došlo k nějaké změně.

¹¹⁸ *Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek – metodika Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2019/12/Dopad-sankc%C3%AD-proti-Rusku-a-B%C4%9Blorusku-do-oblasti-ve%C5%99ejn%C3%BDch-zak%C3%A1zek.pdf>.

Jestliže zadávací řízení je již zahájeno, ale lhůta pro podání nabídek ještě neuplynula, tak i v tomto případě by zadavatel měl do zadávacích podmínek nově vtělit podmínku vzhledem k Sankčnímu nařízení. V tomto ohledu mám za to, že současně s touto novou podmínkou není zadavatel obecně povinen prodlužovat lhůtu pro podání nabídek. Jelikož zadavatel by mohl Sankční nařízení přímo aplikovat i bez této zadávací podmínky, tak podmínka nepředstavuje změnu zadávací dokumentace. Odlišná situace by byla v případě, kdy by zadavatel nově stanovil předložit určitý dokument související se Sankčním nařízením již v rámci nabídky. Taková zadávací podmínka by již určité vyžadovala prodloužení lhůty pro podání nabídek, a to alespoň v tom rozsahu, aby mohli dodavatelé tento dokument zajistit.

V průběhu zadávacího řízení pak musí zadavatel zajistit dodržení Sankčního nařízení, tj. že nebude uzavřena smlouva s osobami v Sankčním nařízení vyjmenovanými. Jak již bylo uvedeno, tyto osoby se mohou zúčastnit zadávacího řízení, ale nemohou být vybrány k uzavření smlouvy, proto by Sankční nařízení mělo být primárně posuzováno ve vztahu k vybranému dodavateli. Nicméně lze si představit situaci, že zadavatel stanoví, aby již v rámci podané nabídky bylo přiloženo čestné prohlášení, že se na dodavatele Sankční nařízení nevztahuje.

Ve vztahu k vybranému dodavateli by zadavatel měl nicméně provést důkladnou kontrolu dodržení povinností dle Sankčního nařízení a neměl by se tak spokojit s pouhým čestným prohlášením. Zadavatel by si tedy měl z jemu dostupných zdrojů ověřit, zda skutečně sankce na vybraného dodavatele nedopadají. Takovými zdroji budou například obchodní rejstřík nebo registr skutečných majitelů, který je zadavatel povinen u vybraného dodavatele ověřovat i z důvodu dle § 122 ZZVZ. Pokud z těchto zdrojů zadavatel nebude mít postaveno na jisto, zda se na vybraného dodavatele sankce vztahují, či bude mít nějaké pochybnosti, měl by přistoupit k žádosti na objasnění nabídky dle § 46 ZZVZ a vyžádat si relevantní doklady prokazující předmětné skutečnosti. Současně je nutno zdůraznit, že Sankční nařízení dopadá i na veškeré poddodavatele, jejichž plnění přesahuje více než 10 % finanční hodnoty zakázky (bez ohledu na to, zda jsou kvalifikačními poddodavateli nebo nikoliv), tj. zadavatel by si měl vyžádat i seznam takových poddodavatelů a případně i relevantní doklady k těmto poddodavatelům.

Jestliže zadavatel dospěje k závěru, že poddodavatel vybraného dodavatele se nemůže podílet z důvodu Sankčního nařízení na plnění veřejné zakázky, měl by vybraného dodavatele na tuto skutečnost upozornit a zároveň jej vyzvat k jeho nahrazení analogicky postupem dle

§ 85 odst. 2 ZZVZ.¹¹⁹ V případě, že vybraný dodavatel poddodavatele nenahradí, měl by ve vztahu k vybranému dodavateli postupovat stejným způsobem, jako by Sankční nařízení dopadalo přímo na vybraného dodavatele.

Jestliže tedy Sankční nařízení bude dopadat na vybraného dodavatele, tak zadavatel s ním nesmí uzavřít smlouvu, přičemž postupů pro dosažení tohoto cíle má několik. Zadavatel může přistoupit k vyloučení vybraného dodavatele. V tomto ohledu je nutné upozornit, že zadavatel může vyloučit účastníka zadávacího řízení pouze z důvodů stanovených ZZVZ.¹²⁰ Vzhledem k této dikci by bylo možné dospět k závěru, že nedodržení Sankčního nařízení nespadá pod důvody dle § 48 ZZVZ, a zadavatel proto nemůže vybraného dodavatele vyloučit. Nicméně, jak již bylo uvedeno, Sankční nařízení je přímo aplikovatelné a zadavatel má povinnost jej dodržovat bez ohledu na transpozici těchto povinností do ZZVZ. Zadavatel tak může přistoupit k vyloučení vybraného dodavatele z důvodu aplikace přímo použitelné sankce. Takový postup by neměl být považován za porušení § 48 odst. 1 ZZVZ, nebude se ovšem jednat o vyloučení ve smyslu § 48 ZZVZ, ale bude vylučováno na základě přímo použitelného právního předpisu, jímž je konkrétní Sankční nařízení.¹²¹ V rámci rozhodnutí o vyloučení dodavatele by mělo být vždy uvedeno, z jakého důvodu a na základě jakého předpisu zadavatel k vyloučení přistoupil, aby tím byla dodržena zásada transparentnosti.

Druhou možností je ponechat tohoto dodavatele v rámci zadávacího řízení, ale nevybrat jej k uzavření smlouvy. Zadavatel by v takovém případě přistoupil k výběru druhého účastníka v pořadí (analogicky postupem dle § 125 ZZVZ) a oznámil všem účastníkům zadávacího řízení výběr tohoto druhého účastníka. Z důvodu dodržení zásady transparentnosti by opět měl zadavatel v rámci oznámení o výběru uvést, z jakého důvodu přistoupil k výběru druhého účastníka a nevybral účastníka prvního v pořadí. Proti rozhodnutí o vyloučení i proti oznámení o výběru může takový dodavatel podat námitky.

Obecně platí, že zadavatel si může zvolit jakýkoliv pro něj vhodný postup, přičemž stěžejní je, aby v rámci tohoto postupu dodržel povinnosti pro něj vyplývající ze Sankčního

¹¹⁹ *Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek – metodika Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2019/12/Dopad-sankc%C3%AD-proti-Rusku-a-B%C4%9Blorusku-do-oblasti-ve%C5%99ejn%C3%BDch-zak%C3%A1zek.pdf>.

¹²⁰ § 48 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹²¹ *Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek – metodika Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2019/12/Dopad-sankc%C3%AD-proti-Rusku-a-B%C4%9Blorusku-do-oblasti-ve%C5%99ejn%C3%BDch-zak%C3%A1zek.pdf>.

nařízení a současně aby byl jeho postup v souladu se základními zásadami zadávacího řízení, zejména zásadou transparentnosti. Zadavatel tak musí řádně a pečlivě zkoumat, zda na vybraného dodavatele Sankční nařízení dopadá, a neměl by tuto svou povinnost zanedbat.

Nedodržení Sankčního nařízení je na základě § 18 odst. 1 písm. b) zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, považováno za přestupek, za který může být uložena pokuta až do výše 4 000 000,- Kč, nebo až 50 000 000,- Kč v kvalifikovaných případech podle odst. 4. Pravomoc ke kontrole dodržování povinností dle Sankčního nařízení a k ukládání pokut má Finanční analytický úřad. V případě, že by došlo k zaviněnému porušení mezinárodních sankcí ve větším rozsahu, mohlo by se jednat i o trestný čin porušení mezinárodních sankcí podle § 410 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.¹²²

Na předmětné Sankční nařízení reagoval zákonodárce novelou ZZVZ, a to zákonem č. 240/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. 9. 2022, která odstraňuje shora naznačenou nejistotu ohledně správného postupu v případě aplikace Sankčního nařízení. Předmětná novela zejména vložila do ZZVZ § 48a pojednávající o zákazu zadání veřejné zakázky, který stanoví, že zadavatel nezadá veřejnou zakázku účastníku zadávacího řízení, pokud je to v rozporu s mezinárodními sankcemi podle zákona upravujícího provádění mezinárodních sankcí. V takovém případě může zadavatel vyloučit účastníka zadávacího řízení z účasti v zadávacím řízení nebo v případě vybraného dodavatele tohoto musí zadavatel vyloučit z účasti v zadávacím řízení. Pokud se mezinárodní sankce vztahují na poddodavatele účastníka zadávacího řízení, může zadavatel požadovat nahrazení poddodavatele, u vybraného dodavatele, musí zadavatel požadovat nahrazení takového poddodavatele.¹²³ Díky této novelizaci ZZVZ tak je v současnosti jednoznačně stanoveno, jakým postupem má zadavatel v případě dopadu mezinárodních sankcí postupovat.

6.4 K jazykovým a komunikačním požadavkům zadavatele

Jazyk zadávací dokumentace a komunikace

¹²² *Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek – metodika Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2019/12/Dopad-sankc%C3%AD-proti-Rusku-a-B%C4%9Blorusku-do-oblasti-ve%C5%99ejn%C3%BDch-zak%C3%A1zek.pdf>.

¹²³ § 48a zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zadavateli realizujícími zadávací řízení dle ZZVZ jsou v naprosté většině české instituce a organizace s českými mluvčími zaměstnanci. Je tak zcela logické, že zadávací dokumentace a celá komunikace v rámci zadávacího řízení probíhá výhradně v češtině (případně ve slovenštině). Nicméně vypracování zadávací dokumentace v češtině a požadavek na předložení nabídky v českém jazyce může zkomplikovat účast v zadávacím řízení zahraničním dodavatelům, kteří si musí v rámci lhůty pro podání nabídek zajistit překlad zadávací dokumentace do českého jazyka a následně též překlad připravované nabídky do českého jazyka.

Jelikož jednou ze základních zásad zadávacího řízení je dle § 6 odst. 3 ZZVZ zákaz omezování účasti v zadávacím řízení konkrétně vyjmenovaným zahraničním dodavatelům, je otázkou, zda požadavek na výhradní komunikaci v českém jazyce a nevypracování zadávací dokumentace v obecně rozšířeném jazyce (jako například angličtina) není v rozporu s touto zásadou. ZZVZ přitom výslovně ve vztahu k této problematice ničeho nestanoví (vyjma povinnosti předložit doklad vydaný podle právního řádu jiného státu s překladem do českého jazyka dle § 45 odst. 3 ZZVZ, o čemž bude pojednáno v další podkapitole).

V tomto ohledu zastávám názor, že je zcela legitimní požadavek zadavatele, aby komunikace v průběhu zadávacího řízení probíhala v jazyce státu, ve kterém je veřejná zakázka zadávána. Obdobně je zcela legitimní skutečnost, že zadávací dokumentace je vypracována v témže jazyce. Dodavatelé podávající nabídku tak musí počítat s tím, že zadávací dokumentace a komunikace budou probíhat v jazyce státu, ve kterém je veřejná zakázka zadávána, a na tuto skutečnost se připravit například zajištěním překladatele či jiné podpory v rámci zadávacího řízení. Jestliže by takový požadavek nebyl považován za legitimní, musel by to být naopak zadavatel, který by musel zajistit překlad zadávací dokumentace a vše s tím související, což by zvyšovalo náklady a celkovou administrativní pracnost u zadavatele, přičemž takový požadavek kladený na zadavatele shledávám neúměrný a nepřiměřený ve vztahu k jeho povinnostem vyplývajícím ze ZZVZ. Zadavatel sice má povinnost dodržovat zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace, ale všichni zahraniční dodavatelé mají možnost si přeložit zadávací dokumentaci či si zajistit jinou odbornou pomoc při podávání nabídky.

V tomto ohledu je pak nutné zdůraznit, že ÚOHS dospěl k závěru, že nutnost kompletně přeložit zadávací dokumentaci není faktorem, který má vliv na rozhodnutí zahraničního dodavatele o tom, že se zúčastní zadávacího řízení, jelikož se jedná o běžný jev,

kteří nemá vliv na okruh uchazečů o veřejnou zakázku.¹²⁴ Sama o sobě tedy skutečnost, že zahraniční dodavatelé si musí přeložit zadávací dokumentaci, nezabraňuje jejich účasti v zadávacím řízení. Nicméně v kombinaci s nesprávně nastavenou lhůtou pro podání nabídek jim může takovou účast ztížit či zcela znemožnit. Nutnost překladu zadávací dokumentace má totiž vliv na zpracování nabídek zahraničních dodavatelů.

Musí-li zahraniční dodavatel pořizovat překlad zadávací dokumentace (zvláště pokud se jedná o dokumentaci obsáhlou) bezesporu to pro něj znamená určitou nevýhodu a zdržení při přípravě nabídky. Zadavatelé by tedy při stanovení lhůty pro podání nabídek (zejména u veřejných zakázek s mezinárodním přesahem) měli zohlednit i tu skutečnost, zda se pravděpodobně budou účastnit zadávacího řízení i zahraniční dodavatelé. Ve vztahu k stanovení lhůty pro podání nabídek totiž ZZVZ toliko stanoví minimální lhůtu, kterou musí zadavatel dodržet. Současně však platí, že stanovená lhůta pro podání nabídek musí být stanovená v přiměřené délce, aby dodavatelé byli schopni v jejím rámci řádně připravit a podat svoje nabídky.

Zadavatel je tedy oprávněn připravit zadávací dokumentaci v českém jazyce a požadovat komunikaci v zadávacím řízení v českém jazyce, přičemž by však měl stanovit takovou lhůtu pro podání nabídek, aby i zahraniční dodavatelé měli přiměřený čas k překladu zadávací dokumentace a k řádné přípravě nabídek. V takovém případě by se tento požadavek neměl považovat za znemožnění či nezákonné ztížení účasti zahraničním dodavatelům.

Jazykové požadavky na členy týmu

Z pohledu ztížení účasti zahraničních dodavatelů vnímám za komplikovanější požadavek na jazykovou vybavenost členů týmu, kteří budou veřejnou zakázku realizovat. Jedná se o požadavek na komunikaci v českém jazyce některých nebo všech pracovníků, a to buď zejména v rámci prokázání kvalifikace ve smyslu § 79 odst. 2 písm. c) ZZVZ, nebo v rámci smluvních podmínek na veřejnou zakázku.

V případě zahraničních dodavatelů disponujících vlastními pracovníky je přitom velice nepravděpodobné, že tito pracovníci budou umět na komunikační úrovni český jazyk. Zahraniční dodavatelé tak budou mít možnost spojit se s českým dodavatelem s česky mluvícími pracovníky (ať v rámci podání společné nabídky nebo v poddodavatelském vztahu)

¹²⁴ Rozhodnutí předsedy ÚOHS, sp. zn. ÚOHS-R0060/2021/VZ, č. j.: ÚOHS-12706/2021/162/HSc, HBa, ze dne 28. 6. 2021.

nebo jim tato skutečnost fakticky účast v zadávacím řízení znemožní. Je tak otázkou, jestli takový požadavek znemožňující samostatnou účast zahraničních dodavatelů lze považovat za souladný se ZZVZ a jeho základními zásadami.

Ve vztahu k zadávacím podmínkám obecně platí, že zadávací podmínky nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům přímo či nepřímo zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely bezdůvodné překážky hospodářské soutěže.¹²⁵ Současně v souladu se základními zásadami se musí jednat o zadávací podmínky přiměřené jejich účelu. Požadavek na jazykovou vybavenost členů týmu lze považovat za překážku hospodářské soutěže ve vztahu k zahraničním dodavatelům, je tak nutné zvážit, zda se jedná o překážku důvodnou či bezdůvodnou a zda se jedná o přiměřený požadavek, aby bylo možné posoudit jeho souladnost se ZZVZ.

Aby se tedy jednalo o požadavek zákonný, musí odpovídat předmětu veřejné zakázky a být tak odůvodněn objektivní potřebou zadavatele. Z tohoto důvodu nelze v obecné rovině uzavřít, zda je požadavek na jazykovou vybavenost členů týmu vždy v souladu se ZZVZ či nikoliv, jelikož je vždy nutné posuzovat zákonnost požadavku vzhledem k specifikům a konkrétním okolnostem každé veřejné zakázky. K tomuto závěru dospěl i předseda ÚOHS, a to v rozhodnutí¹²⁶, ve kterém konstatoval, že ÚOHS není oprávněn korigovat zadavatele při stanovování technických kvalifikačních podmínek, ale posuzuje odůvodněnost takového požadavku ve vztahu k potřebám zadavatele a dále nepřiměřenost ve vztahu k rozsahu, složitosti a technické náročnosti veřejné zakázky. Ve vztahu k zákonnosti takového požadavku ÚOHS tedy posuzuje, zda je požadavek objektivně odůvodněn potřebami zadavatele.

V předmětném rozhodnutí ÚOHS dospěl k závěru, že požadavek zadavatele na komunikaci všech členů týmu v rámci veřejné zakázky na rozvoj informačního systému v českém nebo slovenském jazyce je v souladu se ZZVZ. K tomu ÚOHS konstatoval, že tento požadavek je odůvodněn objektivními a obhajitelnými potřebami zadavatele, jelikož se jedná o citlivý informační systém, který musí fungovat bez problému, a v případě problémů musí být tyto problémy rychle vyřešeny, k čemuž dopomůže komunikace se zadavatelem v češtině, neboť tím bude zabráněno nedorozuměním nebo zpožděním. Navíc se jedná o informační

¹²⁵ § 36 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹²⁶ Rozhodnutí předsedy ÚOHS sp. zn. ÚOHS-R0056/2021/VZ, č.j. ÚOHS-13622/2021/162/DJa, ze dne 12. 5. 2021.

system, který bude implementován a dále rozvíjen v českém prostředí a následně předán zadavateli, tudíž lze považovat za racionální důvod zadavatele chtít po všech specifikovaných členech realizačního týmu komunikaci v češtině nebo ve slovenštině. Další skutečností, ke které ÚOHS přihlédl, bylo, že zadavatel nspecifikoval způsob ověření byť jen minimální úrovně schopnosti komunikovat v českém či slovenském jazyce, pak je akceptovatelná i komunikace v těchto jazycích v podstatě na jakékoliv úrovni, tedy i na úrovni velmi nízké, které může být schopen IT odborník, který není rodilým mluvčím. Závěrem pak ÚOHS konstatoval, že i vyloučení možnosti tlumočnicka bylo v daném případě v pořádku, jelikož zadavatel akcentoval rychlost a přímou komunikaci.

Přestože ÚOHS v tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že se jedná o přiměřené omezení hospodářské soutěže, já se přikláním k názoru, že tímto požadavkem byla fakticky omezena možnost účasti všem zahraničním dodavatelům. Předně zadavatel požadoval komunikaci v českém jazyce u všech členů realizačního týmu bez možnosti tlumočnicka, čímž fakticky vyloučil možnost jakéhokoliv zahraničního pracovníka. Přestože ÚOHS tuto skutečnost obhajuje tím, že zadavatel nestanovil žádnou úroveň znalosti jazyka, a tedy to může být i nejnižší možná úroveň, tak s ohledem na specifika českého jazyka a jeho rozšířenost v rámci evropského hospodářského trhu nelze předpokládat, že by zahraniční pracovníci disponovali jakoukoliv znalostí českého jazyka. Naučit se a ovládat český jazyk alespoň na základní komunikační úrovni lze přitom shledat obtížné a nejedná se o dovednost, kterou by bylo možno si osvojit v řádu několika dnů či týdnů. Dalším aspektem je pak skutečnost, že tuto znalost požadoval po všech členech realizačního týmu. Je otázkou, jak často bude zadavatel komunikovat například s jednotlivými architekty či vývojáři řešení a zda reálně nebude veškerá komunikace probíhat přes projektového manažera, který celý projekt řídí a zajišťuje.

Je zcela logické, že zadavatel chce, aby jednotliví pracovníci komunikovali v českém jazyce pro případ, že s nimi bude chtít zadavatel přijít do kontaktu, ale dle mého názoru by mělo být při posuzování tohoto požadavku přihlédnuto i k tomu, zda je skutečně s ohledem na nastíněné důvody zadavatele účelný a zda nelze cíle požadovaného zadavatelem dosáhnout jinými, méně hospodářskou soutěž omezujícími prostředky. Jestliže reálně zadavatel bude s některými pracovníky komunikovat zřídka či vůbec, nelze takový požadavek považovat za přiměřený i přes tvrzenou argumentaci ohledně požadavku na nízkou úroveň jazyka. V tomto konkrétním případě si lze představit, že by byla určena jedna osoba z realizačního týmu

(pravděpodobně projektový manažer), která by zajišťovala komunikaci mezi členy týmu a zadavatelem a zajistila, aby vždy tato komunikace probíhala bez problémů, případně by si takový dodavatel měl povinnost zajistit tlumočnicka, který by byl k dispozici ve stejném časovém rozmezí jako členové týmu.

Předmětné rozhodnutí ÚOHS tak považují za problematické z toho důvodu, že ÚOHS posvětil postup zadavatele, který fakticky vylučuje všechny zahraniční dodavatele s cizojazyčně mluvícími pracovníky a omezuje tak hospodářskou soutěž pouze na český a slovenský trh, přestože se dá cílů zadavatele dosáhnout méně omezujícími prostředky. Současně mám za to, že v tomto ohledu je předmětné rozhodnutí nedostatečně odůvodněné, když si zřejmě ÚOHS ani jeho předseda neuvědomili, že tímto fakticky dochází k omezení hospodářské soutěže pouze na český (resp. a slovenský) trh a v tomto ohledu měli k tomuto požadavku a k posouzení jeho přiměřenosti přistupovat.

Nicméně dle dosavadní rozhodovací praxe ÚOHS takto přistupuje velice často k posouzení požadavku na komunikaci v českém jazyce, a to ve vztahu k různorodým veřejným zakázkám. Konkrétně například v rozhodnutí¹²⁷ ÚOHS uvedl, že: *„Úřad dodává, že požadavek na komunikaci vyjmenovaných odborných pracovníků není neobvyklou zadávací podmínkou a v rozhodovací praxi Úřadu již byl tento postup opakovaně aprobován.“*

Současně v tomto rozhodnutí ÚOHS konstatoval správnost vyloučení možnosti tlumočnicka s odůvodněním: *„Je totiž třeba přisvědčit argumentaci zadavatele, že je praktičtější disponovat osobou, která má znalosti českého jazyka sama o sobě.“* K tomu lze pouze opakovaně dodat, že skutečně lze souhlasit s tím, že je praktičtější disponovat takovou osobou, nicméně ÚOHS by měl přiměřenost takového požadavku posuzovat vzhledem k omezení hospodářské soutěže, když tímto fakticky dochází k vyloučení zahraničních dodavatelů. Přestože tak může být v některých případech vyloučení možnosti tlumočnicka oprávněné, ÚOHS by tuto skutečnost měl řádně zvážit s ohledem na konkrétní okolnosti dané veřejné zakázky, a nikoliv se pouze spokojit s praktičností tohoto požadavku.

6.5 K předkládání dokladů požadovaných zadavatelem

Ustanovení § 45 odst. 3 a 4 ZZVZ stanoví, že pokud tento zákon nebo zadavatel vyžaduje předložení dokladu podle právního řádu České republiky, může dodavatel předložit obdobný doklad podle právního řádu státu, ve kterém se tento doklad vydává, s tím, že

¹²⁷ Rozhodnutí ÚOHS sp. zn. ÚOHS-S0005/2021/VZ, č. j. ÚOHS-08100/2021/500/AIV, ze dne 4. 3. 2021.

povinnost předložit doklad může dodavatel splnit odkazem na odpovídající informace vedené v informačním systému veřejné správy nebo v obdobném systému vedeném v jiném členském státu, který umožňuje neomezený dálkový přístup. Je-li tato možnost využita, další související podmínkou je překlad tohoto dokladu do českého jazyka¹²⁸. Má-li zadavatel pochybnosti o správnosti překladu, může si vyžádat předložení úředně ověřeného překladu dokladu do českého jazyka tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků. Další pravidlo, které se vztahuje ke kvalifikaci zahraničního subjektu, resp. kvalifikaci získané v zahraničí, stanoví, že v případě, že byla kvalifikace získána v zahraničí, prokazuje se doklady vydanými podle právního řádu země, ve které byla získána, a to v rozsahu požadovaném zadavatelem.¹²⁹

Jedná se o obecné výkladové pravidlo, podle kterého platí, že dodavatelé (v tomto případě zejména, ale nikoliv výlučně, zahraniční dodavatelé) předkládají obdobné doklady podle právního řádu státu, v němž je takový doklad dodavatele vydáván. Jelikož pravidlo není zákonem vztaheno výhradně k zahraničním dodavatelům, je teoreticky využitelné i pro české dodavatele, resp. dodavatele se sídlem na území České republiky. Český dodavatel, který nedisponuje zadavatelem požadovaným dokladem vydaným dle práva České republiky, ale disponuje obdobným dokladem vydaným dle právního řádu jiného státu, je také oprávněn doložit ve své nabídce tento obdobný doklad.¹³⁰

Je významné, zda je příslušný doklad, resp. jeho vystavení určité osobě, nezbytnou podmínkou pro výkon činnosti odpovídající předmětu plnění veřejné zakázky, pro niž je daný doklad požadován. Buď je tedy udělení určitého dokladu (autorizace, osvědčení apod.) dle právního řádu České republiky nezbytnou podmínkou pro výkon této činnosti, anebo udělení dokladu není zákonnou podmínkou pro výkon určité činnosti, může však mít jistou objektivní vypovídací hodnotu ohledně odborné úrovně či zkušeností dodavatele či osob na jeho straně.

V případě, že výkon určité činnosti právní řád České republiky svěřuje do rukou výlučně osobám, které disponují zvláštním dokladem osvědčujícím jejich odbornou způsobilost, je třeba v první řadě zdůraznit, že pokud mají být tyto činnosti prováděny v rámci plnění veřejné zakázky, je vhodné začlenit požadavek na předložení dokladu osvědčujícího odbornou způsobilost mezi požadavky na kvalifikaci. Takovým požadavkem dojde nejlépe

¹²⁸ Doklad ve slovenském jazyce a doklad o vzdělání v latinském jazyce se předkládají bez překladu (viz § 45 odst. 3 ZZVZ).

¹²⁹ § 81 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹³⁰ Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 277.

k naplnění smyslu kvalifikace, jímž je (v případě profesní způsobilosti, resp. technických kvalifikačních předpokladů) zajistit faktickou realizaci zakázky toliko dodavateli, kteří k tomu mají prokazatelně dostatečnou odbornou a technickou způsobilost. Tím je minimalizováno riziko zadavatele, že dojde ke zmaření primárního účelu zadávacího řízení, jímž je řádná a efektivní realizace veřejné zakázky. Zadavatelem uplatněné požadavky na prokázání splnění profesní způsobilosti a technických kvalifikačních předpokladů tedy mají zajistit, aby se o přidělení veřejné zakázky účinně ucházeli pouze ti dodavatelé, kteří jsou ve skutečnosti schopni po stránce odborné a technické tuto zakázku v případě jejich úspěchu v zadávacím řízení po přidělení veřejné zakázky též plnit.¹³¹

Přestože tedy v souladu se ZZVZ zadavatel není povinen stanovit žádné požadavky na profesní způsobilost (vyjma předložení výpisu z obchodního rejstříku dle § 77 odst. 1 ZZVZ) a na technickou kvalifikaci, lze nanejvýš doporučit, aby požadavek na odbornou kvalifikaci nezbytnou pro řádnou realizaci veřejné zakázky v rámci kvalifikace vyžadoval, aby vybraný dodavatel byl vůbec oprávněn předmět veřejné zakázky plnit. Jestliže zadavatel nechce vyžadovat nutné osvědčení či oprávnění již v rámci kvalifikace, může jej vyžadovat jako smluvní podmínku. Nicméně v tomto případě je vhodné stanovit, že předmětný doklad bude pro ověření, že jím dodavatel skutečně disponuje, předložen v rámci součinnosti ještě před podpisem smlouvy dle § 104 písm. a) ZZVZ. Avšak bez ohledu na to, zda bude doklad požadován v rámci kvalifikace či součinnosti, se na oba případy vztahuje tento výklad.

Důvodem, pro který právní řád České republiky svěřuje výkon určitých činností výhradně osobám splňujícím určité zákonem stanovené předpoklady, kterým je o dosažení těchto předpokladů vystavován rovněž určitý doklad, je veřejný zájem na ověření odbornosti s cílem zajistit ochranu zdraví a majetku, zamezit vzniku škod apod. V kontextu tohoto veřejného zájmu je třeba respektovat právo zákonodárce stanovit v jednotlivých veřejnoprávních předpisech podmínky přístupu ke kvalifikačně zvlášť náročným profesím vyžadujícím odborné znalosti, včetně práva na ověření kvalifikace případných zahraničních dodavatelů ve vztahu k výkonu regulované činnosti na území České republiky. Jakkoliv ZZVZ (na rozdíl od předchozí právní úpravy reprezentované § 51 odst. 7 ZVZ) již nepracuje v § 45 odst. 3 s tím, že se ZZVZ uplatní pouze, nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak, je možné dojít k závěru uvedenému dále, a to, že tomuto ustanovení je česká

¹³¹ Parafrazované závěry uvedené např. v rozsudku Krajského soudu v Brně č. j.: 62 Af 15 – 2009 – 71 ze dne 10. 3. 2011.

veřejnoprávní regulace zcela logicky nadřazena. Za zvláštní právní předpis ve smyslu § 51 odst. 7 ZVZ bylo nutno považovat právě jednotlivé normy upravující podmínky výkonu regulovaných profesí na území České republiky včetně předpisů upravujících možnost výkonu regulovaných profesí držiteli odpovídajících zahraničních dokladů.

Poněkud sporná je tedy otázka předkládání dokladů, osvědčení nebo oprávnění k výkonu regulovaných činností, které mohou být podle českého právního řádu využity pouze za splnění podmínek dle Uznávacího řádu. Nicméně pro stanovení zadávacích podmínek v souladu se ZZVZ lze vycházet z teleologického a systematického výkladu. Zadávací podmínky musí být stanoveny odpovídajícím způsobem vzhledem k předmětu veřejné zakázky, přičemž uvedené platí i ve vztahu ke kvalifikaci, která musí být vymezena přiměřeně vzhledem ke složitosti a rozsahu předmětu veřejné zakázky.¹³² Uvedené bylo potvrzeno i rozhodovací praxí ÚOHS, který opakovaně konstatoval, že „*zadavatelem stanovené požadavky na kvalifikaci musí být vždy stanoveny objektivně, v souladu se zásadou zákazu diskriminace, musí být přiměřené ve vztahu k rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky a musí být dána bezprostřední souvislost s předmětem plnění.*“¹³³ A contrario tedy platí, že pokud budou nastavené požadavky odpovídat předmětu plnění a budou přiměřené, nelze je shledat v rozporu se ZZVZ.

Jestliže tedy je nutné pro řádnou realizaci předmětu veřejné zakázky výkon určitých regulovaných činností, které mohou být realizovány pouze za podmínek dle Uznávacího řádu, tak požadavek na takové osvědčení či oprávnění odpovídá předmětu veřejné zakázky a jako takový není v rozporu se ZZVZ. Ačkoli ZZVZ obecně ve vztahu k předkládaným dokladům nestanoví nadřazenost jiné veřejnoprávní regulace, uvedený závěr vyplývá ze základních principů, na kterých jsou zadávací podmínky nastaveny. Nadto lze dodat, že zadavatel může požadovat předložení dokladu, že je dodavatel odborně způsobilý nebo disponuje osobou, jejímž prostřednictvím odbornou způsobilost zabezpečuje, je-li pro plnění veřejné zakázky odborná způsobilost jinými právními předpisy požadována.¹³⁴ Přestože se toto pravidlo dotýká pouze nastavení profesní způsobilosti, lze analogicky vztáhnout na danou problematiku i ve

¹³² Viz § 73 odst. 6 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹³³ Viz např. rozhodnutí ÚOHS sp. zn. ÚOHS-S0005/2021/VZ, č. j. ÚOHS-08100/2021/500/Alv, ze dne 4. 3. 2021.

¹³⁴ § 77 odst. 2 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

vztahu k případné technické kvalifikaci či uvedení takového požadavku v rámci součinnosti před podpisem smlouvy.

Lze tak dospět k závěru, že doložení požadovaných osvědčení či oprávnění k výkonu regulovaných činností, která budou vydaná podle právního řádu jiného státu, nejsou bez jejich uznání zákonem stanoveným postupem relevantní k výkonu regulovaných činností na území České republiky, a nebudou tak bez tohoto uznání prokazovat splnění daného požadavku zadavatele.

V případě, že zadavatel bude trvat na splnění podmínek pro uznání kvalifikace, což by mělo být bráno jako samozřejmost, s ohledem na právní možnost výkonu některých činností na území České republiky, bude muset v souladu s rozhodovací praxí ÚOHS stanovit lhůtu k podání nabídek či žádostí o účast v takové délce, aby zahraniční dodavatelé měli šanci v ní o uznání požádat a reálně ho získat. ÚOHS se k uvedenému vyjádřil např. ve svém rozhodnutí¹³⁵, kde uvedl, že: *„Z výše uvedeného podle názoru Úřadu vyplývá, že česká právní úprava vyžaduje k prokázání splnění profesního kvalifikačního předpokladu prostřednictvím zahraničního subdodavatele u autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě předložení osvědčení o autorizaci (v šetřeném případě osvědčení o autorizaci osoby hostující). Tento požadavek na prokázání kvalifikace vyplývající mimo jiné z ustanovení § 51 odst. 7 zákona, který na zvláštní právní předpis v podobě zákona o autorizaci odkazuje, nemůže být podle Úřadu nahrazen čestným prohlášením, jak vybraný uchazeč v předmětném zadávacím řízení učinil. Vybraný uchazeč měl povinnost předložit v rámci prokazování kvalifikace zahraničním subdodavatelem předložit osvědčení o autorizaci osoby hostující u třech zaměstnanců, kteří byli členy realizačního týmu vymezeného v bodě 7.2 zadávacích podmínek.“* a dále: *„V případě vybraných činností ve výstavbě se totiž jedná o zvláště kvalifikačně náročné profese vyžadující odborné znalosti, přičemž cílem české právní úpravy bylo ověřit takové předpoklady i u zahraničních dodavatelů, kteří mají svá sídla v členských státech EU, aniž by však touto právní úpravou kladla neodůvodněné překážky těmto zahraničním dodavatelům. Zákonodárce má v takových případech jistě právo ověřit, zda zahraniční dodavatel splňuje všechny nároky, které jsou kladeny na autorizované osoby na území České republiky.“*

¹³⁵ Rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S229/2012/VZ-3516/2013/512/MVy ze dne 25. 2. 2013. Jakkoliv se jedná o rozhodnutí podle předchozí právní úpravy, jsou jeho závěry plně aplikovatelné na postupy dle ZZVZ.

Uvedenému rozhodnutí odpovídá i fakticita zadávání veřejných zakázek v České republice, jejichž zadávání se zahraniční dodavatelé účastní poměrně standardně. Obvyklé je to především v situaci, kdy zadavatel poptává specifický předmět, který je schopen dodat pouze úzký okruh dodavatelů. Pokud zadavatelé taková zadávací řízení nepřizpůsobí mezinárodní účasti dodavatelů, vystavují se riziku, že obdrží nízký, či dokonce nulový počet nabídek.

Obdobný doklad podle právního řádu státu, ve kterém se tento doklad vydává, se předkládá vždy s překladem do českého jazyka. Na rozdíl od ZVZ již ZZVZ nepožaduje úřední překlad do českého jazyka a postačuje tedy překlad prostý. Pouze v případě, že na straně zadavatele nastanou pochybnosti o správnosti překladu, může si zadavatel vyžádat předložení úředně ověřeného překladu dokladu do českého jazyka tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků. Vyžádání úředně ověřeného předkladu bude prováděno postupem dle § 46 ZZVZ, přičemž nedoložení tohoto úředně ověřeného překladu může být sankcionováno ze strany zadavatele vyloučením účastníka ze zadávacího řízení. Vzhledem k tomu, že právo požadovat tlumočnickem provedený překlad je vázáno na výskyt pochybností o správnosti dodavatelova překladu, lze doporučit uvést důvody pochybnosti v žádosti o doplnění dle § 46 ZZVZ.

Jako převážná většina ustanovení ZZVZ, i ustanovení ohledně předložení obdobného dokladu podle právního řádu vydávajícího státu je transpozicí Klasické směrnice. ZZVZ z ní fakticky vychází bez dalšího. Nejvýznamnějším rozdílem je pak škála „elektronických“ možností, jakými lze předložit takový obdobný doklad. Zatímco ZZVZ se omezuje na odkaz na informační systém veřejné správy nebo obdobný systém vedený v jiném členském státu, který umožňuje neomezený dálkový přístup, Klasická směrnice hovoří o přístupu do vnitrostátní databáze v některém členském státě, která je bezplatně přístupná, jako například vnitrostátní rejstřík veřejných zakázek, virtuální spis obchodní společnosti, elektronický systém uchování dokumentů nebo systém předběžného ověření způsobilosti.

Ustanovení § 81 ZZVZ hovoří o kvalifikaci získané v zahraničí. Jakkoliv se z dikce ZZVZ, dle níž „[v] případě, že byla kvalifikace získána v zahraničí, prokazuje se doklady vydanými podle právního řádu země, ve které byla získána, a to v rozsahu požadovaném zadavatelem“, může zdát, že se jedná o výkladově jednoduché pravidlo, opak je pravdou. Důvodem je zejména fakt, že kvalifikace dodavatele slouží k tomu, aby prokázal svoji (odbornou) způsobilost splnit předmět veřejné zakázky. Pokud tedy má být předmět plnění

dotčené veřejné zakázky plněn na území České republiky, bude nezbytné, aby získaná kvalifikace nejen prokazovala kvalifikaci dodavatele (či osob na straně dodavatele) jako takovou, ale též z ní vyplývající oprávnění (legalitu) poskytování dotčeného plnění na území České republiky. V některých případech je nezbytné kvalifikaci „uznat“.

Uznávání kvalifikace získané v zemích EU

Tuzemská právní úprava s ohledem na principy tržních svobod v rámci fungování EU obsahuje institut uznávání odborné kvalifikace získané v cizině, který je upraven v Uznávacím řádu stejně tak jako v některých dalších českých normách.

Účelem Uznávacího řádu je mimo jiné úprava postupu správních úřadů při uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti vyžadované pro výkon regulované činnosti na území České republiky. Působnost Uznávacího řádu se však vztahuje výlučně na odbornou kvalifikaci získanou v jiném členském státě EU, jiném smluvním státě Dohody o EHP nebo Švýcarské konfederaci, a to osobami dle § 1 odst. 2 Uznávacího řádu. Uznávací řád vymezuje základní pojmy a postup při uznávání kvalifikace dodavatelů z EU včetně náležitostí žádosti o uznání, lhůt k vydání rozhodnutí o uznání a jeho právních účinků. Okruh regulovaných činností, jakož i uznávacích orgánů vyplývá primárně z legálních definic obsažených v Uznávacím řádu a dále z jednotlivých právních předpisů regulujících přístup k vybraným profesím.

Jak vyplývá z § 26 Uznávacího řádu, může osoba, které byla uznána odborná kvalifikace, vykonávat v České republice regulovanou činnost srovnatelnou s činností, pro niž získala kvalifikaci v členském státě původu. Právní úprava Uznávacího řádu se nevztahuje na odvětví, u nichž je problematika uznávání odborné kvalifikace regulována samostatným speciálním právním předpisem (typicky jde o odvětví se samostatnou profesní komorou). I v těchto právních předpisech se však pravidla uznávání vztahují většinou jen na kvalifikaci dodavatelů z EU (ve smyslu shora uvedené definice), neboť s ohledem na rozmanitost právních řádů světa není v objektivních možnostech zákonodárce stanovit univerzální podmínky pro uznávání kvalifikace z různorodých států (v případě kvalifikace dodavatelů z EU to je umožněno jistou mírou harmonizace národních legislativ).

S ohledem na principy společného trhu EU a jejich odraz v právní úpravě Uznávacího řádu tedy lze dovodit, že v případě prokazování kvalifikace dodavatelů z EU je zadavatel povinen namísto dokladu prokazujícího odbornou způsobilost vydaného na základě

konkrétního tuzemského právního předpisu přijmout jako odpovídající doklad rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace vydané uznávacím orgánem dle Uznávacího řádu, případně obdobný doklad vydaný dle právního předpisu obsahující zvláštní úpravu uznávání pro účely výkonu specifického povolání.

Kvalifikace získaná mimo EU

Součástí právního řádu České republiky není zákon, který by představoval obdobu Uznávacího řádu pro uznávání kvalifikace pro výkon regulovaných činností získané mimo EU.

Pravidla vzájemného uznávání odborné kvalifikace však mohou být stanovena dvoj- či vícestrannou mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána. V případě, že je v konkrétní veřejné zakázce kvalifikace prokazována zahraničním dodavatelem, je třeba posoudit, zda má Česká republika se státem vydávajícím doklad prokazující odbornou způsobilost členů realizačního týmu uzavřenu smlouvu o uznávání kvalifikace. V případě, že taková smlouva uzavřena je, řídí se jí zadavatel při uznávání dokladů předložených v zadávacím řízení.

Pokud však taková smlouva uzavřena není, nemá dodavatel jinou možnost, než předložit doklad požadovaný zadavatelem, tedy doklad vydaný podle tuzemského (českého) právního předpisu, bez ohledu na sídlo dodavatele či původ nebo bydliště osoby, jejímž prostřednictvím dodavatel prokazuje požadavky na složení realizačního týmu.

Stanovení lhůty pro podání nabídek (resp. žádostí o účast) v souvislosti s požadavky na prokázání odbornosti

Jak již bylo naznačeno shora, i s ohledem na vývoj rozhodovací praxe ÚOHS je nezbytné zabývat se v této souvislosti rovněž otázkou stanovení přiměřené lhůty pro podání nabídek, resp. žádostí o účast v případě, že zadavatel k prokázání kvalifikace požaduje předložení dokladu prokazujícího odbornou způsobilost, vydaného na základě konkrétního tuzemského právního předpisu a nezbytného pro výkon příslušné profese na území České republiky.

Zadavatelům je uložena povinnost stanovit lhůty potřebné k průběhu zadávacího řízení s tím, že délka lhůt musí být stanovena tak, aby byla zajištěna přiměřená doba pro

vyžadované úkony dodavatelů.¹³⁶ U jednotlivých druhů zadávacích řízení je pak stanovena minimální přípustná délka lhůt pro podání nabídek, resp. žádostí o účast. Např. v případě otevřeného řízení se jedná o minimální délku 30 kalendářních dní s povinností prodloužit vždy o 5 dnů, pokud zadavatel neumožní podání nabídek elektronickými prostředky, a o dalších 5 dnů, pokud neposkytl celou zadávací dokumentaci způsobem zaručujícím neomezený a dálkový přístup (např. poskytování projektové dokumentace na datovém nosiči, kterou pro její velikost nelze umístit na profilu zadavatele, nebo poskytování části zadávací dokumentace oproti podepsanému prohlášení o mlčenlivosti z důvodu ochrany důvěrné povahy informací v ní obsažených v souladu s § 36 odst. 8 ZZVZ).

Právní úprava ZZVZ někdy zcela nerespektuje veřejný zájem na právní regulaci přístupu k výkonu vybraných profesí a povolání, vyžadujících vysokou míru odborných znalostí, na území České republiky. Na jednu stranu ZZVZ připouští, aby zadavatel požadoval předložení dokladu podle právního řádu České republiky k výkonu těchto profesí a povolání. Současně je však právní úprava ZZVZ založena na základních zásadách transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, jejichž prostřednictvím mezi jiným sleduje naplnění základních tržních svobod volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob v rámci EU a EHP společně se Švýcarskou konfederací. Uvedené se projevuje v možnosti zahraničního dodavatele předložit obdobný doklad podle právního řádu státu, ve kterém se tento doklad vydává, či čestné prohlášení, pokud se podle příslušného právního řádu požadovaný doklad nevydává.¹³⁷

Jistý střet výše uvedeného veřejného zájmu a základních zásad ZZVZ se pak významným způsobem promítá do stanovení lhůt v zadávacím řízení a souvisejících konsekvencí, jak potvrzuje poměrně konstantní rozhodovací praxe ÚOHS.¹³⁸

V obou odkazovaných rozhodnutích se ÚOHS zabýval otázkou, zda je zadavatel při stanovení lhůty pro podání nabídek, resp. žádostí o účast povinen s ohledem na předmět veřejné zakázky vzít v potaz rovněž dobu nezbytnou k získání osvědčení o autorizaci osoby

¹³⁶ § 36 odst. 5 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹³⁷ § 45 odst. 3 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹³⁸ V této souvislosti lze odkázat jak na již zmiňované rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S229/2012/VZ-3516/2013/512/MVy ze dne 25. 2. 2013, tak např. rozhodnutí ÚOHS č. j. ÚOHS-S366/2013/VZ-20111/2013/521/HKu ze dne 16. 10. 2013.

hostující, nezbytné podmínky k výkonu vybraných činností ve výstavbě zahraničními osobami, vyplývající z Autorizačního zákona.

ÚOHS dospěl ke zjištění, že maximální doba řízení o vydání příslušného osvědčení dle Autorizačního zákona, na jehož základě mohou osoby, které potřebnou kvalifikaci získaly v zahraničí, vykonávat vybrané činnosti ve výstavbě v České republice, činí 60 dnů. ÚOHS posléze vyslovil závěr, že s přihlédnutím k rozsahu předmětu plnění zadavatel „*měl při zvažování stanovení délky lhůty pro podání nabídek zohlednit skutečnost, že někteří (zejména potom zahraniční) potenciální dodavatelé budou muset zaslat Oznámení ČKAIT, aby následně mohla být provedena registrace takto oznamovaných zaměstnanců zahraničních dodavatelů do seznamu registrovaných osob hostujících, čímž by tito dodavatelé mohli prokázat splnění profesních kvalifikačních předpokladů, a zároveň měl zadavatel zohlednit skutečnost, že lhůta, ve které je ČKAIT povinna rozhodnout o registraci, je maximálně 60 dnů ode dne obdržení kompletních požadovaných dokladů ze strany žadatele o registraci.*“¹³⁹ Tím, že zadavatel skutečnost uváděnou ÚOHS nezohlednil, se dopustil porušení povinnosti stanovit délku lhůty dle dikce tehdy platného ZVZ s ohledem na předmět veřejné zakázky, slovy ZZVZ přiměřeně pro učinění vyžadovaných úkonů dodavatelů, bez ohledu na to, že minimální zákonem stanovená délka lhůty pro podání nabídek byla dodržena.

Výše uvedený závěr ÚOHS lze vztáhnout na všechny případy regulovaných profesí a povolání, k jejichž výkonu je třeba určitého druhu veřejnoprávního oprávnění vydaného dle právního řádu České republiky, který zároveň stanoví podmínky pro uznání odpovídajících dokladů získaných v cizině, tj. v případě, kdy česká legislativa doplňuje obecné pravidlo § 81 ZZVZ o získání kvalifikace v zahraničí.

Na základě shora uvedeného je zadavatel v situaci, kdy požaduje k prokázání kvalifikace předložit doklad, který je dle tuzemského právního řádu nezbytný k výkonu určitého povolání či profese na území České republiky, povinen stanovit lhůtu pro podání nabídek, resp. žádostí o účast tak, aby přesahovala maximální možnou dobu stanovenou orgánům veřejné správy pro uznání odpovídající kvalifikace získané v zahraničí, pokud náš právní řád takové uznání umožňuje. Uvedené vyplývá ze závěrů rozhodovací praxe ÚOHS bez ohledu na to, zda se jedná o uznání dle Uznávacího řádu, Autorizačního zákona či jiného „odvětvového“ předpisu, případně dle mezinárodní smlouvy.

¹³⁹ Rozhodnutí č. j. ÚOHS-S229/2012/VZ-3516/2013/512/MVy ze dne 25. 3. 2012.

Povinnosti stanovit lhůtu pro podání nabídek, resp. žádostí o účast tak, aby přesahovala maximální možnou dobu stanovenou orgánům veřejné správy pro uznání odpovídající kvalifikace získané v zahraničí, se lze nicméně vyhnout tím, že zadavatel výslovně v zadávací dokumentaci stanoví, že předložení dokladů o odborné způsobilosti k výkonu regulovaných činností na území České republiky požaduje jako podmínku pro uzavření smlouvy na plnění této veřejné zakázky ve smyslu § 104 písm. a) ZZVZ. Uvedené znamená, že zahraniční dodavatelé v rámci nabídky nebudou povinni takové doklady předkládat a k jejich doložení bude povinen pouze vybraný dodavatel v rámci součinnosti před podpisem smlouvy. Tento postup skýtá pro zadavatele výhodu, kdy zadavatel při stanovení lhůty pro podání nabídek nemusí reflektovat maximální možnou dobu pro vydání dokladu o uznání kvalifikace, čímž bude zkrácena doba trvání celého zadávacího řízení (a to zejména v případě, že vybraným dodavatelem bude česká osoba). Nicméně v případě, že se následně stane vybraným dodavatelem zahraniční osoba (resp. zahraniční osoba bude poddodavatelem vybraného dodavatele), bude zadavatel povinen pro předložení dokladů v rámci součinnosti před podpisem smlouvy stanovit lhůtu pro předložení dokladů v takové délce, aby byl schopen vybraný dodavatel takové doklady získat. Kdyby zadavatel stanovil lhůtu pro součinnost před podpisem smlouvy kratší, mohla by být tato lhůta považována za nepřiměřenou vzhledem k požadavkům zadavatele, tj. v rozporu se zásadou přiměřenosti. V takovém případě tak dojde pouze k přesunu časového úseku pro získání dokladů o uznání kvalifikace z fáze zadávacího řízení před podáním nabídek do fáze zadávacího řízení po výběru dodavatele. Nicméně lze shrnout, že přesun povinnosti předložení dokladů o uznání kvalifikace do fáze součinnosti před podpisem smlouvy je v souladu se ZZVZ¹⁴⁰, tento přesun zadavateli umožňuje vyhnout se povinnosti stanovit lhůtu pro podání nabídek v takové délce, aby bylo dodavatelům objektivně umožněno doklady o uznání kvalifikace získat, a snižuje pravděpodobnost, že zadávací řízení bude z důvodu nutnosti získání dokladů o uznání kvalifikace prodlouženo (jelikož v případě českého vybraného dodavatele nebude zadavatel povinen v žádné lhůtě reflektovat tuto skutečnost).

Závěrem však považuji za vhodné zdůraznit, že přestože §§ 45 odst. 3 a 81 ZZVZ hovoří zcela jasně, je podle mého názoru třeba mít na paměti českou veřejnoprávní regulaci, která je tomuto ustanovení zcela logicky nadřazena, jak ostatně i vyplývá ze závěrů

¹⁴⁰ Viz též rozhodnutí ÚOHS sp. zn. ÚOHS-S0005/2021/VZ, č. j. ÚOHS-08100/2021/500/AIv, ze dne 4. 3. 2021.

dovozených výše. Z rozhodovací praxe ÚOHS tak nijak nemohou těžit dodavatelé (či osoby), kteří získali obdobnou kvalifikaci v zemích, u nichž tuzemská právní úprava (vč. mezinárodních smluv) uznávání odborné praxe neupravuje. Jakkoliv by tito dodavatelé (resp. osoby) mohli dle ZZVZ prokázat svoji kvalifikaci doklady vydanými v zahraničí, budou narážet na regulaci výkonu některých činností na území České republiky a budou povinni prokázat případný požadavek na doložení dokladu, jehož vydání je dle tuzemského právního řádu podmínkou výkonu určitého povolání nebo profese výlučně způsobem požadovaným zadavatelem (tedy dokladem vydaným dle právního řádu České republiky). Bylo by přitom absurdní vykládat ZZVZ tak, že z něj vyplývá povinnost stanovit lhůty v zadávacím řízení tak, aby umožnily zahraničním dodavatelům, u nichž nelze uznat kvalifikaci získanou v zahraničí dle českého veřejnoprávního předpisu, získat doklad osvědčující požadovanou kvalifikaci tuzemskou.

6.6 K jednotnému evropskému osvědčení

Jednotné evropské osvědčení je pro účely ZZVZ definováno jako písemné čestné prohlášení účastníka zadávacího řízení o prokázání jeho kvalifikace, a to i prostřednictvím jiné osoby, nahrazující doklady vydané orgány veřejné správy nebo třetími stranami na formuláři zpřístupněném v informačním systému e-Certis.¹⁴¹ Účelem jednotného evropského osvědčení je potvrzení splnění podmínek účasti nebo případně kritérií pro snížení počtu účastníků zadávacího řízení.¹⁴²

Jednotné evropské osvědčení pro veřejné zakázky bylo zavedeno i Klasickou směrnicí, dle které v okamžiku podávání žádostí o účast nebo nabídek veřejní zadavatelé přijímají jednotné evropské osvědčení pro veřejné zakázky, jež sestává z aktualizovaného vlastního prohlášení, jakožto předběžný doklad namísto osvědčení vydaných veřejnými orgány nebo třetími stranami, jež potvrzují, že příslušný hospodářský subjekt splňuje vymezené podmínky. Jedná se o formální prohlášení dodavatele ohledně splnění dotčených podmínek.¹⁴³

¹⁴¹ § 87 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁴² § 87 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁴³ Čl. 59 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

Přestože je tento nástroj označen jako osvědčení, jedná se fakticky o čestné prohlášení, které nahrazuje doklady pro prokázání kvalifikace v rámci podané nabídky či žádosti o účast. Právní úprava jednotného evropského osvědčení v ZZVZ je v tomto ohledu velice stručná až nedostatečná, proto je vhodné vycházet při posouzení tohoto institutu jednotného evropského osvědčení z Klasické směrnice.

Účelem jednotného evropského osvědčení je snížení administrativní zátěže hospodářským subjektům, zejména malým a středním podnikům, aby nemusely předkládat značný počet osvědčení nebo jiných dokumentů, jež souvisejí s kritérii pro vyloučení a výběr.¹⁴⁴ Díky využití jednotného evropského osvědčení tak účastníci v žádosti o účast či v nabídce nemusí předkládat všechny požadované doklady, ale postačí, aby předložili pouze jednotné evropské osvědčení nahrazující předmětné doklady. Jak již bylo uvedeno, jednotné evropské osvědčení je fakticky čestné prohlášení, a tedy jeho zajištění je mnohem méně administrativně náročné než získat doklady požadované k prokázání splnění podmínek účasti a jiné doklady. Současně může dodavatel použít jedno jednotné evropské osvědčení ve vícero zadávacích řízeních, jestliže potvrdí, že se informace v něm obsažené nezměnily a nadále platí. Jednotné evropské osvědčení se vydává pouze v elektronické podobě a vypracovává se na základě standardního formuláře, který je stanoven v prováděcích aktech.¹⁴⁵ Vše uvedené tak podstatně zjednodušuje proces a snižuje administrativní zátěž pro účastníky zadávacího řízení.

Přestože je jednotné evropské osvědčení čestným prohlášením, nemůže být zaměňováno s čestným prohlášením ve smyslu § 86 odst. 2 ZZVZ věty první. Oproti čestnému prohlášení dle § 86 odst. 2 ZZVZ věty první je jednotné evropské osvědčení speciálním čestným prohlášením, a tedy na něj úprava dle § 86 odst. 2 ZZVZ věty první nedopadá. Uvedené zejména znamená, že zadavatel nemůže zakázat použití jednotného evropského osvědčení, jak tomu je u obecného čestného prohlášení. Jednotné evropské osvědčení tak může dodavatel pro nahrazení požadovaných dokladů využít vždy a bez omezení.

¹⁴⁴ Recitál bod 84 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹⁴⁵ Čl. 59 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

Přestože ze znění ZZVZ, dle něhož jednotné evropské osvědčení potvrzuje splnění podmínek účasti¹⁴⁶, by se mohlo zdát, že jednotné evropské osvědčení je doklad bez dalšího prokazující podmínky účasti, je nutné si uvědomit, že se jedná o pouhé čestné prohlášení, nikoli přímo doklad o kvalifikaci. Jestliže tedy bude vybraným dodavatelem dodavatel předkládající jednotné evropské osvědčení, je nezbytné, aby si zadavatel vyžádal originály nebo ověřené doklady o kvalifikaci takového dodavatele ve smyslu § 122 odst. 3 písm. a) ZZVZ. I když tato povinnost není výslovně v ZZVZ uvedena, vyplývá z povahy jednotného evropského osvědčení. V rámci Klasické směrnice je tato povinnost nadto výslovně uvedena, když stanoví, že před zadáním veřejné zakázky veřejný zadavatel požádá uchazeče, jemuž se rozhodl veřejnou zakázku zadat, aby předložil aktuální podklady, tj. doklady požadované zadávací dokumentací.¹⁴⁷ Povinnost předložit skutečné požadované doklady vybraným dodavatelem v souladu se ZZVZ byla dále potvrzena i rozhodovací praxí ÚOHS.¹⁴⁸

Jednotné evropské osvědčení je tedy nástrojem podstatně zjednodušujícím podání nabídky či žádosti o účast dodavateli napříč EU, nicméně toto zjednodušení se dotýká primárně této první fáze zadávacího řízení. V případě, že se následně stane dodavatel vybraným dodavatelem, je povinen všechny doklady, které byly jednotným evropským osvědčením nahrazeny, zadavateli předložit.

6.7 K předložení bankovní záruky české banky

Zadavatelé, kteří využijí možnosti stanovit zadávací lhůtu dle § 40 ZZVZ, současně mohou požadovat jistotu dle § 41 ZZVZ. ZZVZ přitom výslovně stanoví, jakou formou může být jistota v rámci zadávacího řízení předložena, a to buď složením peněžní částky na účet, bankovní zárukou ve prospěch zadavatele, nebo pojištěním záruky ve prospěch zadavatele.¹⁴⁹ Současně je velice často součástí smluvních podmínek, že zadavatel požaduje v rámci realizace předmětu veřejné zakázky předložení bankovní záruky za řádné provedení plnění či

¹⁴⁶ Viz § 87 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁴⁷ Čl. 59 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie.

¹⁴⁸ Viz rozhodnutí ÚOHS sp. zn. ÚOHS-S0560/2021/VZ, č. j. ÚOHS-04134/2022/500, ze dne 2. 2. 2022, dle něhož: „V této souvislosti Úřad uvádí, že nikterak neupírá dodavatelům možnost předkládat pro prokázání splnění podmínek účasti ve svých nabídkách jednotné evropské osvědčení, avšak nutno dodat, že ve spojitosti s oznámením o výběru dodavatele se v případě jednotného evropského osvědčení nejedná o relevantní doklad.“

¹⁴⁹ § 41 odst. 3 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

za záruku za jakost, přičemž předložení této bankovní záruky může být požadováno též v rámci součinnosti již před podpisem smlouvy. Požadavek na předložení bankovní záruky v průběhu zadávacího řízení či v průběhu plnění smlouvy na veřejnou zakázku je tak velice častý.

Není přitom tak výjimečné, že zadavatel stanoví určité specifické požadavky na bankovní záruku vztahující se k České republice. Tyto požadavky však mohou pro zahraniční dodavatele znamenat ztížení jejich účasti v zadávacím řízení a je tak otázkou, zda jsou souladné se ZZVZ či nikoliv.

Jak již bylo uvedeno výše, všechny zadávací podmínky musí být stanoveny tím způsobem, aby bezdůvodně přímo či nepřímo nezaručovaly konkurenční výhodu či nevytvářely bezdůvodné překážky hospodářské soutěže. Zadávací podmínky tak musí být přiměřené jejich účelu a musí být odůvodněny objektivní potřebou zadavatele. Jelikož omezení možností předložení bankovní záruky lze shledat jako určitou překážku hospodářské soutěže, která může některým (zejména zahraničním) dodavatelům ztížit účast v zadávacím řízení, je nutné vždy posoudit, zda jsou takové podmínky odůvodněny potřebou zadavatele a zda jsou vzhledem k této potřebě přiměřené.

Jedním z požadavků zadavatele na bankovní záruky může být požadavek, aby byla bankovní záruka vystavena pouze českou bankou. Takový požadavek je pro zadavatele velice praktický, jelikož pro české zadavatele bude jednodušší uplatnit nároky plynoucí z české bankovní záruky, a to s ohledem na jazykovou vybavenost pracovníků zadavatele, možnost komunikace se zahraniční bankou či znalost českého právního řádu.

Nicméně tato podmínka znamená znevýhodnění zahraničních dodavatelů (případně i českých dodavatelů spolupracujících se zahraničními bankami), jelikož tito obvykle s českými bankami nespolupracují, ale mají své banky. Přestože nic zahraničnímu dodavateli nebrání pro konkrétní veřejnou zakázku zajistit bankovní záruku u nové (české) banky, taková banka, u které dodavatel nemá historii apod., mu zcela jistě poskytne bankovní záruku za podstatně horších podmínek než banka, u které je dodavatel stálým klientem, či dokonce mu bankovní záruku neposkytne vůbec. Tímto se vlastně zahraniční dodavatel dostává do horšího postavení, kdy musí ke své nabídkové ceně ještě připočítat zvýšené náklady na bankovní záruku, které by u své banky nevynaložil, přičemž tuzemský dodavatel uvedené připočítání nemusí a je takto naopak znevýhodněn.

Jelikož se jedná o určité omezení a znevýhodnění zahraničních dodavatelů, je tak nutné posoudit, zda se jedná o odůvodněnou a přiměřenou podmínku. Dle mého názoru se v tomto případě jedná zcela jednoznačně o nepřímou diskriminaci zahraničních dodavatelů, resp. dodavatelů se zahraniční bankou, jelikož se jedná o velice omezující podmínku ve vztahu k vlastnostem bankovní záruky, přičemž přestože důvody pro tyto požadavky mohou být založeny na racionálním základu, nejedná se o tak silné důvody, aby obhájily takové výrazné omezení možností bankovních záruk. Uvedené potvrzuje i rozhodovací praxe ÚOHS¹⁵⁰, který dospěl k závěru, že požadavek na předložení bankovní záruky za plnění veřejné zakázky vydané výhradně bankou, která má své sídlo v České republice a má bankovní licenci České národní banky, je nezákonný. Tento závěr ÚOHS postavil na skutečnosti, že se jedná o excesivní (ve smyslu bezdůvodné přísnosti) a diskriminační požadavek atakující základní principy, na nichž stojí EU, který je schopen ztížit přístup určité skupiny dodavatelů k veřejné zakázce a zhoršuje postavení takových dodavatelů, a že uvedená podmínka v sobě nese potenciál negativně ovlivnit hospodářskou soutěž. Excesivnost tohoto požadavku ÚOHS přitom shledal ve skutečnosti, že zadavatel mohl zvolit méně razantní řešení a připustit i jiné možnosti bankovní záruky (jako je např. bankovní záruka vydaná zahraniční bankou s potvrzením české banky či s protizárukou české banky), které by zadavateli zajistily snadnou vymahatelnost bankovní záruky.

Se závěrem ÚOHS se v ohledu nepřiměřenosti požadavku na českou bankovní záruku zcela ztotožňuji. ÚOHS v tomto rozhodnutí správně posoudil odůvodněnost požadavku zadavatele a přiměřenost zadávací podmínky, která měla tento požadavek zajistit, a dospěl ke správnému závěru, že cílů zadavatele mohlo být dosaženo i méně soutěž omezujícími prostředky.

Z výše uvedeného rozhodnutí následně vychází i další rozhodnutí ÚOHS¹⁵¹, v němž zadavatel požadoval předložit bankovní záruku, přičemž požadoval bankovní záruku vydanou českou bankou nebo jinou českou osobou oprávněnou vydávat bankovní záruky v rámci podnikání nebo zahraniční bankou se sídlem v členském státu EU s pobočkou v České republice nebo zahraniční bankou se sídlem v členském státu EU působící v České republice na základě práva volného pohybu služeb, která musí být potvrzena českou bankou. ÚOHS v tomto ohledu konstatoval, že dodavatelé mohou předložit bankovní záruku vydanou českou

¹⁵⁰ Rozhodnutí ÚOHS č. j.: ÚOHS-S0327,0328/2019/VZ-35855/2019/523/VHm ze dne 30. 12. 2019.

¹⁵¹ Rozhodnutí sp. zn. ÚOHS-S0005/2021/VZ, č. j. ÚOHS-08100/2021/500/AIV, ze dne 4. 3. 2021.

bankou, vydanou zahraniční bankou potvrzenou českou bankou nebo tzv. protizárukou vydanou českou bankou jako potvrzení zahraniční banky.

K tomu ÚOHS konstatoval, že důvodem zadavatele, pro který požadoval vymezený typ bankovní záruky, byla především potřeba, aby se záruka řídila stejnými pravidly a podmínkami, jak je vymezuje český právní řád. Dle ÚOHS má zadavatel oprávněný zájem na tom, aby byl v případě porušení konkrétní povinnosti ze strany dodavatele schopen jednoduše uplatnit své nároky plynoucí z bankovní záruky, aniž by mu byl proces jejich uplatnění ztížen případnými odlišnostmi v jednotlivých právních řádech jiných států, tj. uvedený požadavek byl legitimním požadavkem zadavatele směřujícím k dosažení samotného účelu bankovní záruky, neboť potvrzení bankovní záruky bylo způsobilé naplnit deklarovanou potřebu zadavatele na zajištění splnění zajišťované povinnosti ze strany dodavatelů (snadná vymahatelnost bez nutnosti řešit zahraniční právní úpravu). Nadto zajišťovací institut byl zadavatelem formulován širěji, tzn. dodavatelé nebyli omezeni pouze na sjednání bankovní záruky, ale mohli volit i z ostatních institutů – složení peněžní částky na účet zadavatele či pojištění záruky ve prospěch zadavatele – přičemž zde zadavatel žádná omezení nestanovil. Z pohledu ÚOHS tedy dodavatelé nebyli nijak významně omezeni, resp. formulovaná zadávací podmínka nemůže být označena za nepřiměřenou a nedůvodně zužující hospodářskou soutěž.

S výše uvedenými závěry ÚOHS souhlasím pouze částečně s určitými výhradami. Je sice pravdou, že zadavatel určitým způsobem odůvodnil svoje požadavky na bankovní záruky a současně bylo dáno dodavatelům vícero možností pro zajištění bankovní záruky, nicméně ÚOHS se dle mého názoru vůbec nevypořádal s tou skutečností, že všechny nastíněné možnosti vždy znamenají pro dodavatele se zahraniční bankou vyšší administrativní zátěž a navýšení jejich nákladů. Zadavatel totiž nepřipouští prostou bankovní záruku od zahraniční banky, ale tato musí být vždy potvrzena českou bankou či musí být od ní získána protizáruka. Pro dodavatele to tak znamená, že bude hradit náklady spojené s bankovní zárukou nejen své bance, ale vždy i české bance poskytující tyto služby. V tomto ohledu je tak otázkou, zda by nakonec pro takového dodavatele nebylo výhodnější získat bankovní záruku hned napřímo od české banky s vyššími náklady, jelikož je pro takovou českou banku novým zákazníkem, než hradit náklady na bankovní záruku dvěma bankám. Tato otázka přitom nebyla vůbec v předmětném rozhodnutí řešena a dle mého názoru se jedná o podstatnou skutečnost, která měla být zohledněna. Vyšší náklady zahraničního dodavatele jsou totiž jedním z podstatných

důvodů, pro které byl předchozí požadavek na bankovní záruku vydanou pouze českou bankou shledán v rozporu se ZZVZ.

K tomu však dodávám, že a priori nepovažuji rozhodnutí ÚOHS za nesprávné a uvedený požadavek na bankovní záruku zadavatele rozporný se ZZVZ. Nicméně mám za to, že ÚOHS opomenul tuto zadávací podmínku posoudit z hlediska jednoho zásadního argumentu, a to jsou dodatečné náklady dodavatele na zajištění protizáruky či potvrzení české banky u zahraniční bankovní záruky. V tomto ohledu měl ÚOHS provést například průzkum trhu, aby dospěl k jednoznačnému závěru, že tato podmínka není skutečně nepřiměřeně diskriminující vzhledem k zahraničním dodavatelům (resp. dodavatelům využívajícím zahraniční banky).

Dále lze zmínit, že argumentem ÚOHS byla též skutečnost, že dodavatel měl i jiné možnosti složení jistoty dle § 41 ZZVZ než bankovní záruku, a to složení peněžní částky na účet zadavatele nebo pojištění záruky. S tímto závěrem se lze ztotožnit. Nicméně ÚOHS konstatoval oprávněnost požadavku na takovou bankovní záruku i v rámci smluvních podmínek pro bankovní záruku za plnění veřejné zakázky. Je tak otázkou, jak moc relevantní tento argument je, když i bez těchto dalších možností byl požadavek na bankovní záruku ve smluvních podmínkách shledán souladný se zákonem.

6.8 K účasti zahraniční akciové společnosti v zadávacím řízení

Zadavatel může vyloučit účastníka zadávacího řízení, který je akciovou společností nebo má právní formu obdobnou akciové společnosti a nemá vydány výlučně zaknihované akcie.¹⁵² Současně zadavatel u vybraného dodavatele ověří naplnění důvodu pro toto vyloučení na základě informací vedených v obchodním rejstříku. Pokud z informací vedených v obchodním rejstříku vyplývá naplnění důvodu pro vyloučení, zadavatel účastníka zadávacího řízení vyloučí ze zadávacího řízení.¹⁵³

Zadavatel má tedy možnost vyloučit účastníka zadávacího řízení, který je akciovou společností (nebo má formu obdobnou) a nemá vydané výlučně zaknihované akcie.¹⁵⁴ Ačkoliv z tohoto pravidla vyplývá, že se jedná o fakultativní důvod pro vyloučení ve vztahu

¹⁵² § 48 odst. 7 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁵³ § 48 odst. 9 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁵⁴ § 48 odst. 7 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

k účastníku zadávacího řízení jako takovému, zadavateli je dále uložena povinnost vyloučit vybraného dodavatele v případě, kdy zjistí z obchodního rejstříku naplnění daného důvodu pro vyloučení. Ověření naplnění důvodů pro vyloučení podle tohoto pravidla prostřednictvím obchodního rejstříku provádí zadavatel pouze v případě české akciové společnosti.

V případě zahraniční akciové společnosti stanoví ZZVZ jiný režim. Konkrétně je stanoveno, že vybraného dodavatele se sídlem v zahraničí, který je akciovou společností nebo má právní formu obdobnou akciové společnosti, zadavatel požádá, aby v přiměřené lhůtě předložil písemné čestné prohlášení o tom, které osoby jsou vlastníky akcií, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota přesahuje 10 % základního kapitálu účastníka zadávacího řízení, s uvedením zdroje, z něhož údaje o velikosti podílu akcionářů vychází; tato žádost se považuje za žádost podle § 46.¹⁵⁵

K tomu například důvodová zpráva¹⁵⁶ uvádí: „Zadavatel také vyloučí vybraného dodavatele, pokud je českou akciovou společností, která má jiné než zaknihované akcie. Tuto skutečnost si zadavatel ověří v obchodním rejstříku. U zahraničních akciových společností bude zadavatel vystupovat odlišně, vyzve je k doložení písemného čestného prohlášení o majitelích jeho akcií s podílem vyšším než 10 %. Pokud by vybraný dodavatel písemné čestné prohlášení nepředložil, bude vyloučen na základě § 48 odst. 2 písm. b) v návaznosti na § 48 odst. 8. Pokud zadavatel vyloučí účastníka zadávacího řízení, musí bez zbytečného odkladu odeslat oznámení o jeho vyloučení. Součástí oznámení o vyloučení je i odůvodnění vyloučení.“

Pokud je tedy vybraným dodavatelem dodavatel se sídlem v zahraničí – akciová společnost nebo společnost s obdobnou právní formou, zadavatel jej podle § 48 odst. 9 ZZVZ nejprve vyzve k předložení čestného prohlášení o tom, které osoby jsou vlastníky akcií, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota přesahuje 10 % základního kapitálu účastníka zadávacího řízení s uvedením zdroje, z něhož údaje o velikosti podílu akcionářů vychází. Pokud vybraný zahraniční dodavatel toto čestné prohlášení nepředloží, zadavatel jej vyloučí v souladu s § 48 odst. 2 písm. b) v návaznosti na § 48 odst. 8 ZZVZ.

V tomto ohledu lze vnímat, že v případě zahraniční akciové společnosti se zadavatel musí spokojit s důkazem s nižší vypovídací hodnotou, než je tomu u tuzemských společností,

¹⁵⁵ § 48 odst. 9 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁵⁶ *Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek* [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, k § 48.

u nichž lze tyto skutečnosti jednoznačně dohledat v českém obchodním rejstříku, když pro prokázání vlastníků akcií musí zadavateli fakticky postačovat pouhé čestné prohlášení. Současně u zahraničního vybraného dodavatele nemůže v zásadě zadavatel přistoupit k jeho vyloučení ve smyslu § 48 odst. 7 ve spojení s § 48 odst. 9 ZZVZ. Zahraniční vybraný dodavatel totiž v případě nezaknihovaných akcií a související nevědomosti ohledně vlastníků akcií nepředloží zadavateli požadované čestné prohlášení a tím pádem bude následně vyloučen nikoliv podle § 48 odst. 7 ZZVZ, ale podle § 48 odst. 2 písm. b) v návaznosti na § 48 odst. 8 ZZVZ, jak bylo zmíněno výše, jelikož čestné prohlášení nebylo vybraným dodavatelem předloženo na základě žádosti dle § 46 ZZVZ. Jestliže vybraný dodavatel předloží čestné prohlášení a toto se ukáže jako nepravdivé, tak zadavatel opět nepřistoupí k vyloučení vybraného dodavatele na základě § 48 odst. 7 ZZVZ, ale na základě § 48 odst. 2 písm. c) v návaznosti na § 48 odst. 8 ZZVZ, jelikož předložený dokument nebude odpovídat skutečnosti.

Lze uzavřít, že ZZVZ zakazuje účast v zadávacím řízení (resp. zakazuje stát se vybraným dodavatelem) dodavatelům, kteří nemají zaknihované akcie či neznají vlastníky akcií (v případě zahraničních dodavatelů). Nicméně v tomto ohledu je nutné zdůraznit, že tato skutečnost je posuzována jak u českých, tak u zahraničních dodavatelů, přičemž u zahraničních dodavatelů dochází fakticky k jejich zvýhodnění, jelikož je od nich vyžadováno pouhé čestné prohlášení o osobách vlastnících akcie v hodnotě přesahující 10 % základního kapitálu.

7. Závěr

Oblast zadávání veřejných zakázek má zcela nezastupitelnou roli v hospodářství každého státu. Veřejné orgány každoročně vynaloží nemalou částku na veřejné zakázky, a proto se jedná o významnou oblast pro potenciální dodavatele, a to nejen z daného státu, ale i na mezinárodní úrovni. S ohledem na globalizaci existuje úzké propojení trhů jak na úrovni EU, tak na globální úrovni, proto efektivní a účinné zadávání veřejných zakázek napříč jednotlivými státy má zásadní význam. I z tohoto důvodu byly v rámci této práce rozebrány některé důležité mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek s posouzením jejich vztahu k české právní úpravě.

V rámci úvodní části mé práce byl nejdříve nastíněn vývoj legislativy a legislativní rámec v rámci EU, jelikož unijní legislativa má přímý dopad i na českou právní úpravu. Následně bylo pojednáno o regulaci zadávání zakázek na úrovni České republiky. Z pohledu českého práva lze dospět k závěru, že ve vztahu k zadávání veřejných zakázek mezinárodní právo představuje spíše marginální pramen práva a pro české právo je relevantní zejména mezinárodní úprava v mezinárodních smlouvách. Právo EU oproti tomu má pro zadávání veřejných zakázek zcela zásadní význam. Právo EU upravuje oblast zadávání veřejných zakázek ve dvou úrovních. Na úrovni primárního práva EU jsou stanoveny základní principy aplikovatelné na tuto oblast. Podrobná právní úprava je pak stanovena v sekundárním právu, a to zejména ve směrnicích. Tyto směrnice pak mají zcela zásadní význam pro podobu národních právních předpisů. Těmto závěrům pak zcela odpovídá skutečnost, že na úrovni EU je právo veřejných zakázek obsaženo Klasickou směrnicí, Sektorové směrnicí a Koncesní směrnicí. uvedené směrnice jsou pak do českého právního řádu plně implementovány, a to do ZZVZ, který je normou, podle které jsou čeští zadavatelé (potažmo subjekty ucházející se o veřejné zakázky zadávané v České republice) postupovat. V následující (analytické) části mé práce jsou následně analyzovány jednotlivé mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek právě s ohledem na úpravu obsaženou v ZZVZ.

V prvním okruhu analytické části mé práce bylo pojednáno o mezinárodních aspektech při postupu zadavatele mimo režim zákona. Postup zadavatele mimo režim zákona z důvodu mezinárodních aspektů přímo souvisí s prameny práva vznikajícími na mezinárodní úrovni, a to zejména s mezinárodními dohodami či pravidly mezinárodních organizací, jejichž je Česká republika nebo EU členem. Mezinárodní aspekty pro zadávání veřejných zakázek mimo režim zákona musí mít podklad v zákoně, přestože se jedná o postup mimo zákon, stále

se jedná o veřejnou zakázku. ZZVZ nicméně pro tyto situace upravuje výjimku, která umožňuje zadání mimo režim ZZVZ na základě pravidel stanovených mezinárodní smlouvou či mezinárodní organizací. Samostatnou kategorií pak tvoří veřejné zakázky v oblasti obrany a bezpečnosti, pro kterou je stanovena samostatná výjimka pro zadávání na základě pravidel mezinárodní smlouvy týkající se pobytu ozbrojených složek jiných států na území České republiky. Při užití těchto postupů je však třeba mít vždy na paměti, že podmínky užití výjimek je třeba vykládat restriktivně, aby takto nedocházelo k obcházení povinnosti postupovat dle striktních pravidel stanovených ZZVZ. V této části byla dále provedena analýza možnosti uskutečnit nákup vojenského materiálu prostřednictvím NSPA se závěrem, že předmět plnění této veřejné zakázky je možno podřadit pod mezinárodní výjimku a zadavateli je tak dána možnost, nikoliv však povinnost, vyjmout veřejnou zakázku z působnosti ZZVZ a nepostupovat tak při jejím zadávání podle ZZVZ, ale podle pravidel stanovených mezinárodní organizací, v tomto případě organizací NATO.

Následující (druhý) analytický okruh mé práce se zabývá spoluprací zadavatelů na mezinárodní úrovni, a to zejména z toho pohledu, jakými pravidly se tato spolupráce bude řídit. Tato pravidla, na základě kterých bude stanoveno rozhodné právo v případě právních vztahů s mezinárodním prvkem, určuje úprava v ZZVZ, svojí povahou se tedy jedná o kolizní normy, tj. normy, které určují možné rozhodné právo v případě právních vztahů s mezinárodním prvkem. Tato právní úprava se však netýká pouze zadávání veřejných zakázek, ale také jejich přezkumu. Tato kolizní norma určuje rozhodné právo jak pro hmotné právo, tak i pro příslušnost přezkumného orgánu, tedy v konečném důsledku i pro právo procesní. Zadavatel dle českého zákona se tak může dostat (bude-li rozhodným právem dle komentovaného ustanovení jiné než české právo) zcela z české jurisdikce, a tedy například i z přezkumné pravomoci ÚOHS, a podléhat pravomoci a působnosti zahraničního přezkumného orgánu. V případě přeshraničního centralizovaného zadávání, v němž je stanoveno jednoduché kolizní pravidlo, že rozhodným právem v takovém případě je právo členského státu, ve kterém má centrální zadavatel (podle práva jiného členského státu) sídlo. Spornou otázkou zákonné úpravy je, jakým právem se má řídit samotná smlouva, jejíž uzavření bude cílem společně zadávané veřejné zakázky. Tato otázka totiž není v zákoně ani ve směrnících upravena. I v tomto případě by však bylo vhodné, aby bylo zachováno použití shodného právního řádu pro zadávací řízení i smluvní vztah.

Poslední analytický okruh mé práce se zabývá mezinárodními aspekty při účasti zahraničního dodavatele v zadávacím řízení. ZZVZ otevírá přístup na český trh veřejných zakázek všem dodavatelům bez ohledu na to, odkud pocházejí. ZZVZ stejně jako unijní úprava totiž stojí na základních principech nediskriminace a rovného zacházení. Zahraniční dodavatelé tak mají zásadně rovnocenné postavení jako tuzemští dodavatelé. Nicméně existují instituty a postupy, které zahraničním dodavatelům přístup do zadávacích řízení ztěžují či výjimečně zcela omezují.

ZZVZ přímo stanoví, že nesmí být omezena účast dodavatelů z EU a ze zemí, se kterými má Česká republika uzavřenou mezinárodní smlouvu. Z uvedeného lze dovodit, že v případě dodavatelů se sídlem mimo uvedené skupiny států lze jejich účast omezit, resp. zamezit. ZZVZ však blíže nestanoví, jakým způsobem toto omezení definovat a jaký postup má zadavatel zvolit za situace, kdy bude i přes uvedené omezení taková nabídka podána. U takové nabídky lze uvažovat o dvou postupech. Zadavatel buď může postupovat, jako by nabídka nebyla podána, nebo takovou osobu vyloučit z důvodu nesplnění zadávacích podmínek. Další situace, kdy je omezen přístup některých dodavatelů, je aplikace opatření v rámci IPI. Takové opatření je zavedeno Evropskou komisí v případě, že třetí země závažně a opakovaně omezuje přístup dodavatelů z EU na svůj trh s veřejnými zakázkami. IPI je tak nástrojem obchodní politiky, který zajišťuje podnikům z EU přístup na trhy s veřejnými zakázkami ve třetích zemích a rovné zacházení. Jestliže je takové opatření zavedeno, zadavatelé v rámci České republiky musí toto opatření uplatňovat a nesmí zadat veřejnou zakázku v rozporu s tímto opatřením. Nicméně IPI stanoví výjimky, v rámci kterých zadavatel není povinen opatření uplatnit. Poslední možností omezení přístupu dodavatelům je omezení na základě sankcí z důvodu ruského útoku na Ukrajinu. Toto omezení se uplatňuje na základě individuálních sankcí vůči konkrétním osobám a dále na základě Sankčního nařízení, které zakazuje zadat veřejnou zakázku ruským státním příslušníkům či osobám se sídlem v Rusku. Takové osoby pak musí být ze zadávacího řízení vyloučeny.

Význam pro faktickou možnost účasti zahraničních dodavatelů v tuzemských zadávacích řízeních mají jazykové a komunikační požadavky. Když zadávací dokumentace a celá komunikace v rámci zadávacího řízení probíhá výhradně v češtině, komplikuje to přístup zadavatelů k veřejné zakázce, nicméně se jedná o zákonný postup a zahraniční dodavatelé se tak tomuto požadavku musí uzpůsobit. Požadavek na český jazyk u členů týmu nicméně sám o sobě vždy zákonný není. Takový požadavek musí být odůvodněn předmětem

veřejné zakázky (např. člen týmu bude pravidelně komunikovat se zadavatelem), jinak se jedná o bezdůvodné omezení hospodářské soutěže. Zadavatelé zpravidla vymezují požadavky na předkládané doklady dle právního řádu České republiky, nicméně zahraniční dodavatelé předkládají obdobné doklady dle právního řádu svého sídla. Jestliže se jedná o oprávnění k výkonu regulovaných činností, které mohou být realizovány výhradně osobami splňujícími určité zákonem stanovené předpoklady, musí být kvalifikace zahraniční osoby uznána dle českého právního řádu. V takovém případě tedy nepostačí předložit pouze obdobný doklad dle zahraničního právního řádu. Současně zadavatel nesmí omezit hospodářskou soutěž tím způsobem, že stanoví nedostatečnou lhůtu pro podání nabídek (příp. žádostí o účast), ve které si zahraniční dodavatel není schopen uznání kvalifikace zajistit. Účast zahraničních dodavatelů pak u podání nabídek (příp. žádosti o účast) velmi usnadňuje jednotné evropské osvědčení. Nicméně toto zjednodušení se dotýká primárně této první fáze zadávacího řízení. V případě, že se následně stane dodavatel vybraným dodavatelem, je povinen všechny doklady, které byly jednotným evropským osvědčením nahrazeny, zadavateli předložit. Specifickým dokladem předkládaným v rámci zadávacího řízení je bankovní záruka pro předložení jistoty. Není přitom neobvyklé, že zadavatel stanoví určité specifické požadavky na bankovní záruku vztahující se k České republice. Požadavek, aby byla bankovní záruka vystavena pouze českou bankou, znamená přímé znevýhodnění zahraničních dodavatelů nespolečupracujících s českými bankami. Tento požadavek je však excesivní (ve smyslu bezdůvodné přísnosti) a diskriminační, a tudíž nezákonný. Oproti tomu v případě umožnění nejen české bankovní záruky, ale i bankovní záruky vydané zahraniční bankou s potvrzením české banky či s protizárukou české banky již rozhodovací praxe dovodila, že se jedná o menší zásah odůvodněný požadavkem zadavatele na jednodušší vymahatelnost a jedná se tak o zákonný požadavek. V případě zahraničního vybraného dodavatele je akciová společnost povinna předložit čestné prohlášení ohledně vlastníků akcií s hodnotou vyšší než 10 % základního kapitálu. Jestliže čestné prohlášení nepředloží, bude ze zadávacího řízení vyloučen. Tato právní úprava je fakticky zvýhodňující pro zahraniční dodavatele, jelikož u českých dodavatelů je vyžadován výpis z registru skutečných majitelů.

Úplným závěrem lze shrnout, že obě v úvodu této práce stanovené hypotézy byly ověřeny. S ohledem na provedenou analýzu mám za to, že mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek jsou správně a dostatečně reflektovány v české právní úpravě s ohledem na jejich úpravu na evropské a mezinárodní úrovni, a že zadávání veřejných zakázek v České

republice je zajištěno v souladu s odpovídající úpravou bez ohledu na mezinárodní aspekt v rámci zadávacího řízení. ZZVZ umožňuje zadavatelům, v případě možnosti využít při zadávání veřejných zakázek pravidla stanovená mezinárodními organizacemi a obdobné postupy, výjimky z jinak povinného postupu dle ZZVZ. V případě potřeby českého zadavatele zadávat veřejnou zakázku společně se zadavatelem z jiného státu, jsou prostřednictvím ZZVZ stanovena pravidla, jak určit právo rozhodné pro zadání této veřejné zakázky a jak bude probíhat případný přezkum. Konečně, účast zahraničních dodavatelů je v českých zadávacích řízeních zásadně připuštěna, jakkoliv ZZVZ obsahuje několikero institutů omezujících či ztěžujících přístup zahraničních dodavatelů, nicméně tato omezení vždy vyplývají z úpravy na mezinárodní úrovni či z povahy daného požadavku a jeho odůvodnění. Tyto závěry jsou potvrzují dostatečnou harmonizaci českého a evropského práva zadávání veřejných zakázek.

Seznam zkratk

Autorizační zákon	Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (autorizační zákon), ve znění pozdějších předpisů
Bezpečnostní směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
GPA	Dohoda Světové obchodní organizace o vládních zakázkách (Agreement on Government Procurement)
IPI	Nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek
Klasická směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES
Koncesní směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí
NATO	Severoatlantická aliance
Nařízení IPI	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek)
Nařízení Řím I.	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
NSPA	NATO Support and Procurement Agency, tj. výkonný orgán NSPO
NSPO	NATO Support and Procurement Organisation neboli agentura NATO poskytující podporu při pořizování vojenského materiálu

	a služeb
Sankční nařízení	Nařízení Rady (EU) 576/2022 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Sektorová směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES
SEU	Smlouva o Evropské unii, jejíž konsolidované znění bylo vyhlášeno v Úředním věstníku Evropské unie C 326/13 ze dne 26. 10. 2012
SFEU	Tzv. Lisabonská smlouva neboli Smlouva o fungování Evropské unie, jejíž konsolidované znění bylo vyhlášeno oznámením č. 2010/C 83/01 v Úředním věstníku Evropské unie C83, svazek 53, ze dne 30. března 2010
Správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
UNCITRAL	Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Uznávací řád	Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů
WTO	Světová obchodní organizace
ZOVM	Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
ZVZ	Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění účinném do 30. 9. 2016
ZZVZ	Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- Arrowsmith, S., *The law of public and utilities procurement: regulation in the EU and UK*. 3. vydání. London: Sweet & Maxwell, 2014. 1449 s. ISBN 978-0-421-96690-1.
- Baker, E., Mellors, B., Chalmers, S. *FIDIC Contracts: Law and Practice*. London: Informa Law from Routledge, 2009. 624 s. ISBN 978-1-84311-628-8.
- Jurčík, R., *Zákon o veřejných zakázkách: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, 1024 s. ISBN 978-80-7400-329-5.
- Kučera Z., Pauknerová M., Růžička, K., *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-550-0.
- Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 336 s. ISBN 978-80-7400-504-6.
- Podešva, V., Sommer, L., Votrubec, J., Flaškár, M., Harnach, J., Měkota, J., Janoušek M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 1079 s. ISBN 978-80-7552-102-6.
- Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1647 s. ISBN 978-80-7400-856-6.
- Šišková, N. *Evropské právo 2: jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 264 s., ISBN 978-807-3579-494.
- Šlosarčík, I. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualizované vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 452 s. ISBN 978-80-7357-471-0.
- Šmejkal, V. *Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950-2015: vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. Praha: Leges, 2015, 336 s., ISBN 978-807-5021-083.
- Tichý, L. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy právnícké učebnice. 953 s. ISBN 978-807-4003-332.
- Tomášek, M., Týč, V., Malenovský, J., et al. *Právo Evropské unie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), 496 s. ISBN 978-80-7502-184-7.
- Verloren van Themaat, W., Reuder, B., *European competition law: A Case Commentary*. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 2014, 1024 s. ISBN 978-178-3476-879.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Agreement between the European Union and Japan for an economic partnership. [online]. Evropská Unie. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157228.pdf#page=314.

Agreement of government procurement. [online]. WTO. [cit.2022-3-9]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm.

Akční plán boje s korupcí na rok 2015, [online]. Vláda ČR. [cit.2021-8-9]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2015-2017/zpravy-o-plneni/zpravy-o-plneni-119895/>.

Brexit. Veřejné zakázky. [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit.2022-6-15]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/evropska-unie/spoluprace-v-ramci-eu-a-mezinarodni-spoluprace/brexit/verejne-zakazky>.

Dohoda Světové obchodní organizace o vládních zakázkách. [online]. Světová obchodní organizace. [cit.2021-3-7]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gpa_1994_e.htm.

Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek – metodika Ministerstva pro místní rozvoj [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit.2021-15-6]. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/wp-content/uploads/2019/12/Dopad-sankc%C3%AD-proti-Rusku-a-B%C4%9Blorusku-do-oblasti-ve%C5%99ejn%C3%BDch-zak%C3%A1zek.pdf>.

Doporučení Rady Evropské unie ze dne 12. 7. 2011 k národnímu programu reform České republiky na rok 2011 a stanovisko Rady k aktualizovanému konvergenčnímu programu České republiky na období 2011–2014, č. 2011/C 212/02. [online]. Evropská Unie. [cit.2021-11-15]. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011H0719%2802%29>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [cit.2021-2-5]. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [cit.2022-1-5]. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Enlargement and European Neighborhood Policy. [online]. Evropská Unie. [cit.2021-11-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/international-public-procurement/enlargement-and-european-neighborhood-policy_cs.

Free trade Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and the Republic of Korea, of the other part ze dne 14. 5. 2011. Evropská Unie. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-7-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A22011A0514%2801%29>.

Interpretační sdělení komise Evropských společenství o uplatňování článku 296 Smlouvy s ohledem na zadávání zakázek v oblasti obrany ze dne 7. 12. 2006. [online]. Komise Evropských společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro

publikace Evropské unie. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0779&from=EN>.

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit.2022-6-9]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/komise-osn-pro-mezinarodni-obchodni-pravo-uncitral--221755/>

NATO support and procurement agency (NSPA) [online]. NSPA. [cit.2022-9-6]. Dostupné z: <https://www.nspa.nato.int/about/nspa>.

Nariadení zavádějící nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek bylo zveřejněno. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit.2022-6-15]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/narizeni-zavadejici-nastroj-pro-mezinarodni-zadavani-verejnych-zakazek-bylo-zverejmeno--268773/>

Negotiation status of Turkey. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-10-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey_en.

Parties, observers and accessions to the Agreement on Government Procurement [online]. Světová obchodní organizace. [cit.2022-9-3]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

Prováděcí předpisy k zákonu o zadávání veřejných zakázek. [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit.2022-2-9]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Jak-na-zadavani-verejnych-zakazek/Legislativa-a-judikatura/Legislativa/Zakon-o-zadavani-verejnych-zakazek-a-jeho-provadeci-predpisy/Aktualni-provadeci-predpisy-k-zakonu-o-zadavani-verejnych-zakazek>.

Přehled vyjednávaných obchodních dohod mezi EU a třetími zeměmi. leden 2018. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit.2022-4-15]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-obchodni-dohody/2018/1/Obchodni-dohody---sjednavane_2.pdf.

Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu [online]. Rada Evropské unie. [cit.2022-10-9]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/#sanctions>.

Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Albania, of the other part ze dne 28. 4. 2009. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A22009A0428%2802%29>.

Association agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and the Republic of Moldova, of the other part ze dne 30. 8. 2014. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2022-10-10]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014A0830\(01\)-20211116&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014A0830(01)-20211116&from=CS).

Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part ze dne 29. 5. 2014. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2022-10-10]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.161.01.0003.01.ENG&toc=OJ:L:2014:161:TOC.

Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and Bosnia and Herzegovina, of the other part ze dne 30. 6. 2015. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-12-15]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:22015A0630\(01\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:22015A0630(01)&from=CS).

Stabilisation and association agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community, of the one part, and Kosovo, of the other part ze dne 16. 3. 2016. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2022-11-5]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A22016A0316%2801%29>.

Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and former Yugoslav Republic of Macedonia, of the other part ze dne 26. 3. 2001. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A22004A0320%2803%29>.

Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part ze dne 29. 4. 2010. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-9-9]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A22010A0429%2801%29>.

Stabilisation and association agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Serbia, of the other part ze dne 18. 10. 2013. Evropské společenství. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-10-18]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A22013A1018%2801%29>.

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017. [online]. Vláda ČR. [cit.2021-3-9]. Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2015-az-2017/>.

Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu o boji proti korupci v EU ze dne 3. 2. 2014 [online]. Evropská komise. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [cit.2021-5-12]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52014DC0038>.

3. Seznam použitých evropských právních předpisů

Směrnice Rady 71/305/EEC ze dne 26. července 1971 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31971L0305>.

Směrnice Rady 77/62/EHS ze dne 21. prosince 1976 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31977L0062>.

Směrnice Rady 89/440/EHS ze dne 18. července 1989, kterou se mění směrnice 71/305/EHS o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce a směrnice Rady 88/295/EHS. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31989L0440>.

Směrnice Rady 89/665/EEC ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31989L0665>.

Směrnice Rady 90/531/EHS ze dne 17. září 1990 o postupech při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31990L0531>.

Směrnice Rady 92/50/EHS ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na služby. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:31992L0050>.

Směrnice Rady 93/36/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0036>.

Směrnice Rady 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:31993L0037>.

Směrnice Rady 93/38/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31993L0038>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/52/ES ze dne 13. října 1997, kterou se mění směrnice 92/50/EHS, 93/36/EHS a 93/37/EHS, které koordinují postupy při zadávání veřejných zakázek na služby, dodávky a stavební práce. In: *EUR-Lex* [online právní

informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31997L0052>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/4/ES ze dne 16. února 1998, kterou se mění směrnice 93/38/EHS o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0004>.

Směrnice Rady 92/13/EEC ze dne 25. února 1992 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se uplatňování pravidel Společenství pro postupy při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31992L0013>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0018>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32004L0017>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32007L0066>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/81/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti a o změně směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32009L0081>.

Lisabonská smlouva neboli Smlouva o fungování Evropské unie. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12012E/TXT>.

Smlouva o Evropské unii. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12016M%2FTXT>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0023>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. In: *EUR-Lex* [online právní

informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32014L0024>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícím v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1656489376870&uri=CELEX%3A32014L0025>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/55/EU ze dne 16. dubna 2014 o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014L0055>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32021R0821>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32008R0593&qid=1658335549837>.

Nařízení Rady (EU) 576/2022 ze dne 8. dubna 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině. In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32014R0833&qid=1658335836577>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1031 ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1031&qid=1657610016149&from=EN>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. června 2022 o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb třetích zemí na trhy Unie s veřejnými zakázkami a koncesemi a o postupech na podporu jednání o přístupu hospodářských subjektů, zboží a služeb Unie na trhy třetích zemí s veřejnými zakázkami a koncesemi (nástroj pro mezinárodní zadávání veřejných zakázek). In: *EUR-Lex* [online právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1031&qid=1657610016149&from=EN>.

4. Seznam použitých tuzemských právních předpisů

Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 55/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 135/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Nařízení vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Nařízení vlády č. 173/2016 Sb., o stanovení závazných zadávacích podmínek pro veřejné zakázky na pořízení silničních vozidel. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Vyhláška č. 210/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

5. Seznam soudních rozhodnutí

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/2000 ze dne 10. 1. 2001. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-6-9].

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 15 – 2009 – 71 ze dne 10. 3. 2011. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-9-9].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 77/2010-148 ze dne 19. 10. 2011. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-8-5].

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 64/2011-41 ze dne 3. 1. 2013. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-6-12].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 2/2013-46 ze dne 24. 4. 2013. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-7-10].

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 95/2013-74 ze dne 13. 1. 2015. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-12-9].

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 15/2015-224 ze dne 21. 4. 2016. In: *ASPI* [online právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit.2021-6-6].

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. 9. 1999 ve věci C-414/97, Komise Evropských společenství proti Španělskému království. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2021-8-25]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=44706&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12668401>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 30. 9. 2003 ve věci T-26/01, Fiocchi Munizioni SpA proti Komise Evropských společenství. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2022-5-15]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48652&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12669201>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 4. 2008 ve věci C-337/05, Komise Evropských společenství proti Italské republice. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2022-3-7]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=71038&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12669850>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-284/05, Komise Evropských společenství proti Finské republice. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2022-4-20]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=76940&text=&dir=&doclang=CS&part=1&occ=first&mode=lst&pageIndex=0&cid=12667764>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 12. 2009 ve věci C-372/05, Evropská komise proti Spolkové republice Německo. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2022-3-22]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=3FD2EE24A546B6876122696414960490?text=&docid=76812&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12653496>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. 6. 2012 ve věci C-615/10, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, Insinööriõitoimisto InsTiimi Oy.

InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [online]. Curia. [cit.2022-3-15]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=123604&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12671771>.

6. Seznam rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. ÚOHS-S229/2012/VZ-3516/2013/512/MVy ze dne 25. 2. 2013. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-8-3]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-10279.html>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. ÚOHS-S366/2013/VZ-20111/2013/521/HKu ze dne 16. 10. 2013. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-11-25]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-10831.html>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. ÚOHS-S0327,0328/2019/VZ-35855/2019/523/VHm ze dne 30. 12. 2019. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-7-20]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-16604.html>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže sp. zn. ÚOHS-S0005/2021/VZ, č. j. ÚOHS-08100/2021/500/AIv, ze dne 4. 3. 2021. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-7-18]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-17423.html>.

Rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže sp. zn. ÚOHS-R0056/2021/VZ, č. j. ÚOHS-13622/2021/162/DJa, ze dne 12. 5. 2021. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-12-15]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-17347.html>.

Rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, sp. zn. ÚOHS-R0060/2021/VZ, č. j. ÚOHS-12706/2021/162/HSc, HBa, ze dne 28. 6. 2021. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2021-11-9]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-17424.html>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže sp. zn. ÚOHS-S0560/2021/VZ, č. j. ÚOHS-04134/2022/500, ze dne 2. 2. 2022. © 2012 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit.2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-18019.html>.

Mezinárodní aspekty zadávání veřejných zakázek a jejich úprava v českém právním řádu

Abstrakt

Tato práce se věnuje mezinárodním aspektům zadávání veřejných zakázek v prostředí českého právního řádu. Český zákon v oblasti mezinárodní stanoví proces, na základě kterého mají určit rozhodné právo pro společné zadávání zadavatelé z různých členských států (přičemž alespoň jeden z nich je povinen postupovat v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek), upravuje výjimky, na základě kterých mohou zadavatelé postupovat mimo režim dotčeného zákona, ale v souladu s pravidly mezinárodních organizací a konečně zná instituty, které lze vztáhnout na zahraniční dodavatele, a to jak co do možnosti účastnit se tuzemských zadávacích řízení, tak co do kvalifikace, kterou musí tito dodavatelé splňovat.

Analýzou příslušných ustanovení zákona o zadávání veřejných zakázek, rozhodovací praxe, unijního práva a dalších zdrojů dospívám k závěru, že český zákon obsahuje dostatečnou oporu pro to, aby se zahraniční dodavatelé mohli ucházet o české veřejné zakázky s mezinárodním přesahem (vždy však s korektivem nediskriminace a dodržení pravidel rovného zacházení), aby se český zadavatel mohl dohodnout se zahraničním zadavatelem na společném zadání veřejné zakázky a mít následně právní jistotou ohledně správnosti jejich postupu a konečně aby zadavatel mohl využít nákupů dle pravidel mezinárodních organizací bez toho, aby mu zákon o zadávání veřejných zakázek v tomto postupu bránil.

Domnívám se, že zejména s ohledem na aktuální politickou situaci, situaci související s rusko-ukrajinským konfliktem a post covidovými dopady, kdy mnoho veřejných prostředků bude použito na sanaci vzniklých škod a nikoliv na nové investice, bude zejména otázka účasti zahraničních stavebních dodavatelů v zadávacích řízeních českých veřejných zakázek s mezinárodním přesahem čím dál častější, a to s ohledem na potřebu nalézt nové trhy a nové možnosti, jak realizovat zisk.

Naproti tomu společné zadávání se zadavatelem z jiného členského státu je v České republice spíše výjimkou, což platí i pro zadávání dle pravidel mezinárodních organizací, které dle mého povědomí využívá pouze Ministerstvo obrany.

Klíčová slova: veřejné zakázky, mezinárodní aspekty, vnitrostátní právní úprava

International aspects of Czech public procurement

Abstract

This thesis focuses on international aspects of Czech public procurement. In the international area the Czech public procurement act determines the process how to establish decisive legal system governing the mutual public tender procurement of contracting authorities from different states of European union (one of them is obliged to act in accordance with Czech public procurement act) – cross border joint procurement, contains exceptions which can be used by the contracting authorities to act outside the regulation of this act, but in accordance with the rules of the international organizations and finally includes institutes which can affect foreign economic operators, from the area of possibility of foreign economic operators to participate in the public tender and from the area of qualifications which has to be proven by them.

By the analysis of the appropriate provisions of the Czech public procurement act, judicature, law of European union and other sources I came to the conclusion that Czech public procurement act includes adequate institutes to be used when foreign economic operators participate in Czech public tender with international impact (with the correctives of behavior without discrimination and equal treatment), when Czech contracting authority wants to procure jointly with foreign contracting authority and wants to be sure about the governing legal system and correctness of their steps and that the Czech contracting authority is allowed to use the rules of the international organizations when buying supplies, services or works without breaching the rules of Czech public procurement act.

I assume that particularly with respect to actual politic situation, Russian – Ukrainian conflict and post covid impacts, when a lot of public finances will be used for financial rehabilitations and not for new investments, mostly the question of attendance of foreign economic operators in Czech public tenders with international impact will be more frequent, with respect to the needs of those subject to find new markets and new possibilities how to earn profit.

On the other hand, the cross border joint procurement with the foreign contracting authority is in the Czech Republic very rare. The same can be said also about the usage of use the rules of the international organizations, which is used, according to my knowledge, only by the ministry of defense.

Key words: public tenders, international aspects, Czech legal system